מעריב
סופשבוע
ה' באב, תשמ"ז 31.7.1987

הודו 1987.
הישראלים שהלכו
היכל אחד רחוק מדי.

אסי דיין. גמילה בקן הקוקיה. שנת האפס, פרק אחרון מאיר וילנר.
עכשיו מחזרים אחריו דוקטור פישר. יש דבר כזה ג'פרי ארצ'ר. דמי
שתיקה לזונה שמורת בית־ג'אן במנהטן חמסין ברדיו. יום יום דג

חדש בישראל!
שוופס דיאט
אותו הסטייל, בלי הקלוריות.
לבחירתך ב-3 טעמים נפלאים:
קולה, גולדן אורנג' ולימונדה.
אין הרזיה עם תוצאות
כמו מרזי מורית
עובדה: עשר שנים של הוכחות
★ הבטחות להרזיה – יש הרבה. אבל מה עם התוצאות שחיפשת?
★ רופאים מומחים מזהירים: "פתרונות" להרזיה ללא פיקוח רפואי וללא התאמה אישית – אינם מרזים ומזיקים לבריאותך. כדורי "פלאים", סוגי תה שונים, מחטים סיניות, קוסמטיקאיות למינהן – מבטיחים לך ניסים בהרזיה – ללא כל תוצאות.
★ השיטה היחידה שנבדקה והוכחה – מרזי מורית בפיקוח רפואי נהתאמה אישית – עם 10 שנים של הוכחות מדהימות להרזיה וסילוק ריכוזי השומן.
"כל ריכוזי השומן בירכיים ובבטן נעלמו בקלות, עם התכשירים הבלעדיים והתכנית האישית לסילוק השומנים".
אלבז רינה
רמלה, ג. יוספטל 7
הפחיתה 19 ק"ג ב־30 יום
"מנער שמן לחייל גאה, בזכות השיטה האישית של מרזי מורית".
חמרני איל
ירושלים, חזקיהו המלך 13
הפחית 29 ק"ג ב־60 יום
10–3 ק"ג בכל 10 ימים
וסילוק ריכוזי השומן
תכנית ההרזיה האישית שלך מבוססת על תחשיבים מדוייקים, שהינם פרי מחקר ממושך ובלעדי של רופאי מרזי מורית. התחשיבים המיוחדים של כמויות המזון ונוזלים בחילוף החמרים, בשילוב עם התכשירים הבלעדיים ושיטת "מרזית" – מבטיחים לך אכילת מזון בכמויות גבוהות, ובמקביל – שריפה מכסימלית של השומנים, הרזיה מהירה ובטוחה וסילוק כל ריכוזי השומן הבעייתיים שלך.
בסקרי דעת קהל מקיפים שנערכו, נבחרה שיטת ההרזיה של מרזי מורית כשיטה היעילה והטובה ביותר להפחתת משקל וסילוק השומנים.
צוות ייעוץ יום־יומי
ופיקוח רפואי
מיד עם הצטרפותך למרזי מורית, מתאים עבורך הרופא האחראי בהתאם לנתוניך: תכנית הרזיה אישית, תכנית אישית לסילוק ריכוזי השומן בשילוב התכשירים הבלעדיים, תכנית התעמלות אישית, תכנית לשמירת המשקל לתמיד, משקה שוויצרי וכמוסות טבעיות בשיטת "מרזית", קסטה פרטית להאזנה ומערכת מעקב יום־יומית.
וזה עדיין לא הכל, לרשותך, בכל יום, צוות ייעוץ מקצועי שמסייע לך בכל ימי ההרזיה וגם לאחר מכן.
כן, יש לך עם מי לדבר בכל יום, ובסודיות מלאה.
תוכנית ההרזיה בביתך
תוך 48 שעות
שירות מיוחד להרזיה מיידית
למענך, שירות מיוחד של "מרזי מורית". ניתן למסור פרטים אישיים, לצוות היועצות, לצורך מילוי שאלון ההרשמה, באמצעות הטלפון, בכל יום, בין השעות 08:00-16:00.
תוך 48 שעות, תגיע לביתך תכנית ההרזיה האישית שלך, ומיד תוכל להתחיל לרזות.
חינם – 24 שעות ביממה
גם בלילות ובשבתות
02-222676 ,02-222903
02-225512, או בתלוש
עכשיו, כשההרזיה שלך בטוחה – כל שעליך לעשות הוא לחייג, כבר ברגע זה לטל: 02-222676, 02-225512, 02-222903 או לשלוח את התלוש המצורף ולהזמין ללא כל התחייבות: חומר הסבר לשיטה + הסבר לתכשירים לריכוזי השומן + הסבר לכמוסות המהפכניות ולמשקה השוויצרי ב"מרזית"® + הוכחות מצולמות להצלחה + שאלון הרשמה מדעי. גם בלילות ובשבתות.
מרזי מורית בע"מ
רח' קינג ג'ורג' 20, ת.ד. 4456
ירושלים, 91043
נא שילחו לביתי – חינם: חומר הסבר מפורט לשיטה + הסבר לכמוסות ולמשקה ב"מרזית" + הסבר לתכשירים הבלעדיים לריכוזי השומן + הוכחות מצולמות + שאלון הרשמה מדעי – ללא כל התחייבות.
שם
כתובת
פנית אישית
דורון כהן

סופשבוע

ה' באב, תשמ"ז 31.7.1987

This Magazine is a Supplement to Maariv International Edition

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבת: יעל תורן
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

קורא יקר,

אסי דיין מסיים את סדרת "שנת האפס". פרק השיא על הגמילה במוסד לחולי־נפש. חיים בקן הקוקיה בלי ג'ק ניקולסון. סוף כתב היד המקורי. היה בדעתו של אסי להוסיף פרק רביעי, על התגובות שליוו אותו מהפרק הראשון. הרבה עוינות מצד המשפחה וחברים. הנקודה הזאת נשארה פתוחה עד הרגע האחרון. רק אחרי שהכתבה ירדה לדפוס אמר לי אסי שכתיבת הפרק תידחה למועד אחר, בלי לנקוב תאריך.

טל בשן כותבת על מאיר וילנר. כמעט חמישים שנה קומוניסט בארץ־ישראל, וכבר לא מוקצה ומנודה. מחוזר על־ידי פוליטיקאים ועיתונאים שרוצים לנסוע לסין ולמוסקווה. על תרומתו לשיפור האווירה חלוקות הדעות. זה גם סיפור על מפלגה שעדיין חיה כמו במחתרת, בתל־אביב, כשהמנהיג תורם לקופת התנועה את משכורתו מהכנסת ומקבל שכר לפי מדד צנוע יותר. אל תתחילו את המהפכה בלעדיו.

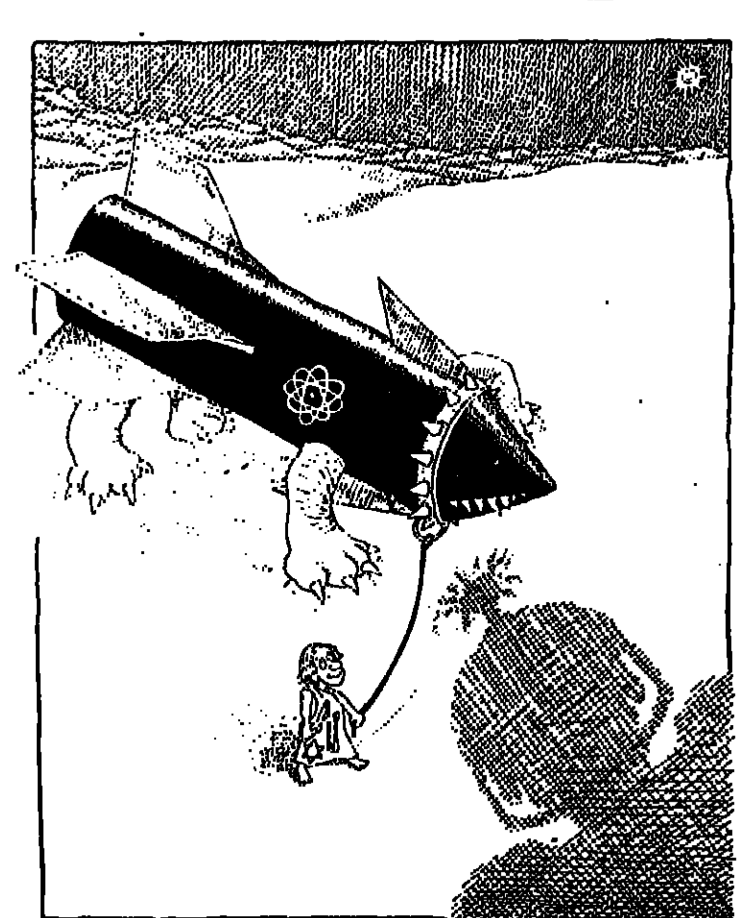
יעל פז־מלמד כותבת על דוקטור פישר. יש דבר כזה. אמהות לתינוקות וכל מי שמתמרח על חוף הים ובבריכה במשחות ובתמרוקי השיזוף הנושאים את שמו, יכול לחשוב שמדובר באיזה רופא אגדי משווייץ. טעות. ד"ר דוד פישר זה כחול לבן. ליתר דיוק: סיפור הצלחה עולמי שמתגלגל מבני־ברק.

עמנואל רוזן, בסדרה "מזרח רחוק־קרוב", עושה חניה בהודו. ציר הסיפור: הישראלים שהלכו היכל אחד רחוק מדי. הרבה צעירים שהדרכון הכחול הוא כרטיס כניסה לעולם אחר. הם הולכים לחפש את עצמם בתת־היבשת, וגם אם מצאו – לא תמיד מוצאים אותם. יש מי שנשלח לחפש אחריהם. עמנואל פגש גם אותו, בארץ הניגודים המסחררת את ראשו.

אורית הראל משדרת מהאולפן הימי של גלי צה"ל ואולפן הקיץ של "קול ישראל". המערכון של הגששים "הלו זה רדיו" הוא מאמר פובליציסטי ליד מה שקורה שם. ועוד משהו מאד קייצי: יוסף פינקלסטון כותב מלונדון על המשפט הסנסציוני שהגיש ג'פרי ארצ'ר נגד עתון שסיפר איך קיים יחסים עם זונה ושילם לה דמי שתיקה. העובדות דיברו נגד התובע. אבל חבר השבעים פסק לטובתו פיצויים והוצאות בסך כמיליון ורבע ליש"ט. כולם שווים לפני אלת הצדק האנגליתו יש כנראה שווים יותר כששוקלים דברי מוצה מול עדותו של סופר מצליח, מחברם של רבי־מכר, מולטי־מיליונר ופוליטיקאי צמרת. מתאימה לו כותרת ספרו "ראשון בין שווים" שעובד לטלוויזיה והוצג גם אצלנו. בספר משדל פוליטיקאי מהליבור מו"ל של עתון לגנוז סיפור דומה על התרועעות עם פרוצה. בסוף הוא נהיה ראש־ממשלה. גם ארצ'ר רוצה להגיע גבוה. אבל הוא שמרן ואצלו המו"ל לא גנז. בבית המשפט זכה בקרב. בפוליטיקה כנראה שהפסיד את המערכה. החיים תמיד מפתיעים מכל ספרות בידיונית.

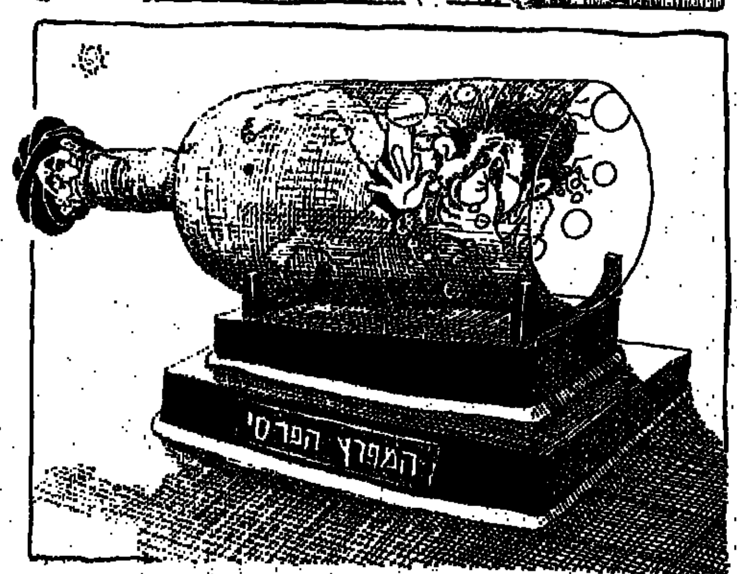
צ. לביא

בשער: פקיד הודי במקדש. כתבה בעמודים 18־22. צילום: עמנואל רוזן.

דוד וגוליית 1987

מאיר וילנר בלשכת המפלגה בתל־אביב (משמאל) ועם הנשיא הרצוג ואורת מכריה"מ: "כאן המולדת שלי. לא קונץ ללכת לארץ ששם המהפכה כבר היתה".

אל תתחילו את המהפכה בלעדיין

ימים טובים באו לחבר מאיר וילנר. הטובים ביותר שידע מאז חתם על מגילת העצמאות. כבר לא מוקצה ומנודה. עיתונאים, פוליטיקאים, ואפילו הנשיא משחרים לפיתחו אחרי שובו מסין. גם מוסקבה הביאה לו עדנה. גורבצ'וב פתח לישראל פשפש קטן, ווילנר כמו שומר הסף לישראליים שעומדים בתור להיכנס. סוף־סוף חשים ברק"ח שיש להם כיסוי לתואר "הגשר לברית־המועצות". גם אם זה נראה בינתים כמו חברת נסיעות אחת גדולה. מלבד זה הוא עדיין מתכנן את המהפכה.

מאת טל בשן

בקפה "אוסלו", מקום מפגש תל־אביבי ידוע לזוגות חובבי דיסקרטיות, נראה מאיר וילנר, עם המראה המהוגן והאפרורי שלו, לא במקום, משהו כמו מקלות סיניים בבורשט. בדרך־כלל הוא מתראיין במשרדי המפלגה, כשמעליו תלוי הדיוקן הנצחי, הארוג בגובלן, של לנין. הפעם החליט עוזי בורשטיין, דוברו ויד ימינו הנאמן זה 44 שנה, לקיים את השיחה בבית־הקפה בעל השם הלא נייטרלי הזה (אולי היה עדיף שיקראו למקום "הלסינקי"), בגלל ההטרדות. במפלגה, הסביר, "לא יתנו לוילנר לגמור את השיחה" בגלל הטלפונים, הביקורים, הפניות. מאז חזר מסין לא נותנים לו מנוח. וילנר מגיע לראיון ב"וולבו" עם נהג גברתן בעל מבט חמור סבר, המשמש גם שומרו האישי, ומבקש להזדרז, כי בצהריים יש לו פגישה עם הנשיא. כן, נשיא מדינת ישראל. הוא מוזמן אליו לשיחה. "כבר היינו אצלו כמה פעמים", הוא אומר. אהה.

ועל מה הם מדברים שם?

"משוחחים", משיב וילנר, ולא מפרש.

אכן, ימים טובים באו לחבר מאיר וילנר. הטובים ביותר שידע מאז קום המדינה, אם לדייק. עיתונאים ופוליטיקאים ואפילו הנשיא משחרים לפיתחו, רוצים לדעת איך היה בסין ואם גם אנחנו כבר יכולים לנסוע. בשתיים בלילה לפי שעון סין היו העיתונאים מישראל מעירים אותו כדי לשמוע דיווחים עדכניים. הוא סיפר להם בהתלהבות בלתי רגילה (במיוחד לגביו) על חמישה מיליון זוגות האופניים בחוצות פקינג (הוא מקפיד לקרוא לה "בייג'ין", כדרך הסינים), על הכפרים והתעשייה המתפתחת, ועל המתורגמנית היפהפיה ("יש לי תמונה. היא היתה סטודנטית לשפות") שליוותה אותו. לא פעם היא נזקקה למחליף, סיפר, כל־כך אינטנסיביות היו הפגישות שלו שם.

מי שהתקשר לוילנר לסין סיפר שנענה בחביבות וברצון, גם כשהעירו אותו משינה באמצע הלילה. ולמה לא? כבר הרבה מאוד שנים שלא התקשרו אליו עיתונאים באינטנסיביות כזו, גם לא בשעות אחרות של היום.

עכשיו הם מראיינים אותו על ימין ועל שמאל, והוא נהנה לספר עוד ועוד על המעצמה הגדולה בעולם – מיליארד ותשעים מיליון איש (נכון לשנייה זו) – שהחליטה לחדש את יחסיה עם המפלגה הקומוניסטית הישראלית. "זה דבר מרגש. המדיניות שלהם, כשהיא מצטרפת למאבק לשלום העולם, יכולה להכריע את גורל האנושות". כשהוא מדבר על סין הוא נשמע כמו מרקו פולו, מתלהב מכל מה שראו עיניו, למן התרבות (ועד לבתי־המלון ("חמישה כוכבים? זה אולי שישה ושבעה כוכבים, מפואר ביותר").

כשוילנר מדבר על סין הוא נשמע כמו מרקו פולו. מתלהב מכל מה שראו עיניו, מן התרבות עד בתי־המלון. "חמישה כוכבים? זה אולי שישה ושבעה כוכבים".

בשלב הזה היה אולי מעדיף לגנוז את קטעי העתונות מעשרים השנה האחרונות, שם שטורים ציטוטים מפיו כמו "המדיניות הסינית לא רק שהיתה בלתי סוציאליסטית, אלא אנטי סוציאליסטית", ועוד כהנה וכהנה התקפות קשות על סין. קול ארוני. "הייתי מעדיף שלא תצטטי דברים מן העבר. פתחנו דף חדש. גם הסינים עצמם מודים שטעו. שכל מה שעשו מ־58' היה שגיאה אחת גדולה. זו היתה סטייה מהסוציאליזם. הכל לא היה נכון. הקפיצה הגדולה, מהפכת התרבות, פולחן האישיות של מאו. אחרי כמה שנים שהוא היה בסדר, הגדלות עלתה לו לראש, וכבה מתחילות שגיאות. לקח להם עשרים שנה להתפכח מזה. בינתיים השגיאות האלה עלו להם במחיר יקר מאוד. הם בעצם הפסידו עשרים שנה".

מה שבנו שם עכשיו, הוא מספר "הוא שיא המודרניזציה. למשל שדה־התעופה, ברמה בינלאומית ממש. והמפעלים. היינו במפעל מתכת מאוד משוכלל, של 120 אלף עובדים. כמו עיר. הפועלים גרים מסביב, בדרך כלל בשיכונים. זוג מקבל שם דירה של שני חדרים וחדר קטן לילד. מותר שם ללדת רק ילד אחד, זו התקנה. מי שיולד יותר יש עליו סנקציה של הורדת הקיצבה בביטוח הלאומי. זו באמת בעייה שם".

וכמה הם מרוויחים, הפועלים?

"המשכורות נמוכות. בדולרים זה יוצא אולי 80 דולר לחודש, אבל כוח הקניה של הסכום הזה גדול

(המשך בעמוד הבא)

וילנר (באמצע) בפקין עם מ"מ ראש ממשלת סין: "היו כמה חילוקי דעות, למשל על המעורבות הסינית בקמפוצ'יה ובאפגניסטן, אבל על רוב הנקודות הסכמנו".

(המשך מהעמוד הקודם)

יותר מאשר אצלנו. נחשי כמה עולה שם חולצה? שני דולר! כאן עולה חולצה שלושים שקל".

עוני?

"תלוי מה זה עוני. מבחינת האוכל בדקנו את זה בדיוק: אין שם אדם שאין לו אוכל ובגדים".

איך בדקתם בדיוק, אני שואלת, ביקרתם בכל הכפרים בסין?

"לא, אבל נסענו ברכבת בכוונה, כדי לראות, אז יש שם בתים ישנים מחימר, ואחר־כך יש תמיד בתים מאבן, והרבה בנייה חדשה, כמעט בכל כפר. גם האנשים נראים כבר אחרת, לבושים בדיוק כמונו, בבגדים מודרניים. זה לא כמו לפני שלושים שנה, כשלא יכולת להבדיל בין בחורה לבחור, עם המדים ההם".

ב

לילות בילה בשוק הגדול של פקין, שם קנה כל מיני סוכנירים. הוא היה גם באופרה "גיול" בעיבוד סיני. "ראיתי במלון סרט שהשאיר עלי רושם גדול, 'רועה הסוסים', על צעיר סיני ומה שעבר עליו בזמן המהפכה התרבותית, איך הוא מוגלה לכפר בתור ימני רק מפני שהוא בא ממשפחה בורגנית, ואיך הוא משתלב שם. ובסופו של דבר ב־78' מטהרים אותו, וכל הזמן הזה הוא נשאר קומוניסט ואידיאליסט – באמת, סרט יוצא מן הכלל".

במסיבת העיתונאים שנערכה עם שובו סרב וילנר לגלות כיצד קיבל את ההזמנה הסינית. הוא רק הרגיש שהיא לא הגיעה בתיווך סובייטי. האם קיבל אותה כאשר עצר בבוקרשט, בדרך לסין? "זה את אמרת", הוא משיב, והמבין יבין. מה אמרו בברית־המועצות על הביקור תוהז וילנר מתרגז: "כולם שואלים את זה. אין לזה כל קשר עם ברית־המועצות. זה תהליך עצמאי סיני, הם מחדשים קשר עם עוד חמישים מפלגות קומוניסטיות בעולם, וגם איתנו. לנו אולי נתנו עדיפות בגלל היותנו גורם חשוב בסכסוך במזרח התיכון".

הוא נפגש עם הדרגים הכי־גבוהים שם, הוא מספר. כן, היו כמה חילוקי־דעות, למשל על המעורבות הסינית בקמפוצ'יה ("זה קמבודיה") ובאפגניסטן. "אבל על רוב הנקודות הסכמנו", אומר וילנר בכובד ראש, ונשמע קצת כמו העכבר שהתיישב על הפיל ואמר לו "תראה כמה אבק אנחנו עושים". "אין לזה כל קשר לגודל", הוא מבהיר "שוחחנו כשווים אל שווים".

אבל לא רק סין הביאה לו, לוילנר, עדנה מחודשת. גם מוסקבה הולכת ונהפכת לאתר עלייה לרגל לאישים ישראליים, הח"כיות אורה נמיר וחייקה גרוסמן חזרו משם. מוכלי" המפלגות, עם עוזי ברעם בראשם, יוצאים לשם. ומי שעדיין לא היה שם ממש נעלב, ומחזור אחרי וילנר כדי לנסוע. גורבצ'וב וה"גלסנוסט" (המדיניות הפתוחה) שלו פתחו פשפש קטן. כולם כבר עומדים בתור להיכנס, והוא, וילנר, כמו שומר הסף. סוף־סוף. חשים אנשי רק"ח שהתואר שהתגדרו בו כל השנים – "גשר לברית־המועצות" – מקבל כיסוי, גם אם הוא נראה בינתיים כמו זה של חברת נסיעות אחת גדולה. "אצל הח"כים נסיעות לחו"ל הן מלת הקסם הסופית. ברגע שיש נסיעות – שוכחים את זכויות האדם", אומר חיים הנגבי, מזכיר "הרשימה המתקדמת לשלום", יריבתה ואוייבתה הגדולה ביותר של רק"ח כיום.

וכך קורה שמאיר וילנר, מאחרוני החותמים על מגילת העצמאות שעדיין בחיים, האיש שכונה בארבעים השנה האחרונות בכינויים שנעו בין "נאצי" ו"יודנראט" ועד "בוגד" ו"שטן השנה", מי שהיה הפוליטיקאי הכי־מנודה ומוקצה – מוצא עצמו לפתע מתחכך בשולי המרכז, לגיטימי בעניינים מסויימים כמעט כמו מסעדה סינית כשרה. חלק נכבד בתהליך הזה יש ל"רשימה המתקדמת", שלעומתה נראים ערביי רק"ח כמתונים שבחבורה, כמעט ילדים־טובים־נצרת. אבל חברו לכך עוד גורמים רבים אחרים: ההפשרה ביחסים עם ברית־המועצות, תהליך השלום, עלייתו של כהנא. "ציבור שחי בשלום עם כהנא וגאולה כהן יכול לחיות גם עם וילנר", אומרת שולמית אלוני.

יש הסבורים אפילו שוילנר משמש מתווך לא־רשמי בין הממסד הישראלי לארצות הגוש הקומוניסטי בעניינים שונים. "אני חושבת שהוא עשה הרבה שרותים למדינת ישראל", אומרת שולמית אלוני. וילנר מכחיש בתוקף. רק זה חסר לו. "אין לי שום קשר עם הממסד. הקשר שלי הוא רק עם מפלגות".

ועם ראש מפלגה שמכהן כיום כשר־חוץ?

"נפגשנו כמה פעמים עם ראשי המערך. הם ביקשו מאיתנו בזמנו שנתמוך בבחירת הרצוג לנשיאות, אנחנו בעצם הכרענו בעניין זה את הכף, אבל העמדנו גם כמה תנאים".

למשל?

"שבעניינים שבהם דעתנו כדעתם – יצביעו איתנו. הם הסכימו".

כשלוחצים עליו, רומז וילנר שבעצם כל העמדות שנוקטת המפלגה־האם הקומוניסטית בברית־המועצות לגבי הסכסוך במזרח התיכון מושפעות ממה שאומרת המפלגה כאן, בישראל, ולא להיפך.

לא ברור מי זז לכיוון של מי – הציבור הישראלי, שבחלקו נדחף משך השנים שמאלה, או רק"ח, שנדחפה מתוקף הנסיבות המקומיות לכיוון המרכז. כך או כך, האוזניים הישראליות כבר לא ניצלות מהדיבורים הרק"חיסטיים הנצחיים על "הידברות עם אש"ף ו"נסיגה מ(כל) השטחים", כפי שהיה בשנות השישים והשבעים. אם במערך נפלה שלהבת – אין כבר בעייה לאזובי הקיר של רק"ח. המהפכה והחזון הסוציליסטי־קומוניסטי שצריך לקום כאן ממילא נדחו, לעת עתה. קודם שיבוא השלום, עם מדינה פלסטינאית והחזרת כל השטחים הכבושים. אחרי־כן כבר נטפל בכל הבורגנים האלה.

"אנשים למדו שהדרך שלנו פשוט צודקת", מסביר מאיר וילנר (69), "אנחנו היינו הסיעה היחידה בכנסת שהגישה הצעת אי־אמון עם פתיחת מלחמת לבנון. האחרים בכלל לא התייחסו לעניין. ביום פתיחת המלחמה עמדו לדון בכנסת על שלטים, שילוט בלועזית או משהו. ארבעת החכ"ים שלנו היו היחידים שהצביעו אי־אמון נגד המלחמה הזו. אחרי־כן התחילו להסתכל עלינו קצת אחרת. אומרים לנו ש'בעניין הזה צדקתם', ואנחנו מנסים לשכנע שאנחנו צודקים בכל. היו גם כל מיני תופעות בעקבות זה, כמו חבר־הכנסת (תמיד יקים את התואר "חבר־הכנסת" לח"כים שהוא מדבר עליהם) שבח וייס, שאמר מעל בימת הכנסת ברגע של גילוי לב שהוא מצטער שלא הצביע איתנו נגד המלחמה. הוא פחד שיתנכלו למשפחתו, ככה הוא הסביר את זה, תארי לך. לא שאני מגנה אותו, להיפך, אבל זה מוכיח שהדמוקרטיה כאן, איך לומר, קצת מוגבלת".

ו

ילנר אוסף את הדוגמאות והציטוטים האלה כמו אוהבת, כמי שדולה פנינים מתוך ערימות זבל. כחבר בתנועה שבה מוכנים אנשים להתפלג בגלל ויכוח על ואריאציה בניסוח של פרוגראמה כזו או אחרת, הוא מודע לערכם של ציטוטים ושל המלה הכתובה. הוא איש מאוד מנומס, על פי מיטב המסורת הפולנית־וילנאית. נעים הליכות, אם גם רשמי וינש למדי. כשהוא נואם במליאת הכנסת מתרחשת שם בדרך־כלל נהירה המונית לכיוון המזנון. "איום ונורא, הוא הנואם הכי משעמם בכנסת", אומר אורי אבנרי. בדרך־כלל הוא נוהג לחזור על אותו רעיון, שעיקרו "הכיבוש האימפריאליסטי והקנוניה הקפיטליסטית־ריאקציונרית כנגד כוחות השלום הסוציאליסטיים־אינטרנאציונליסטיים" (ציטוט אמיתי) בוואריאציות שונות.

משמיציו אומרים עליו שהוא אפרורי, טיפוס של פקיד, טכנוקרט חסר כאריזמה לחלוטין. וזו, הם מסבירים, סוד הישרדותו. ככה הרוסים הכי אוהבים

(המשך בעמוד 41)

אסי דיין, הווידוי האישי. פרק שלישי. דרך הקוקאין, כמעט תחנה סופית[illegible]. אישפוז מרצון למטרות גמילה במוסד לחולי־נפש. "משהו בגופי מנע ממני את המוות הקרב על־ידי התמוטטות עצבים. מצאתי את עצמי בוכה במשך שעות, ביסורי תופת, [illegible] הניח סלעים על חזי והלחץ רוקן את תחושת הנשימה. כל מה שראיתי סביב היה חושך אחד גדול".

אסי דיין
שנת האפס

תקציר הפרקים הקודמים:
"שנת האפס" בחייו של אסי דיין החלה לפני כשנתיים, כשהתוודע לקוקאין בהנחה שזהו סם מעורר המסייע לכתיבה יוצרת. הוא החל לשאוף אותו בכמויות, עד שהגיע אל סף ההתמכרות, תוך כדי עבודתו הקולנועית. הסם פיתח בו תסביך רדיפה ותוקפנות שהתמקדו באשתו לשעבר, קרוליין לנגפורד, בעת שניסו לשקם את אהבתם. הוא הפך חשדן וקנאי ובלהט הסם, כשהטיחה בו משהו כסגנון "אתה תתיכת כלום", היכה אותה עד שברחה מביתם בקיראון והם חזרו ונפרדו. הוא עקר לתל־אביב, לדירת קרקע ששימשה משרד, והחל שוקע בדיכאון ובתחושת תידלון. חשבון הנפש שהוא עורך עם עצמו מעודד אותו להגביר את קצב הרחת הקוקאין, אשר רק מדרדר לאפס את מצבו הנפשי והכלכלי. מנחם גולן מזמין אותו ללוס־אנג'לס לכתוב תסריט ולביים סרט. ערב אחד הוא פוגש שם את השחקנית־דוגמנית סמדר קילצ'ינסקי, רומן בזק פורח ובתוך 12 שעות הם מתחתנים בלאס־וגאס, לא בהשפעת הקוקאין. התסריט שהוא כותב גבוה לטעמם של אנשי חברת "קנון". הוא מתבקש להוריד את הרמה וחוזר לארץ. צריכה מוגברת של קוקאין וכדורים מותחת את עצביו. לאחר השלמת הגירסה השניה של התסריט, הוא מסתכסך עם המנהל המקומי של החברה. בטלפון ללוס־אנג'לס מודיע אסי לגולן על התפטרותו, "מפני שלמטה מכבודי לעבוד עם אנשים שהקשר בינם לבין הקולנוע מקרי בלבד, כך שנשארתי ריק מתכניות, עם חצי שנה של כתיבה נושרת אל פח הזבל".

אסי דיין: פסיכיאטר חשוב הראה לי תצלום של פרויד אשר כתב בזמנו דברים בשבח הקוקאין

קן הקוקיה

הייתי זקוק לכסף למימון הקוקאין. שלחתי תסריט שלי בשם "ארץ השטות" לקרן לעידוד סרטי איכות בישראל. התסריט זכה להמלצה חמה, אך המרחק מן ההמלצה לביצוע היה ועודנו גדול. אבל לפחות זכיתי לאיזו מלה טובה אחרי שנים של ביקורת מרושעת (ולמעט כפעם שלא שמתי את שמי בכותרות בסרט "עירית־אירית"). במקביל פניתי להוצאת הספרים "כתר", וביקשתי מקדמה של חמשת אלפים דולר עבור רומן שאני עתיד לכתוב. זהו סכום עתק בקנה־מידה ישראלי, עד עתה קיבלו אותו שלושה סופרים מוכרים, מה עוד שהסברתי כי הרומן איננו ביוגרפי ולא יקרא לו "אבי" או "בן אביו"...

אנשי "כתר" נהנו, כנראה, מהחוצפה שלי וביקשו לראות שניים־שלושה פרקים.

מספר ימים לאחר מכן שיכתבתי את תחילתו של רומן בשם "תוכן העניינים", והראיתי לעורך ההוצאה. [illegible] קרא את החומר בבית־קפה ואני התהלכתי בחוץ. [illegible] הראשונה מזה שנים התרגשתי. מגיל 16 התחלתי לפרסם שירים וסיפורים קצרים ברבעון הספרותי "קשת". הכתיבה הספרותית נטו התחלפה בכתיבת תסריטים, והחלום הישן מתקופת האוניברסיטה להיות סופר, הפך למציאות שעיקרה פרנסה באמצעות הקולנוע. עכשיו, בבית־הקפה, המנהלה כתיבת הסופר שבי. משסיים העורך לקרוא, הודיע לי כי ההוצאה תפרסם את הרומן ותשלם את המקדמה. אני חושב ששנינו הופתענו באותה מידה מתוצאת הבחינה. עד כה לא סיימתי את הרומן. לא עמדתי בלוח־הזמנים שהקצבנו לכתיבה. אני חושב שההפסקת בכתיבה עקב מצב נפשי ופיננסי הצדיקו, איכשהו, את האחור. אני מאמין שכשיסתיים העניין יונח על המדפים ספר מיוחד במינו.

באותו הזמן מכרתי את חלקי בסרט "הטוב הרע והלא־נורא", ולקחתי הלוואה מבנק מקומם, שהפך בתוך זמן קצר לנושה ברוטאלי בעקבות ריב מילולי שהיה לי עם המנהל. במקביל מצאה סמדר תסריט ישן שלי בשם "פוטורומן" ועוררה אותי לשכתב ולהפיק אותו. היה זה תסריט מיוחד במינו. הוא תאר נערה המנסה לכתוב סיפור קצר נוסח "הרומן הרומנטי". היא רוצה להיות סופרת ולכן בוחרת בסיפור פשוט בתוך התחלה, כאשר הדמויות הן נשים ובעיקר נערה מהכיתה שלה. בהמשך, כאשר נגמר הסיפור הקצר, מתהפך הגלגל וגיבוריו מתחילים להשתלט על היוצרת עד שאנו מאבדים את גבולות המציאות. הסופרת הצעירה נאלצת לברוח אל השקרים מהסוג שמעירים את גיאורג סאמסא בתור חרק ענקי או דוחפים את אנה קארנינה לזנק אל מתחת לגלגלי הרכבת בשל איזה אידיוט חסר תקנה.

התחלתי בשיכתוב התסריט, והמשכתי בכתיבת הרומן, בקוקאין, בכדורים ובכאבי־הראש. הרגשתי שאני מנהל תחרות עם מערכת־העצבים שלי. בגיל ארבעים, פרט לשלושה ילדים נפלאים שאינם בידי, אני מנסה להוכיח עם ראש מלא כימיקאלים, שיש לי מה לומר ושאני יודע כיצד לומר. כל זה לפני שתהיה פה איזו התמוטטות כללית.

בכל הזמן הזה הלך מצבי והפך לנחלת המשפחה. סמדר החליטה מתי שהוא לסגת מהקשרים איתי, עשתה הפלה, ויותר מאוחר פשוט קמה ועזבה את הבית. לא היתה לנערה בת 23 כל סיבה לחיות לצידו של פסבדו־אמן מוטרף ובלתי־צפוי השקוע בארגון כמה אלפי המלים שנותרו באמתחתו.

לפני כן היו ניסיונות מצד אחי ואמי לעצור את מה שהפך עכשיו לטירוף גמור. לא הייתי מסוגל להקשיב למישהו מעבר לדקה. לא יכולתי לחיות ללא מנה של קוקאין אחת לחצי־שעה. והסם הפך אותי למגלומן הבטוח כי הנורמליות היא שצובעת באפור את החיים. עדיין היה לי קצת כסף, ויכולתי להרשות

(המשך בעמוד הבא)

סמדר החליטה מתי שהוא לסגת מהקשרים איתי, עשתה הפלה, ויותר מאוחר פשוט קמה ועזבה את הבית. לא היתה לנערה בת 23 כל סיבה לחיות לצידו של פסבדו־אמן מוטרף ובלתי־צפוי. אחי ואמי ניסו לעצור את מה שהפך עכשיו לטירוף גמור. לא הייתי מסוגל להקשיב למישהו מעבר לדקה. לא יכולתי לחיות ללא מנה של קוקאין אחת לחצי־שעה. והסם הפך אותי למגלומן הבטוח כי הנורמליות צובעת באפור את החיים.

צילומים:
שמואל רחמני

קרולין: ישבה כשומר־ראש והצילה את חיי וגורלי.

עייזר ויצמן: אם אני פרזיט אז ישראל עוד לא קמה.

רות דיין: הדוגמה הנעלה ביותר להתגברות על סבל.

(המשך מהעמוד הקודם)
לעצמי להשיב את פני המשפחה ריקם. גם חברים אחרים ניסו להעמיד אותי על חומרת המצב. היה אחד שהציע לשלוח אותי למוסד גמילה אמריקני על חשבונו וכן לשלם את כל חובותי. סרבתי. הסם, הידוע בנטיותיו האופטימיות, פעל על מוחי באופן שפתר את כל הבעיות הכספיות וכאילו כתב את הרומן כולו. אני אל מכונת־הכתיבה לא הגעתי.

לעומת זאת הסכמתי לביקור אצל פסיכולוג, יחד עם כל המשפחה. לפני שהגעתי אליו עברתי אצל פסיכיאטר חשוב שהראה לי תצלום של פרויד אשר כתב בזמנו דברים בשבח הקוקאין. הפסיכיאטר שוחח איתי קצרות ואמר שכל העניין הזה לא שווה אישפוז, כי בסך־הכל קוקאין זה עניין של כמות. בקיצור, הגעתי אל הפסיכולוג כשאני שופע בטחון עצמי ומודיע שאין בדעתי להתאשפז, להגמל או לפגוש אותו בשנית. החברה פוחדת מחריגים ודוחה אותם. פסיכולוג כמוהו היה שולח את דוסטוייבסקי או סטרינדברג למוסד סגור.

"אמרתי לעייזר שהוא לא יהיה ראש־ממשלה כמו שמשה דיין לא היה, הם שני מקרים בהם נחוץ ראש ולא הומור וחוצפה".

מי יודע כמה גאונים נמחקו במכות הלם־חשמלי וניתוח לובוטומי (כריתת חלקים מהמוח ההופכת את האדם לצמח מהלך), רק משום שסבלו מגימגום או מאניה־דפרסיה? אני לא בטוח אם ואן־גוך היה מתאכד לולא עבר תקופה בבית־משוגעים, אליו הגיע לאחר שסבל מדכאון עמוק בשל נערה שאהב והיא לא החזירה לו־אהבה. כמה שזה נורמלית אין לפסיכיאטריה פתרון לאהבה נכזבת. היא לא מכירה באהבה כסיבה קיומית, והיא לא תחזיר אלי את סמדר שפשוט איננה אוהבת אותי. קשה לתאר את הכאב הפיזי, את הידיעה על מותה של האהבה אליך. אין יום בחיי שאינו נפתח בלהתגבר על הגעגועים, הזכרון, ותחושת ההחמצה של מה שחשבתי כאושר שיימשך עד המוות.

הקוקאין ידע להוציא אותה מדעתי (ויש גם תרופות המסוגלות להוציא את כל דעתך ולהפוך אותך לקטאטוני) וזכיתי לכמה שעות של אהבה עצמית, מעין פיצוי על התערערות האגו עם הליכתה של סמדר.

בסדרת השתדלנות המשפחתית הייתי צריך לעבור גם את דודי עייזר וייצמן, אליו הגעתי עם ידידי ח"כ רן כהן ואשתו. הווילה בקיסריה ובריכת־השחיה שמאחוריה נוף מופלא של הים, ושרידי אמת־המים הרומית, כל אלה נסכו בי שלווה; עד שעייזר הפר את הנוף בכמה משפטים שחורבנו מהקביעה (שכבר שמעתי ממנו לא פעם) כי אני ואחי לא נגיע לקרסוליו של אבינו. לעניין הסמים הוא ציין כי בסך־הכל אני פרזיט!

מעולם לא חשבתי שקרסוליו של אבי הם מטרה, איך שלא יהיה, גם וייצמן לא נמצא שם. ואשר ל"פרזיט" – כאן זה נמאס לי. התפרצתי בצעקות וזעם על האיש שיודע כי קרוב לעשרים שנה לא נגעתי בכסף של הורי או שלאחרים, לא הפסקתי לעבור לרגע אחד בייצור סרטים ישראליים, ולא תיווכחתי בין פועלים יפניים והנובו־רישים מציון. בזמן שהוא מכר "דייהטסו" אני עברתי והלכתי למילואים ולמלחמות (רן כהן היה מג"ד שלי בתקופה מסויימת) – בין השאר כדי שאנשים כמוהו יוכלו לשבת בנחת ולהוציא את העלים מהבריכה. סיימתי בחזרה לקרסולי אבי וקבעתי שהוא, עייזר ויצמן, לא יהיה ראש־ממשלה (במחשבה שניה, לך תדע מה יקרה בחור הזה...) כמו שמשה דיין לא היה. עייזר ואבי הם שני מקרים בהם נחוץ ראש ולא הומור וחוצפה.

לאחר מספר ימים עייזר צילצל אלי והתנצל. הוא ידע כי אם אני פרזיט אז מדינת ישראל עוד לא קמה.

מפה לשם, נמשך מסע הקוקאין מן השורות הלבנות שעל השולחן אל מעלה האף, בואכה הריריות ועצמות הסחוס המפרידות בין הנחיריים. כל המערכת הזאת היתה, עכשיו, אכולה ושסועה, והמוגלה שהצטברה במערות האף לחצה על קרקעית המוח וגרמה לכאבי־ראש אטומיים. הגעתי לכך שלא פחות מעשרה כדורי אופטלגין היו מצליחים רק לרכך מעט את הכאב. משלא עזרו הכדורים, הייתי נוטל קשית, מחדד אותה ומנסה לפרוץ בעזרתה את הסינוסיטיס, כשאני מחדיר אותה דרך הנחיר ועד למצח. התוצאה היתה, על פי רוב, שטפונות של דם. מה שהחמיר את המצב היתה העובדה שימים שלמים הקדשתי ל"טיפולים" תוך שאני מזניח לחלוטין את הכתיבה, ולא פחות חשוב – את הקריאה (לצורך כתיבת הרומן אני נעזר בעשרות ספרים, רובם ספרי עיון) ואת הקשר עם הסביבה. ימים ותאריכים נמחקו מזכרוני. הפראנויה תקפה אותי בצורת אגרופוביה. לפני כל יציאה לרחוב, לפני כל טלפון, הייתי חייב לקחת קוקאין.

ברגעים הצלולים עשיתי את רשימת המלאי של חיי וראיתי איך הכל הולך ומתרוקן. הילדים לא אצלי. סמדר עזבה. החובות הגיעו ל־75 אלף דולר (!). המריבות שלי השאירו לצידי רק שני חברים שאפשר היה לדבר איתם, אבל גם הרצון לדבר עם מישהו הצטמק לנימוסים והליכות. בגיל ארבעים הייתי איש עם מכונת כתיבה, ספרים, שני תדרים מטונפים וראש מפוצץ מכאבים. מין ראסקולניקוב מקומי. בגיל ארבעים הייתי האיש הבודד ביותר שהכרתי.

"המוות ליווה אותי, כבן־ברית שהתיישב בקצה המואר של המוח, ידעתי שבסוף הנפילה מחכה לי הקלאצ'ניקוב שליד המיטה".

הרגשתי את המוות מעבר לדלת, שואל בעדינות אם אפשר להכנס. אחרי הרומן, חשבתי, אבל המוות הגיב ב"אתה יודע שככה לא תגמור אותו". המוות הצטייר כמין מצבאט גדול המציע לך את כל הפתרונות וכל מה שהוא מבקש ממך זה את "השינה הגדולה". המוות ליווה אותי, הפך לבן־ברית שהתיישב בקצה המואר של המוח וידעתי שבסוף הנפילה מחכה לי הקלאצ'ניקוב שליד המיטה.

אלא שמשהו בגופי רצה להמשיך לחיות ומנע ממני את המוות הקרב על־ידי התמוטטות עצבים. מצאתי את עצמי אחרי ליל נדודים בוכה במשך שעות, נע במרחב המחייה הקטנטן מבלי לדעת מה אני עושה. את הבכי ליוו יסורי תופת, כאילו מישהו הניח סלעים על חזי והלחץ רוקן את תחושת הנשימה. כל מה שראיתי סביב היה חושך אחד גדול. צעקתי שאני רוצה למות, אבל החושך מסביב והלחץ הנוראי הפכו, בראשי, למוות עצמו. המשכתי לבכות ולדבר אל עצמי, ומבלי להאמין באלוהים שאלתי אותו מה הוא רוצה ממני? מה פשר הרדיפה הזאת?

"עברתי מה שנקרא 'קריז'. במשך שישה ימים הייתי בלי הכרה, ולאחר־מכן הסתבר לי שתיכננתי דברים הרסניים".

טלפנתי לידידים שלי, והם היו בדרך אלי לפני שהספקתי לומר כמה רע לי. הבכי נמשך גם אחרי שהגיעו, והם התחילו לטלפן למשפחתי, לפסיכיאטר, ולפי בקשתי גם לסמדר. הם מצאו אותה בטיול בגליל והיא לקחה מונית והגיעה.

אל בית־החולים הגעתי לאחר מסע שכנועים, שהמוצלח ביניהם היה האיום של סמדר שהיא תעזוב אותי אם לא אתאשפז. היא חזרה אלי עם טונות של רחמים ואיכפתיות. לא אהבה. אבל אני, או מה שנותר ממני, הפכתי לחולשה אחת גדולה. לא הפריע לי להוסיף על התלות בקוקאין ובכדורים את התלות בסמדר. בעצם, את התלות באהבה שגרמה לי בשנים האחרונות לעבור סידרה של השפלות, מתוך הנחה שלאהוב זהו רגש נעלה הנותן לי הנאה, והמעלה אותי קומות אחדות מעל הצר השני. גם בכאב שבאהבה חד־צדדית יש משהו המסמן את עוצמת הקיום ולעיתים את החיים עצמם. ללא אהבה, אחוזי־האדם שבך קטנים למימדים של עבודה־בנק־שולת.

צריך לעיין בכתבי קירקגור, היידגר וקאמי (רשימה חלקית) בכדי להפוך את כל הזמניות הזאת, את סידרת הכשלונות, ההשפלות וההפסדים – לנצחונה של הרוח. מדי פעם אני חוזר ומעיין בנאומים של ישו ובספר קהלת. בין שני אלה אני נרגע. שני יהודים גדולים שהעניקו לנו את הכוח האדיר של אלה היודעים לתת; המעניקים לייאוש משמעות, מתוכה אתה מגלה כי הייאוש הוא מין צורה של פינוק משום שקל מאוד להתפס למסגרת החד־פעמית, החוזרת על עצמה. לכן עליך להפנות את החיים ממך אל האחר – חוולת, הכתיבה, האמנות, האהבה. ואז אתה משאיר עקבות על פני הזמן, ואז יהיה 'קהלת' לא פחות מילדי ונכדי אחריהם וכן הלאה.

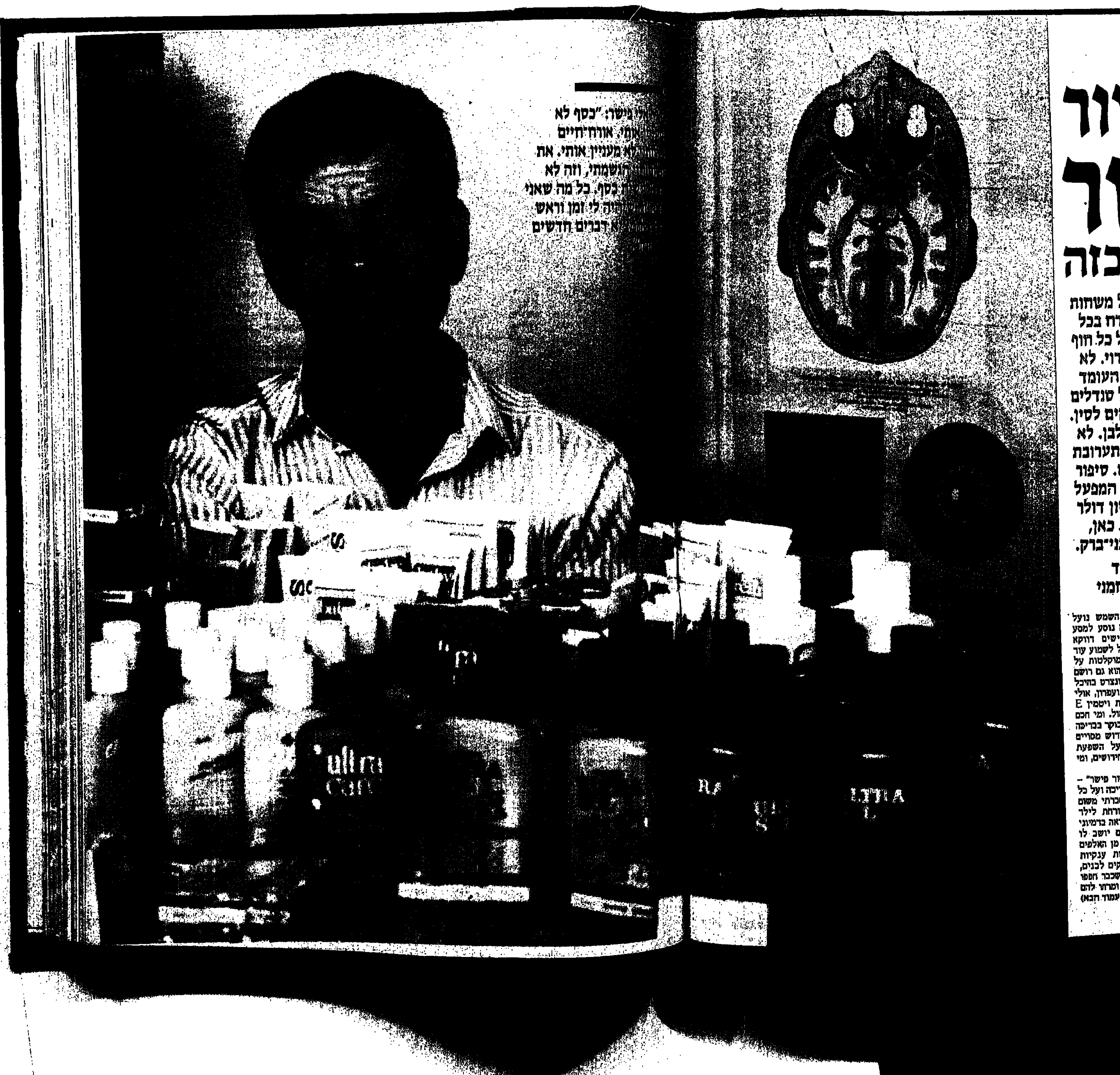
הגעתי לבית־החולים, ועד לפגישה עם הפסיכיאטרים עברתי במרוצה על פני הביוגרפיה שלי: ארבעים סרטים בארץ ובחו"ל, ספר שירים, תערוכת ציורים, שלוש מלחמות, שלושה נישואין, ארבעה ילדים, שתי אוניברסיטאות, שנה של הנחיית תכנית בטלוויזיה, ושנה כתיבת מאמרים בשם "ערך נקוב" ב"דבר". מאות ספרים שאיכלסו את המוח בידע עצום. חמש־עשרה שנה שהכניסו לי רווח של מיליון דולר, ובגלל היחס הבוטה שלי כלפי רכוש וכסף הפכתי את הרווח לחובות נוסח בלזאק. שלושים וחמש שנה של

(המשך בעמוד 26)

דוקטור פישר
יש דבר כזה

חותם על אימפריה של משחות ותכשירי השיזוף. נמרח בכל בית, בריכת־שחיה ועל כל חוף ים. לא שם מסחרי בדוי. לא רופא שוויצרי. האיש העומד בינינו לבין השמש נועל סנדלים ותנ"כיים גם במסע עסקים לסין. ד"ר אלי פישר, כחול־לבן. לא בדיוק איך שדימיינתם תערובת של מדען ואיש־עסקים. סיפור הצלחה עולמי מדהים. המפעל שלו מגלגל שבעה מיליון דולר בשנה. לא באמריקה. כאן, באיזור התעשייה של בני־ברק.

מאת יעל פז־מלמד
צילומים: שמואל רחמני.

אלי פישר: "כסף לא ... אותי. אורח־חיים ... לא מעניין אותי. את ... הגשמתי, וזה לא ... כסף. כל מה שאני ... יהיה לי זמן וראש ... א דברים חדשים

האיש העומד בינינו לבין השמש נועל סנדלים תנ"כיים גם כשהוא נוסע למסע עסקים בסין. פקקים בכבישים דווקא משמחים אותו, כי אז הוא יכול לשמוע עוד הרצאה על בעיות עור מתוך מאות המוקלטות על קלטות הנשלחות אליו מארצות־הברית; הוא גם רושם נוסחאות כימיות בשעה שהוא מאזין לקונצרט בהיכל התרבות. בכלל, תמיד הוא צמוד לנייר ועפרון, אולי פתאום ייזכר שכדאי להכניס עוד קצת ויטמין E לתערובת הקמומילה שהכינו אצלו אתמול. ומי חכם ויידע, אולי במאמר הרפואי שיקרא מחר בוקר בבריכה שליד מקום מגוריו, יהיה כתוב על חידוש מסויים שנתגלה במחקר שעוסק בהשפעות על השפעת קרני־השמש. העולם הרי מלא המצאות וחידושים, ומי שמתעלם מהם – נשאר מאחור.

ד"ר אלי פישר, הידוע יותר כ"דוקטור פישר" – האיש שמוצרים בחתימתו נמרחים בכל בריכה ועל כל שפת־ים, וזו רק התחלת הסיפור. שנים סברתי משום מה שמדובר ברופא שוויצרי. הייתי מורחת לילד משחות שנרקחו בבית "דוקטור פישר", ורואה בדמיוני טירה יפהפיה בכפר ציורי בשוויץ, שם יושב לו הדוקטור ושר יודלים שחוזרים אליו כהד מן האלפים המושלגים. בעיני רוחי ראיתי מעבדות ענקיות שמסתובבים בהן רופאים ורוקחים בחלוקים לבנים, חושבים מה עוד צריכים התינוקות אחרי שכבר חפפו להם את הראש, שימנו את גופם ופניהם, ומרחו להם

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

ולהוריהם קרם נגד הקרניים האולטרה־סגולות. אחרי־כן הם עולים על אופניהם ורוכבים אל בתיהם הציוריים והמשופעים, הבנויים עץ. לפעמים, כשצריך, הם גם מפנים את השלג מצידי הדרך.

שלושה סיבובים באיזור התעשייה של בני־ברק באחד החמסינים האחרונים השכיחו ממני כליל לא רק את האלפים, גם את שמי. איפה שוויצריה ואיפה קצת קירות. כאן בני־ברק, שלושים מעלות בצל, תשעים אחוזי לחות, וצריך באמת עצבים של אחד שחזר מחו"ל כדי למצוא כאן את שמחפשים.

מיפעל "ד"ר פישר" מפתח ומשווק היום כמאה מוצרים שונים, משלם משכורות למאה עובדים, מגלגל מחזור שנתי של כשבעה מיליון דולר. כל זה לא הביא את הד"ר בסנדלים לתלות ולו שלט זיהוי קטן מעל הבניין הגדול שרכש לפני מספר שנים, כאשר כבר לא יכול היה להגדיל יותר את המעבדה הקטנה בה התחיל את מיפעל חייו לפני כעשרים שנה. ("כן, באמת היה כדאי לתלות שלט. אומר לך את האמת, אין לי ראש לדברים האלה").

אנטי־תיזה לאיש עסקים. בהופעה, בדיבור, בהתנהגות, ד"ר פישר נראה כאילו בטעות הגיע לאן שהגיע, בעצמו לא מאמין שהמוצרים הנושאים את שמו ממלאים דוכנים שלמים בכל סופרמרקט ובית־מרקחת. בסך־הכל רצה לייצר טיפות עיניים ולהתמקם איכשהו בארץ אחרי שנים רבות של לימודים והוראה בארה"ב. נדיר מאוד לתפוש אותו עם חליפה ועניבה, גם כשמדובר בפגישות חשובות. אין לו כסא מנהלים, את השולחן במשרדו קיבל, יש להניח, כאשר עלה לכתה א'. גם את כוננית המדפים עליה מונחים ספרי מדע בצד תרופות עיניים ומוצרים קוסמטיים. אחרון הפועלים קורא לו בשמו הפרטי, נכנס לחדרו בלי לדפוק בדלת, מתיישב וזהו. מהמובירה הוא מבקש הסברים איך להכין קפה לבד, מתנצל על שהוא גוזל את זמנה. חדר הישיבות של המיפעל נראה כמו חדרו של המזכיר באחד מהקיבוצים העתונים בקשיים כספיים.

אבל למי כל זה אכפת כאשר השורה התחתונה של המאזן, השנה, מדברת על גידול של חמישים אחוזים במחזור, ועל מאה אחוז גידול אם מתייחסים למאזן שמלפני שנתיים. עשרים מתוך עשרים ושתיים שנות קיומו זהו מיפעל רווחי. בכל שנה יש גידול של בין חמישה לעשרה אחוזים, למעט השנים בהן הגידול הוא... חמישים אחוזים. מדי שנה נכנסים לשוק לפחות שלושה מוצרים חדשים מתוצרתו, ועוד לא דיברנו על הסיניות.

ד"ר אלי פישר ואשתו דבורה, אם שלוש בנותיו, האשה שאיתו כבר כמעט שלושים שנה, שהקימה יחד אתו את המיפעל – חזרו לפני שבוע מסיור של חודש בסין. שוק אדיר, אדמה בתולה, ובעיקר שוק של נשים־שונאות־שמש. הסיניות אמנם מהלכות בקיץ עם שמשיות, בורחות מפני השמש כמו מפני אש. ובכל־זאת, לפעמים, פה ושם מצליחה איזו קרן שמש לחדור מבעד להגנות. וזה, בעיני סינית המכבדת את עצמה, גובל בטרגדיה. בניגוד לכל כללי המשחק של הישראליות, נשות סין בטוחות שלבן הוא הצבע היפה ביותר האפשרי. העם שלהן אף־פעם לא היה בגלות, לא הסתגר ב"חדר" ולמד מהושך עד חושך. בשבילן, מישהו לבן הוא לא "טיפוס גלותי", חיוור, חולני. ד"ר פישר הביא עמו לסיורו בסין כמה שמני־שיזוף עם מקדם הגנה גבוה. היתה פשוט היסטריה. כולם ביקשו לרכוש. הוא תפש את הפוטנציאל.

אלא שיש בעייה אחת, לא קלת־ערך. נכון לעכשיו, מספר שנים לאחר המהפכה שאחרי המהפכה, אין למרבית הסינים כסף למותרות מסוג זה. משכורת ממוצעת של אקדמאי בסין נעה בסביבות 30 דולר בחודש. קצת קשה להוציא שניים־שלושה מהם על קרם שיזוף.

אבל אלי אופטימי. "הכל מתקדם שם בקצב רצחני", הוא אומר. "זה הולך להיות שוק העתיד". כרגע הוא בודק אפשרות להקים מיפעל משלו בסין בשיתוף חברה אמריקנית ויזמים סיניים. יש מי שמרים גבה, חושב שמדובר בחלומות פרועים. אבל גם כשהוא עזב לפני 23 שנים את מיפעל התרופות "אסיה" (היום "טבע"), והלך להקים לעצמו מיפעל משל עצמו, אמרו לו חבריו שהשתגע, בשביל מה הוא צריך את זה, מדוע שלא יחזור ללמד בהארוורד או בכל אוניברסיטה בארץ. אלא שאלי פישר הוא איש שרואה רחוק, ומשום מה חולם תמיד את החלומות הנכונים. יכול גם להיות שחלומות הם מה שאנחנו עושים מהם. ד"ר פישר, מכל מקום, יודע להפוך את חלומותיו לנכונים, ואחרי־כן כל הקומבינציה המסובכת הזו נהפכת לכסף.

כן 61, עלה ארצה מצ'כיה בגיל שלוש, היה ברדקיסט אדיר ב"בית־חינוך צפון" בתל־אביב, ביה"ס העממי היוקרתי של שנות הארבעים. אביו היה רופא, סבו היה רופא. הוא חלם להיות מכונאי רכב. ("עד היום אני לא בטוח שזה מקצוע כל־כך גרוע").

אחרי שסיים בית־ספר עממי החליט שדי לו מלימודים. גם בית־הספר, דרך־אגב, החליט שדי לו מאלי פישר, וסרב לאפשר לו להמשיך ללמוד. בתי־הספר התיכוניים היוקרתיים כמו "תיכון־חדש" ו"גימנסיה הרצליה" סרבו לקבלו, עד כדי כך היו ציוניו בתעודה גרועים.

אלי, מצידו, חשב שלהמשיך ללמוד ספרות והיסטוריה זה בזבוז זמן. כבר אז כל מה שחלם לעשות בחייו היה פיתוח תרופות. ("אני יודע שאני אדם מוגבל מאוד, ואפשר גם לומר צר אופקים. כל מה שעניין אותי אז ומעניין אותי היום זה לפתח תרופות ומוצרים חדשים. מבחינה זו היה לי מאוד קל בחיים. ידעתי בדיוק מה אני רוצה לעשות, ולמזלי שום דבר אחר לא עניין אותי. חשבתי ללמוד מכונאות רכב כדי שיהיה לי מקצוע. לבזבז זמן בבית־ספר תיכון רגיל, נראה לי חסר טעם לחלוטין").

איכשהו הצליחו הוריו לשכנע את מנהלי בית־חינוך (שאז גם היה תיכון ולימים נהפך להיות עירוני ד'), לקבלו לתקופת נסיון. אחרי שנתיים כבר היה התלמיד המבריק של הכיתה, אבל תחושת בזבוז הזמן בעינה עמדה. אלי עזב, עבד בבוקר ולמד לבגרות בערב. אחרי־כן הקימו מגמה חקלאית בכפר־הירוק, והוא, מתוך רצונו להכיר עשבי־מרפא, זכה להיות בוגר המחזור הראשון.

בצבא היה חייל פשוט, וסבל מאוד. "קשה לי להסתדר עם מרות. אני לא מסוגל לקבל פקודות. כך זה היה כל חיי. היכן שהיתה מסגרת מחייבת – אני לא יכולתי להצליח". שלוש וחצי שנים אחרי שסיים את שירותו הצבאי כבר היה בעל תואר שני בביוכימיה ובמיקרוביולוגיה.

אבל זה לא הספיק לו. אלי פישר, כזכור, רצה לעסוק בתרופות, ובשביל זה חשב שהוא צריך גם ידע ברוקחות. נסע לארה"ב, התקבל לאוניברסיטת הארווארד והמשיך לחפש. ידע בדיוק מה הוא רוצה. מקום שבו יתמקדו פחות בצד הכימי. לבסוף כתר באוניברסיטת קליפורניה, שם גם התקבל לעבודה כרוחץ כלים במעבדה של אחד הפרופסורים הגדולים בתחום פיתוח ומחקר התרופות. יום אחד הראה לו הפרופסור על הלוח משוואה כימית מסויימת. אלי הציע פתרון קצת שונה מזה של הפרופסור, הצעתו התקבלה בהתפעלות, והוא עזב את שטיפת הכלים ועבר למחקר.

באורח מוזר ביותר התמקד הכל סביב העיניים. ("אולי מפני שאני עצמי סובל מבעית עיניים. נולדתי עם עין אחת חלשה מאוד, שכמעט איני רואה בה"). כשלמד באוניברסיטה בירושלים, הלך לו הכל ברגל שמאל. היו באים למעבדה, הוא היה תמיד מצליח להפיל את המבחנות. לא הסתדר בלימודים, לא הסתדר בעבודה, כבר חשב לעזוב. ואז הציעו לו עבודה בבית־חינוך עיוורים, והוא חש כמי שגילה עולם ומלואו. ימים ולילות הקדיש לחניכיו העיוורים, והוא זוכר את תקופת העבודה שם כאחת היפות בחייו.

כאשר הגיע להארווארד התקבל, שוב במקרה, כאסיסטנט של פרופסור וולד, שקיבל בזמנו פרס נובל על גילוי הקשר בין עיוורון לילה למחסור בויטמין A. כשעבר לקליפורניה שוב "נפל" על פרופסור שהתמחה בתרופות לעיניים. הכיוון התחיל להצטייר בבהירות. את הדוקטורט שלו ברוקחות (סיים בהצטיינות) קיבל על פיתוח תרופת עיניים שעד היום נמצאת בשימוש.

שבועיים אחרי שסיים את הדוקטורט נולדה בתו הבכירה, היום בת 26. שבועיים אחרי־כן חזר לארץ, משאיר אחריו הצעות מפתות ביותר מאוניברסיטאות כמו הארווארד וקליפורניה. הרבה כבוד, הרבה כסף וגם הרבה עניין. כבר בימים ההם שאלו אותו חברים מה השגעון הזה לו לחזור ארצה. כאן, כן עתה, הוא לא הבין על מה הם מדברים. כל חייו זרמו אליו הצעות מפתות לעבוד בחו"ל. הוא אפילו לא הקדיש להן הרהור שני.

אלי התקבל כאחראי על הפרמצבטיקה ב"אסיא". אחרי עשרה חודשים עזב: "אני רציתי לפתח תרופות חדשות, כאלה שעדיין אינן בשימוש. הם רצו רק להעתיק תרופות קיימות. נוסעים לחו"ל, קונים תרופות קיימות, מפרקים אותן במעבדה ומכינים תרופה זהה. נכון שאין בכך סיכון, אבל מה זה מעניין לחקות אחרים? הלוא התרופה כבר קיימת, אז מדוע לא ללכת הלאה ולהמציא משהו חדש".

החליט לפתוח עסק משל עצמו, ושוב, איכשהו, הדברים פעלו לטובתו. לארץ הגיע בדיוק באותו זמן סמנכ"ל של חברת תרופות גדולה בארה"ב, שהכיר אותו עוד פעם. "באתי להציע לך לפתוח במשותף איתנו מיפעל לתרופות", אמר לו האמריקני. "לך יש ידע טכני עצום, אבל אין לך כל ידע בניהול. סע עם משפחתך על חשבוננו לשנה לארה"ב, שב במיפעל שלנו ותלמד את העבודה. תעשה מה שאתה רוצה, אנחנו נממן".

אלי קם ונסע. לא היה סיר שלא רחץ, רצפה שלא שטף, בקבוק שלא מילא. הלך עם המוכרים מדלת לדלת, פיטר עובדים, שכר עובדים, ובעיקר נידנד לכולם עם אלפי שאלות. כשד"ר פישר מתלבש על משהו, צריך בולדוזר כדי להוריד אותו מהנושא.

ושוב הגיעו ההצעות המפתות להישאר בארה"ב, ושוב נידחו באדיבות. בעלי המיפעל הבינו עם מי יש להם עסק, נתנו לו 5000 דולר ונכנסו כשותפים במיפעל שטרם הוקם. לימים קנה אלי פישר את חלקה של החברה האמריקנית, והיום הוא ואשתו הם הבעלים היחידים של מיפעל "ד"ר פישר". אלי שכר מבנה קטן באיזור התעשייה של בני־ברק וסוף־סוף החל להגשים את חלום חייו – לפתח תרופות. היה ברור לו שהוא לא הולך על כל הקופה. החליט להתמחות בבעיות עיניים ועור. בימים היה מפתח ומייצר את התרופות, ובערבים היה רץ לרופאים ולמרפאות למכור אותן. ההצלחה היתה מיידית, אבל איש מחוץ לבראנז'ה לא שמע את שמו. גם המחזורים הכספיים היו בהתאם. התרופות נמכרו, אבל הן בכל זאת היו "רק" תרופות.

הבום הגדול החל לפני כחמש שנים, כאשר ד"ר פישר החליט לייצר גם מוצרים קוסמטיים, או כמו שהוא מכנה אותם "מוצרים טיפוליים". שנים ניסו חברים וקולגות לשכנע אותו לנצל את הידע העצום שלו בבעיות עור ובפיתוח תרופות לייצור מוצרים קוסמטיים. הוא צחק להם בפנים. הוא, שכל־כך הרבה שנים מחייו למד את המקצוע, יעסוק בקוסמטיקה? הרי זה פשוט מרי, כל ילד יכול לעשות זאת. עד שיום אחד תפש, בחוש העתידנות שכנראה אינו בוגד, שעולם הקוסמטיקה עובר יותר ויותר לכיוון רפואי.

"רוב חברות הקוסמטיקה הגדולות בעולם עוברות לפיתוח מוצרים יותר ויותר רפואיים. עדיין שמים בהם ריח טוב ומכניסים אותם לאריזות יפות, אבל הצרכנים מתחילים יותר ויותר לדרוש שהמוצרים יהיו על בסיס חומרים טבעיים, וגם שיהיו רפואיים. אצלנו במיפעל מייצרים את כל המוצרים הקוסמטיים, הן לתינוקות והן לנשים, כאילו היו תרופות. מתייחסים אליהם באותם סטנדרטים, מייצרים אותם באותם תנאים סטריליים, ועם אותו כוח־אדם. אנחנו מקדישים לפיתוח כל מוצר קוסמטי חדש שנים של מחקר, עובדים בשיתוף פעולה עם פרופסורים ממיטב בתי־החולים בארץ ובעולם, ושולחים את המוצרים לבדיקה במעבדות החשובות מסוגן בעולם. זה דבר שאני לא מוכן להתפשר עליו, והוא גם מוכיח עצמו

(המשך בעמוד 53)

"אני יודע שאני אדם מוגבל, אפשר לומר צר אופקים. כל מה שעניין ומעניין אותי זה לפתח תרופות ומוצרים חדשים. מבחינה זו היה לי קל בחיים. ידעתי בדיוק מה אני רוצה לעשות".

ד"ר אלי פישר ואשתו דבורה. יחד הקימו את המיפעל.

"אנחנו עובדים על פיתוח מוצר חדש, עוד יותר יעיל אפילו ממקדם 24, שגם הוא נותן הגנה כמעט מירבית מהשמש. יכול להיות שעלינו על משהו פנטסטי".

ד"ר פישר במעבדה: "בנושא הכינים יש אצלנו מחדלים הסברתיים איומים, ולכן המצב הולך ונעשה גרוע".

הכל על כינים

לפני מספר חודשים היתה לד"ר אלי פישר נחת רוח אמיתית. הוא נסע לאוניברסיטת קיימברידג' להיפגש שם עם המומחה מספר אחד בעולם לנושא הכינים. שערו בנפשכם את גודל המעמד: לפני שהיו השניים יורדים לאכול צהריים באחת המסעדות הקטנות של העיר האקדמית הזו, היו קודם כל עושים סיבוב לראות מה שלום הכינים. שלומן, אגב, היה מצויין, תודה. למה לא? תנאים כמו שהן קיבלו במעבדה בקיימברידג' לא יכלו להשיג על שום ראש של שום ילד. עם הפרופסור המכובד אלי יכול היה לדבר מהבוקר עד הערב על כינים ועל תכשירים חדשים להילחם בהן, ומה עוד צריך הבן־אדם.

15 שנה עוסק אלי פישר בפיתוח ושיווק מוצרים נגד כינים. מלחמות איומות עם משרד הבריאות, תיקים על גבי תיקים של התכתבויות עם פקידיו, הכל בנסיון לשכנע אותם שאפשר גם אפשר להילחם בכינים, צריך רק לדעת איך.

איך קרה שמצב הכינים בראשי ילדינו הולך ומחריף עם השנים, ונהפך למגיפה של ממש?

"מפני שיש בנושא הזה מחדלים הסברתיים איומים. 15 שנה מסבירים בצורה מוטעית איך להילחם בכינים, ומאחר שכך – המצב הולך ונעשה גרוע. כינה היא חיה קטנה היושבת על הקרקפת ומוצצת דם מספר פעמים ביום. לכן, דרך־אגב, לכלוך על הראש לא משפיע על שום כינה, ואין שום בסיס למיתוס כאילו כינים מעדיפות ראשים מלוכלכים.

"כל כינה מטילה בסביבות 150 ביצים במהלך חייה. מהרגע בו הוטלה הביצה, לוקח לכינה עשרה ימים להתבקע, ועוד שבועיים עד שהיא מגיעה בעצמה לבגרות ומטילה ביצים. להרוג את הכינים זה לא דבר כל־כך מסובך. הבעייה היא להילחם בביצים. כל הטיפול שנעשה היום בארץ נועד בעיקרו להרוג את הכינה, אלא שאז לא עשית כלום. חייבים להרוג את הביצה. ישנו היום רק תכשיר אחד שהורג ביצי כינים – ה'מונוציד', שקיבל אישור בעולם כולו. במשך שנים התעקש משרד הבריאות שאת החומר הזה ניתן יהיה להשיג רק עם מירשם של רופא, ובכך מנעו, בעצם, אפשרות לטפל בבעייה נכון. רק בזמן האחרון הותר החומר לשיווק חופשי.

"יש כל מיני דעות מוטעות בכל הנוגע לכינים. כינה או ביצת־כינה יכולות לחיות רק על הקרקפת, מקסימום מרחק של סנטימטר. אם הכינה מתרחקת יותר, היא מתה, ואין שום צורך להילחם בה. לכן אין שום מקום לכל הסיפורים כאילו יש להרתיח את הכרית והסדין אחרי טיפול בכינים. יש ראשים של ילדים שנראה כאילו הם מלאים בביצי כינים. על־פי רוב אלו הן ביצים מתות, ואין מקום להתייחס אליהן".

היכל אחד רחוק מדי

ישראלים מחפשים את עצמם בהודו. בין מיליוני רעבים, קדושים תימהוניים ותורות מיסתוריות בהיכלות רחוקים. כל אחד והגורו שלו. לפעמים הם מוצאים, לפעמים הולכים לאיבוד. ארץ אוכלת יושביה ולפעמים גם את תייריה. בגישה עם חיים שוסטר, שליחם של הורים שבורים מישראל. שבע פעמים יצא לשוטט בהודו, לאתר ולחלץ את ילדיהם שנטמעו במקדשים ושכחו לחזור הביתה. כתבה שלישית בסדרה.

כתב וצילם עמנואל דוון'

"אנחנו ההורים, מסתובבים כל החיים במעגל קסום של שלוש מטרות שלעולם איננו יכולים להשיג את כולן: אם יש לנו איפה לגור ומה לאכול, אין לנו מה ללבוש; אם יש מה ללבוש ומה לאכול, אין איפה לגור; ואם יש איפה לגור ומה ללבוש, אין מה לאכול".

הודו. 800 מיליון בני־אדם. רובם רזים מאוד. 45 אחוזי אנאלפבתים. משכורת ממוצעת למי שעובד: 50 דולר בחודש. קבצנות כדרך חיים; מיליוני קבצנים שמאוגדים בכת מיוחדת, עסק כלכלי אדיר, עסק משפחתי. איזורי שליטה בנוסח המאפיה. בנו של קבצן יהיה קבצן כאביו וינשא לקבצנית. הנדוניה: זכויות עבודה בשטח ששייך לאבי הכלה. את הכסף הגדול עושים הקבצנים מעוותי־הגוף וחסרי הגפיים; זו הסיבה שמשפחת קבצנים תדאג בדרך כלל לעוות לפחות אחד מילדיה. זו השקעה בטוחה – נועלים את התינוק בתוך קופסה צרה למשך מספר שבועות, קושרים את ידיו – והתוצאות מובטחות. בפינת הרחוב "קירקס קבצנים": אמא מציגה לראווה את ילדתה; ילדה, בת 8, שני ראשים. האטרקציה המרכזית: שיחה בין השניים. כסף טוב.

הבהרה: אין מדובר כאן בקוריוז. המוטציה הזו, ילדה בעלת שני ראשים, היא אחרי הכל חלק בלתי־נפרד מהמוטציה הגדולה יותר – הודו. מדינה אוכלת יושביה וגם תייריה; בהודו אין צורך לחפש את ה"קוריוז", את השוק הצבעוני, את איזור הקבצנים והמעוותים, את האנשים שישנים ברחוב, את הפרות והקופים והחזירים שמהלכים חופשי. אין צורך לחפש כי הקוריוז והשוק והקבצנים והמעוותים והאנשים שישנים ברחוב והפרות והקופים – זוהי הודו ואלה הם חייה בכל רחוב וסימטה, בכל רובע, במטרופולין ובכפר.

אין לאן לברוח. לפני הנסיעה להודו אתה מתכונן, קורא, לומר, רואה צילומים ושיקופיות מרהימות. רע את האוייב. אתה מגיע מוכן ומזומן לקלוט את ההלם התרבותי בקור־רוח של מי שכבר יודע כמה דברים אמורים. אבל ברחוב ברלהי או בבומביי, בבוקר הראשון שלך בהודו, כאשר הילד הרעב ניתלה על צווארך ולא מרפה כי הוא רוצה לחם – אתה לא יכול ללחוץ ולהעביר

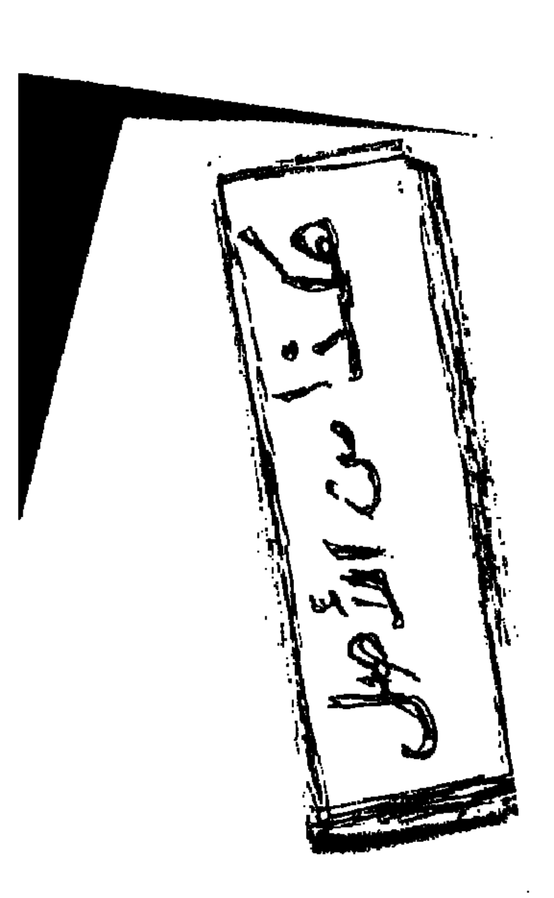
(המשך בעמוד הבא)

* עם חיים שוסטר, מרכז מחלקת המזרח הרחוק והפסיפיק ב"טיולי נאות־הכיכר" (במסגרת "מועדון מטיילי מעריב"), מורה לזוגת, עורך מחקר אישי לעבודת דוקטור על צמחי רפואה סיניים.

קבצנות כדרך חיים; מיליוני קבצנים שמאוגדים בכת מיוחדת, עסק כלכלי אדיר, עסק משפחתי. איזורי שליטה בנוסח המאפיה. בנו של קבצן יהיה קבצן כאביו וינשא לקבצנית. הנדוניה: זכויות עבודה בשטח ששייך לאבי הכלה.

בפינת הרחוב "קירקס קבצנים": אמא מציגה לראווה את ילדתה; ילדה, בת 8, שני ראשים. האטרקציה המרכזית: שיחה בין השניים. כסף טוב.

בצילום המרכזי: סדו (אנשי דת) בעיר ג'ייפור; בעמוד הימני: ארמון הרוחות של ג'ייפור (למעלה, ימין), רעב בכפר קנ'וראו (למעלה), ועל גדות הגנגס בעיר הקדושה בנרס (משמאל). בעמוד השמאלי: גורו באחד האשראמים שבדרום הודו (מימין) וריקודים בפסטיוואל חדושה בבנרס.

מרפא שיניים ברחוב בעיר אגרא. הרחוב הוא מרכז החיים, הוא החיים כולם.

בתחנת הרכבת אתה הולך בזהירות בין עשרות אנשים מיוזעים שלנים שם עוד לילה. חזיר שחור מרחרח ומלקק את פניה של ילדה יפה, מחפש משהו לאכול. היא אפילו לא מתעוררת.

היכל אחד רחוק מדי

(המשך מעמוד 19)

לשיקופית הבאה. ואין לך לאן לברוח כאשר צעיר קטוע ארבע גפיים רודף אחריך במהירות עצומה מעל־גבי סקייט, מחייך בחביבות, שואל מה שלומך ומבקש כסף.

ברחוב שברלהי הישנה, המפותחת שבערי הודו, אין מסלולי נסיעה, ואלפי הריקשות, האופנועים, האוטובוסים והפחגועים דוהרים מכל הכיוונים לכל הכיוונים, כולם צופרים ומנווטים בין אלפי הודים שצועדים ברחוב ביום ובלילה, כתם צבע ענקי, הולכים רגועים בטירוף הזה, והמטורף היחיד הוא אתה, התייר, שמסתכל בתדהמה על נזיר ערום מכת הג'יין הצועד בזהירות כשעיניו בריצפה כדי לא להרוג, חלילה, רמשים מזדמנים, ועל פניו רשת גדולה כדי למנוע ממעופפים בלתי נראים להרוג את עצמם בתוך בית־הבליעה שלו.

ארץ מסחררת של ניגודים. ליד המקדשים הכי מפוארים ויפים בעולם, ליד ארמונות של מהרג'ות ואגמים רוגעים, נמצאות תחנות הרכבת בהן גרים האנשים שאין להם מקום אחר לגור בו. בדרך לרכבת של חצות אתה הולך בזהירות בין עשרות אנשים מיוזעים שעושים בתחנה עוד לילה. משפחות שלמות. אתה נזהר שלא לדרוך. חזיר שחור משוטט בתחנה, מרחרח ומלקק את פניה של ילדה יפה, מחפש משהו לאכול. הילדה אפילו לא מתעוררת.

בשכונות העשירות של ניו־דלהי ילדים שמנים משחקים מיני־גולף עם הוריהם בגינת הווילה הענקית, המוקפת חומה ושומרים מצויידים בנשק ובכלבים. לידם, במקום הכי קרוב לסביון, משחקים ילדים אחרים בגולף מקורי משלהם: הכדור הוא כלב מילל, עור ועצמות, מתחרים מי יבעט בו חזק יותר. באמצע הרחוב יושבת במעגל חבורת גברים לבושי חצאיות (לונגי) וחבושי טורבנים לבנים, לשיחה בטלה על כוס תה; הריקשות והטוסטוסים עוקפים אותם בהצלחה. איכשהו, בתוך כל הזרימה הבלתי־פוסקת הזו של אנשים, כל כך הרבה אנשים, וכלבים מייללים וקופים ופרות ועגלות וריקשות וטוסטוסים הדוהרים בתוך ההמון במהירות מטורפת, איכשהו נשמרת בתוך כל זה מין שלווה רוגעת, מין בטלה, ותחושה ששום דבר בעצם לא קורה.

בהודו הרחוב הוא מרכז החיים, הוא החיים כולם. בתוך הבית, למי שיש בית, חם וצפוף ומסעמם. בלילה הם שרועים בחוץ שורות שורות, ישנים ברחובות ליד הפרות והכלבים המוכים, על מיטות חבלים מאולתרות, על הריצפה או בתוך הריקשות. בשעות היום הם אוכלים ברחוב, על הריצפה, שוטפים את הכלים במים שחורים שזורמים בצידי הכביש. גם את הצרכים האחרים עושים ברחוב, מנגבים תמיד ביד שמאל (שהרי באצבעות יד ימין עושים ההודים שימוש מיומן להפליא של סכין ומזלג ומצליחים בתנועות סיבוביות לרוקן את צלחת האורז עד הגרגיר האחרון). נשים לבושות סארי בצבעי אודם־כתום חזקים אוספות בידיהן לתוך סלי נצרים את צואת הפרות: זה ישמש כחומר בעירה, תחליף לעצים שעולים הרבה כסף, וגם לחיזוק קירות הבית. קבוצת ילדים מתקלחת במשאבת מים שהעירייה הציבה בלב הרחוב. אחד מהם חופף את ראשו. בנהר שבלב העיר רוחצות הנשים את גופן העירום; מסבנות בשומן חזיר ושוטפות היטב במים העכורים. עזרת הגברים נמצאת מטר אחד שמאלה.

הצגת הרחוב אינה נגמרת לעולם. צלילי סיטאר מתערבבים ברעשן המחריד של הריקשות הממונעות (כשמן כן הן: טוק־טוק), והריח, הו הריח שגם הוא אינו נגמר לעולם: תערובת מסכרת של קארי וצ'ילי (תבלין חריף), של שתן וטוגנים הנמכרים בכל פינה, של אוויר חם שאינו זז ומתחלף, ריח של זיעה, ריח של ביצים קשות.

ובהצגה הזו, אתה, התייר, אינך סטטיסט או צופה. ההודים סוחפים אותך למעגל שבמרכז הבמה. הם נוגעים בך, ממששים את השיער המערבי, הטי־שירט המערבי והשעון היפני, מזמינים אותך לביתם לשיחה על כוס תה שנמשכת לפעמים יום שלם. בחנות בה אנו קונים בדי משי הודי, אחרי מיקוח מפרך של קרוב לשעה, מספר לנו המוכר את סיפור ה"זועקי ארץ אהובה שלו":

"אנחנו ההודים", הוא אומר, "מסתובבים כל החיים שלנו במעגל קסום של שלוש מטרות שלעולם איננו יכולים להשיג את כולן; אם יש לנו איפה לגור ומה לאכול, אין לנו מה ללבוש; אם יש מה ללבוש ומה לאכול, אין איפה לגור; ואם יש איפה לגור ומה

(המשך בעמוד 21)

ליד הגנגס: אפר גופות ועשן מריחואנה

הסיפור הוא כזה: במורדות ההימליה שבצפון הודו יושבת הגברת פרווטי, אשתו של־אל ההרס והיצירה שיווא, מעשנת גנג'ה (סיגריית מריחואנה, בשפה ההינדית) ומשערות ראשה נובעים מימיו של נהר גדול החוצה את הודו לרוחבה ונשפך למפרץ בנגל. לנהר קוראים גנגס, ועל שפתו, בבנרס (ורנסי) – העיר הקדושה ביותר בהודו, יושבים כוהני דת יחפים ולבושי גלימות ומעשנים מריחואנה.

בנרס, חמש בבוקר. עדיין חשוך. המדרגות, המובילות לגדת הגנגס, מלאות באלפי הודים, עולים לרגל. משפחות שלמות, תינוקות בני יומם וזקנים שבעוד ימים ספורים יפוזר אפרם על המים הקדושים. דרך ארוכה הם עושים לשם, לפעמים דרך של ימים רבים.

כהן־דת לבוש גלימה כתומה מלווה בתנופת ידיים את עליית כדור השמש מעברו השני של הנהר, כבר שנים הוא מגיע לשם מדי בוקר, מאמין שהשמש זקוקה לתפילתו כדי לזרוח. גברים ונשים שולחים על פני המים עלי לוטוס שבתוכם נרות דולקים, עירומים חם ונכנסים יחדיו לנהר, שוטפים את הגוף ולוגמים מן המים המטונפים ששום קיבה בעולם, למעט זו ההודית, לא תוכל להם.

מתחת לשמשיות צבעוניות, נוסח חוף שרתון בשבת קייצית, מקיימים העולים לרגל את טקסי התפילה, מורחים את גופם בצבעי אדמה וזוכים לברכה מכוהני דת. אווירה של קרנוואל, קרנוואל הודי. כמאה מטרים צפונה משם עולה העשן מגופות אלה שהשתתפותם בחינגת הגנגס פאסיווית יותר. הנשים אינן מורשות להשתתף בטקס השריפה – קול בכיין עלול להפריע לעליית הנשמה; הגברים, כולם מגולחי ראשים, דואגים ללבות את האש במדורה, לתוסיף עצים כשצריך. הגופה, עטופה בסארי צבעוני, נשרפת בתהליך איטי שנמשך קרוב לארבע שעות. באוויר ריח של בשר שרוף, ריח של מלחמה. ילדים צעירים ואנשים קדושים במיוחד זוכים שגופתם תוטבע בנהר בשלמותה, קשורה לאבן כבדה. לפעמים האבן משתחררת והגופות צפות על־פני המים. גם זה חלק מהקרנוואל.

הינדו. דתם של 700 מיליון הודים. דת שהיא דרך־חיים. אלפי אלים ואלות, בעלי חיים משונים, אריה עם ראש של סוס, אדם עם אף של פיל, סיפורים מיתולוגיים לכל המשפחה. להינדו אין "רבנות ראשית", איש אינו מכתיב להודי מתי להתפלל, למי להתפלל, איך, למה וכמה. מקדשי הודו פתוחים כל יום, כל היום, המולה בלתי פוסקת, מותר לנגוע ולמשש, מותר להתקרב לקדושה. הכל הולך. אם יש במדינה מוכת הגורל הזאת שמחת חיים, ההינדו היא הסיבה.

בשעות הערב מקבלת בנרס את פני אחד מחשובי הפסטיוואלים של ההינדו – "דושרה". חגה של דורגה, אלת הרוע, בעלת תשע זרועות. ההודים פוחדים ממנה. הם צועדים ושרים ברחובות בנרס במשך שלושה ימים, יום ולילה ללא הפסקה, נושאים אלפי פסלי קש של אליליהם, פסלים בגודל של בובת משחק ולידם פסלי ענק הנישאים מעל־גבי עגלות ממונעות. הם רוקעים ברגליהם, חובשים מסיכות ורוקדים באקסטזה. פניהם מועדות לנהר; שם הם פוסעים בבגדיהם לתוך המים, איש איש בתורו, ומטביעים את הפסלים. הגדולים נלקחים בסירות רעועות ומושלכים בלב הנהר.

ולמחרת הפסטיוואל, על גדות הנהר הקדוש, מצטברת האשליה בדמות ערימות ענק של קש ושיירי סמרטוטים, זכר לאלפי הפסלים הקדושים והאנושיים כליכך שהוטבעו כאן בשלושת הימים שעברו. ההודים אינם רוצים להבחין בכך. הם ממשיכים לשמוח עם אליליהם המשעשעים, ממשיכים בפסטיוואל שאינו נגמר לעולם, עם המים הקדושים ואפרן של הגופות וסיגריות המריחואנה.

לומדים לצלם עם קודאק

שיעור מס' 2

צילום בטיול

כולם מצלמים בטיולים - יש המצלמים מתוך אהבת הצילום, אך יש כאלה שמצלמים כי... כך עושים כולם וכך זה מקובל; ואז, כשחוזרים מהטיול ומפתחים את התמונות — יש לפעמים הרגשה שהצילומים לא תמיד מבטאים את מה שראינו וחווינו בטיול-וחבל.

כדאי לשים לב לכמה עצות טובות לצילום נכון בטיול.

צילומי נוף — רבים מאיתנו מצלמים נוף בצורה מכנית, ללא מחשבה וללא דמיון רב; מעלים את המצלמה באופן אוטומטי אל העין ולוחצים על הכפתור. המצלמה מוחזקת תמיד במאוזן והתמונות מתקבלות תמיד לרוחב — גם כשנושא הצילום הוא מגדל אייפל, למשל!...

יש נושאים ונופים שמתאימים ושנראים יפה יותר בתמונה לגובה — צריך רק לזכור לסובב את המצלמה ב־90°, למצב מאונך. בכלל — כדאי לא להתייחס אל הנוף הנגלה לעין כאל מצב נתון שאין אפשרות לשפרו. יתכן שתזוזה קצרה שמאלה או ימינה; התכופפות לזוית צילום יותר נמוכה או טיפוס לזוית צילום גבוהה יותר ישפרו את התמונה המתקבלת עשרת מונים. ייתכן ששילוב של [illegible] או ענף עץ עשויים ליצור מסגרת יפה ומעניינת לצילום; ואולי המתנה לרגע המתאים, לשבריר של שניה שבו יתרחש דבר מעניין בנוף — יוסיפו לצילום מימד מעניין נוסף.

העיקר — לא לצלם באופן מכני וללא מחשבה, הגש דמיון. כדאי להתבונן היטב, לבדוק ולבחור את זווית הטובה ביותר, את החיתוך המעניין ביותר, את הרגע הקריטי — ואז ללחוץ על הכפתור.

אנשים בנוף — שגיאה נפוצה, כשבאים לצלם אדם בנוף, היא העמדתו בתוך הנוף. הדמות מתקבלת קטנה, הולכת לאיבוד בתוך הנוף — וצריך להתאמץ רבות כדי לשכנע שהנקודה המופיעה בצילום היא... אישתך או החברה שלך! יש לקרב את הדמות אל המצלמה ולצלם את האדם על רקע הנוף. צריך לדאוג לפרופורציות הנכונות בין הדמויות שבצילום לבין הנוף, כדי שהאחד לא יבטל את השני.

לא נכון — נכון

שים לב שהדמות המצולמת לא נבלעת בתוך הנוף. תן בצילום מקום של כבוד לדמות ולנוף גם יחד.

הדגשת נושא — בצילום נוף או סצנה רבת נושאים, קשה לפעמים ליצור עניין ולהסב תשומת לב לנקודה מסויימת בצילום. בעין, ללא המצלמה, קל לנו למקד את המבט אל יונה מסויימת בככר סן מרקו בונציה, או אל זוג נאהבים על ספסל בגן ציבורי. לבעלי עדשות TELE או עדשות ZOOM, קל לעשות את הדבר גם בעזרת המצלמה: זוית הצילום של עדשות אלה צרה יותר ומאפשרת "להתקרב" אל הנושא הרצוי — גם מבלי לזוז מהמקום. אך מה יוכלו לעשות כל אלה שאינם מצויידים בעדשות היקרות הללו? — והכן יש פתרון!

אם נדאג לצלם את התמונה בצמצם פתוח, כמו 2.8 - ניצור מיקוד (פוקוס) על הנושא המעניין אותנו ושאותו אנחנו רוצים להדגיש; ובגלל הצמצם הפתוח נצלם במהירות תריס גבוהה, כמו 1/250 או אפילו 1/600 כך נתקבל צילום עם חדות מקבילה.

הנושא שעליו מיקדנו ייצא חד וברור וכל מה שלפניו ומאחוריו יצא מטושטש ולא ברור, כמו כתמי צבע אבסטרקטיים.

תשומת לב שוהעינן תמקד במלא בנקודה החדה שבצילום — ואנו השגנו את מבוקשנו גם ללא העדשות היקרות והמשוכללות!

לא נכון — נכון

זכור תמיד: אפשר לצלם אותה תמונה גם במאונך ולא רק במאוזן. במצבים רבים צילום מאונך יוצר אפקט נכון יותר מצילום מאוזן.

חיים שוסטר: "מצאתי את הבחור באשראם. נינוח, מנותק. הוא חיפש איך לצאת מהטירוף ההודי, ובכל זאת להישאר בהודו. הניגונים הרסו אותו. שם, ליד האגם והעצים, מצא את המנוחה".

"הוא שאל אותי איזו סיבה בעולם יש לו לעזוב את השלווה ולחזור לתרבות של מירוץ מטורף אחרי וידאו, לשנאת אחים ומלחמות".

"המקרים הקשים יותר הם אלה שמגיעים לאשראם מתוך מודעות מלאה, מתוך החלטה ושיקול דעת: שלא רוצים לחזור. אותם קשה יותר להחזיר".

(המשך מהעמוד הקודם)

ללבוש, אין מה לאכול. אני קם בבוקר כדי לחזור בערב הביתה עם 60 רופי (5 דולר). זה כל מה שמעניין אותי בחיים. אני אלחם על הרופי ה־60 בכל האמצעים, אני ארמה אותך, את הקונה ההודי, את החבר הכי טוב שלי. את כולם. ההודים מרמים כדי לחיות. הרופי ה־61 לא מעניין אותם בכלל".

אתה יכול לשנוא את זה או לאהוב, ומה זה חשוב בעצם. זה קיים וזה פועל יום יום שעה שעה, בתת־יבשת ענקית שבעוד כמה שנים יחיו בה מיליארד בני אדם. חיים שוסטר, 17 פעם בהודו כולל שהות רצופה של שנה, אומר שהוא חש שם, גם אחרי הביקור ה־17, חשוף בצריח, נתון לטלטלה עזה, נשבר לחתיכות כל פעם מחדש. אתה מחכה לצעקה "קאט", רוצה שילכו הביתה, שיהיה קצת שקט, שינוחו שם לשעה קלה. אבל אתה צועד בתוך מציאות מטורפת. היופי והכיעור, האכזריות והרחמים, השפוי והבלתי־שפוי חיים יחד בהרמוניה מופלאה. זה אנחנו שלא מסוגלים להסתדר עם הפכים כאלה.

החוויה ההודית מוזרקת לדמו של התייר בעוצמה כזו שממוטטת גם את מחיצות המגן של האטום באנשי העולם. אחרי השוק הראשוני ואחרי שכבר נדמה לך שהתגברת, מגיעה כדרך כלל אותה תחושה של חולשה, של התשה. זה קרה לעיתונאי גדול, ד"ר עוזיאל קוליבך ז"ל, שחזר משם הלום חוויות אותן העלה בארבעה חודשים של כתיבה ללא הפסקה באחד הספרים הנפלאים שנכתבו אי פעם על הודו. אומרים שהודו החלישה את ליבו וגרמה למותו זמן קצר אחרי סיום כתיבת הספר.

הודו יודעת לעשות את זה. קוליבך חזר וכתב ספר, אבל יש כאלה שנשארים, נסחפים לתוך החור השחור הזה ומוצאים עצמם מתפללים לאלים הינדיים ועוסקים בפילוסופיה וכסגפנות הודית בתוך ה"אשראם", שהוא פחות או יותר המקבילה ההודית ל"אור שמח" שלנו. במדינה שבה איש אינו עושה פטרולים לאורך קו הגבול המטושטש שבין השפיות לטירוף, אתה יכול להיות מטורף מבלי שתצטרך להסביר ולהתנצל. הספוג ההודי יקלוט אותך בשמחה.

מה קורה להם שם, לאנשים שפויים פחות או יותר, שנוטשים משפחה וחברים, שזורקים הכל ומוסרים את חייהם וסדר־יומם בידי גורו זה או אחר אי שם בלב־ליבו של יער הודי מנותק מכל נקודת ישוב. חיים שוסטר היה באשראם כזה שלושה חודשים, התרשם, נהנה וחזר הביתה בשלום. היום, אחרי שכבר יצא להודו שבע פעמים כשליחות הורים שבורים כדי לחלץ את ילדיהם שלא שבו הביתה ממלכודת האשראם, הוא חושב שהוא מבין.

שוסטר מתאר את חוויית האשראם כאנטי־תיזה למערבולת ההודית שאינה נותנת מנוחה. אתה מגיע לשם באוטובוס חורק וקופץ שנוסע פעם ביומיים, נסיעה מתישה, שלושה אנשים על מושב עץ שמתאים לישבן וחצי, עיזים ותרנגולות מצטרפים לנסיעה, מדי כמה דקות המנוע מתחמם והנהג יורד לשפוך עליו מים כדי לצננו. רעש בלתי־פוסק, צפוף, אנשים מקיאים, לפעמים אין ברירה ועולים לגג. ואז האוטובוס עוצר וילדים שעטים עליו בהתלהבות מכוונים אותך לשביל בלתי־מסומן. שלוש שעות הליכה ביער, משפחות של קופים צועדות איתך ביחד, ואתה מגיע: כמה בקתות עץ, אגם כחול, גבעה. "הגעת – אומר שוסטר – ואתה לא רוצה לעזוב, אין לך כוח לעזוב".

ראיון־הקבלה נעים, נוח, בלתי־מחייב. הגורו, בקול מלטף, משרטט את סדר־היום: השכמה בשלוש וחצי לפנות בוקר, שעתיים מדיטציה, שעה של יוגה בשילוב שחיה באגם הצונן, ארוחת בוקר, סידור עבודה – משאירים לשיקולך מה ברצונך לעשות: האופציות נעות בין עבודה בגינה לבין עריכת קניות בכפר הקרוב (שלוש שעות הליכה). שעת הצהריים היא שעת ההתפלספות עם הגורו. אחר־כך שנת צהריים, ובארבע אחר־הצהריים תרגילי יוגה לפיתוח הגמישות, בשש ארוחה שניה ואחרונה, ובערב, לפני שהולכים לישון, שירה, אמירת מנטרות, מדיטציה – הפרק החינרוחיסטי של

כהני דת ליד נהר הגנגס. פסטיוואל שאינו ננמר לעולם ליד המים הקדושים עם אפרן של הגופות הנשרפות שם וסיגריות המריחואנה.

היום. התחושה הכללית היא שאיש אינו מחייב אותך לעשות דבר, אתה עושה רק מה שקורה לך, או בלשון ההינדו מה שה"קרמה" - הגורל שלך – מועיד לך לאותו יום. האוכל, אומר שוסטר, מועט וטבעוני בלבד, ולבעלי התאבון הבריא לוקח זמן להתרגל. מתרגלים.

איש כמובן אינו מבקש תשלום, למרות שמצפים ממך לתרומה סימלית שתכסה את ההוצאות. 5 דולר מתקבלים בברכה. איש אינו מבקש ממך להמיר את דתך ולהתפלל לגנש או לווישנו, מחכוות האלים ההינדים. "בדרך כלל", אומר שוסטר, "אנשי דת פנאטיים מעוררים בי בחילה ולא משנה אם הם לובשים מדים שחורים כמאה שערים או גלימות כתומות בבנקוק, אבל שם, באשראם, התחושה נפלאה כי איש לא כופה עליך דבר. אני זוכר שהגורו אמר לי פעם: 'אלוהים בעצמו לא יסכים שישייכו אותו לדת מסויימת'. עובדה שבחלקים האלה של העולם אין מלחמות דת. זה לא במקרה".

שוסטר חזר לארץ בשלום. החוויה שעבר באשראם היתה חזקה, אך לא כזו שתגרום לו לשנות סטטוס. אמא, שבנה נסע להודו ולא חזר, שמעה את שוסטר מספר ברדיו על טיוליו שם ופנתה אליו בבקשה שישוב להודו ויחזיר לה את הבן האובד. עיון מהיר במכתבים האחרונים שהגיעו מהבן הבהיר לשוסטר כי מרוכז בתופעה שחוזרת על עצמה – הבחור, בן 24, קצין במילואים, פשוט אינו מתכוון לחזור.

משרה התעופה, ואחרי שדאג להתקשר לידידה שלו, עתונאית הודית, בבקשה שתנסה לנצל את קשריה ולאתר את האשראם בו שהה הצעיר, מיהר שוסטר לידידו הוותיק, הגורו, לבקש עצה. "הוא שמע את תיאור המקום, כפי שמצאנו אותו במכתבים של הבן, ומיד הבין במה מדובר. היתה לו תחושה, שהתבררה אחר־כך כמדוייקת. עליתי על אותה 'רכבת מטורפת', שנוסעת משך שלושה ימים מדלהי למדרס שבדרום הודו, ויצאתי לדרך".

עוד נסיעה קצרה באוטובוס, הליכה לתוך יער, אגם, גבעה - אשראם. "מצאתי אותו שם, נינוח, מנותק. כמו כולם, הוא חיפש איך לצאת מהטירוף ההודי, ובכל זאת להשאר בהודו. הניגונים הרסו אותו. קשה לשבת על גדות הגנגס ולראות שריפת גופות כאשר ברקע מתנגנים צלילי הסיטאר. שם, ליד האגם והעצים, הוא מצא את המנוחה שכל־כך חסרה בהודו. הוא אמר לי שהוא מבין שחצה את הצומת, שאמנם עברו עליו באשראם רק שלושה חודשים, אבל כבר אין לו דרך חזרה".

שלושה שבועות נמשך מסע השכנוע: "הוא שאל אותי שאלות שלא יכולתי לענות עליהן; הוא שאל אותי איזו סיבה בעולם יש לו לעזוב את השלווה הזאת ולחזור לתרבות של מירוץ מטורף אחרי וידאו, של שנאת אחים ומלחמות. הוא ביקש שאלך לאמא שלו, שאסביר לה, שאומר לה להצטרף אליו לאשראם. אמרתי לו שהוא צודק, אבל שהמחיר גבוה מדי, שזה מחיר כואב של משפחה, חברים, אולי אפילו של מולדת. שאלתי אותו: למה בכית כאשר הדלקנו נרות ביום שישי, למה? ולמה רעדת כולך מהתרגשות כאשר השמעתי לך ב'ווקמן' את אריק איינשטיין. גם הוא התקשה לענות לי. אין תשובות הודיות לשאלות מערביות".

בשלב מסויים הבין שוסטר שהבחור רוצה לחזור. שזהו רק עניין של זמן. שהוא נמנה עם אלה המגיעים לאשראמים בגלל חולשה של רגע, אובדן שפיות זמני. אלה שוקקים למישהו שיקח אותם ביד ויתן להם את הכוח לחזור, אותו כוח רצון שאבד להם באשראם. "המקרים הקשים יותר", אומר שוסטר, "הם אלה שמגיעים לאשראם מתוך מודעות מלאה, מתוך החלטה ושיקול דעת. שלא רוצים לחזור. אותם קשה יותר להחזיר".

מאזן ביניים: שלושה נשארו בהודו, שניים חזרו עם שוסטר במטוס לארץ, שניים עשו חושבים וחזרו זמן קצר אחר־כך. מבין ארבעה החוזרים, בחורה אחת מאושפזת עתה במצב קשה בבית־חולים לחולי נפש, אחד חזר בתשובה והלך לישיבה, שניים לומדים באוניברסיטה.

חיים שוסטר סבור שזה יכול לקרות לכל אחד מאיתנו. שהודו מסוגלת לטלטל גם את השפוי והמרובע. הוא מתנגד לאצבע המאשימה שאמצעי התקשורת, ההורים, הפסיכולוגים המלומדים ודו"ח תעסה־גלזר מפנים לעבר הגורו כמי שמושך ומפתה נשמות טובות להינתק מהעולם. אין קשר, הוא אומר, בין אנשים מושחתים כמו הרג'ניש או כת המוניס לבין אותם גורו שיושבים ביער ואומרים לך: תעשה מה שאתה רוצה. את האצבע המאשימה, אם בכלל, מפנה שוסטר כלפי התרבות המערבית המזוייפת, כלפי החלל שהיא יוצרת בחיי היום־יום שלנו, חלל שהמוריום ההודי ממלא טוב כל כך.

"שיה לנו משהו", הוא אומר. באשראמים של הודו, ליד האגם, בצל העצים והשלווה המוחלטת, יש רבים שמסכימים איתו.

עמנואל רוזן

לפני ה"פיצוץ". ארצ'ר, עדיין סגן יו"ר המפלגה השמרנית, תופס שלווה בעיר החוף בורנמאות' לפני ועידת מפלגתו (צילום: אי. פי.).

ראשון בין שווים

שם הרב־מכר של ג'פרי ארצ'ר יכול להיות גם כותרת לסיום משפט הדיבה הסנסציוני שניהל בלונדון. פורסם שקיים יחסי־מין עם זונה ושילם לה דמי שתיקה. הוא הכחיש את היחסים. העובדות דיברו נגדו. אבל חבר המושבעים פסק לו בשבוע שעבר כמיליון ורבע לישט פיצויים והוצאות משפט. כולם שווים לפני החוק הבריטי. לא כשעוקלים עדותה של זונה מול דבריו של סופר מצליח, מולטי־מיליונר ואיש צמרת במפלגה השמרנית.

מאת יוסף פינקלסטון (לונדון)

עתונאית בריטית התלוצצה בראשית השבוע על השופט במשפט הסנסציוני, שניהל הסופר הבריטי ג'פרי ארצ'ר נגד העתון "סטאר". "השופט התאהב במרי ארצ'ר", היא אמרה לאחר דברי־הסיכום החד־צדדיים להפליא שלו, שככל הנראה היטו את הכף לטובת ארצ'ר. העתון טען כי הסופר המפורסם, וסגן יו"ר המפלגה השמרנית לשעבר, קיים יחסי מין עם זונת־רחוב וניסה לקנות את שתיקתה תמורת אלפיים לישט. אך בסוף השבוע שעבר נאלץ לשלם את הפיצויים הגבוהים ביותר שניתנו אי־פעם בבריטניה – חצי מיליון לישט, בתוספת 700 אלף לישט עלות המשפט. מחיר יקר בעבור סיפור עתונאי.

דברי הסיכום של השופט קולפילד והתנהגותה של מרת ארצ'ר בבית המשפט אינם אלא שניים מהיבטים יוצאי־הדופן של משפט זה, שהדרמה אשר נגולה בו עלתה על כל עלילה דימיונית מרבי־המכר הסטנדרטיים של ארצ'ר, הספרים שהפכו אותו למולטי־מיליונר. השופט, שלמעשה לעג לטענת של "סטאר" כי ארצ'ר שילם לזונה [illegible]

ממש אילמלא המתח של המשפט? איזה מאפיינים גופניים יש לה? איך היא מתבטאת? איך ההופעה שלה? האם אין היא מושכת? האם חיי־הנישואין שלה מאושרים? האם היא מסוגלת ליהנות מכעלה ג'פרי, לא רק לסבול אותו? האם היא מדברת אמת כשהיא אומרת לכם – בדרעה העדינה – 'לג'פרי ולי יש חיים מלאים?'".

וכדי להבהיר ביתר שאת את האמון שהוא רוחש לארצ'רים, מצא השופט לנכון להדגיש באוזני שמונה הגברים וארבע הנשים, שהיוו את חבר המושבעים, כי ארצ'ר ואשתו ציינו את יום־הנישואים ה־21 שלהם בשבת הראשונה של המשפט, ה־11 ביולי.

"הם נתבעו – אין ספק שכך יאמרו – בשני בנים, המצויים כעת בגילים המרתקים והמעניינים ביותר כחייהם, 13 ו־15. אם כי בעלה עסוק, בעליל, ומנהל חיים פוליטיים מגוונים ברחבי הארץ, הוא בא הביתה בסופי השבוע ומבלה בו יומיים במשך השבוע. מרי, אישיות בפני עצמה, נמצאת בלונדון יחד שארצ'ר. ג'פרי אינו נאלץ להתגר מהנאות חיי הנישואים [illegible]

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

ואתלטיקה. וג'פרי ארצ'ר היה נשיא המועדון האתלטי של אוניברסיטת אוקספורד, ואף ייצג את ארצו בריצה".

כהמשיכו את הנאום המדהים הזה בזכות התובע במשפט הדיבה, הוסיף השופט, בהצביעו על ג'פרי ארצ'ר: "אתם יכולים לחשוב על־כך שהוא נראה טוב ועדיין מתעניין באתלטיקה, שכן הוא מביא את בנו ללונדון בימי שבת וראשון בבוקר, להשתתף איתו בריצה בהייד־פארק. האם הוא נראה כאחד הנזקק למין קר ונטול אהבה, מבעד לבידוד של גומי, במלון מפוקפק, בשעה רבע לאחת לפנות בוקר ביום שלישי, לאחר בילוי ערב במסעדה עם העורך שלו?" (ארצ'ר טען, כי היה במסעדה בחברת ידידים בלילה שבין ה־8 ל־9 בספטמבר אשתקד, הלילה בו, לדברי העתון "סטאר", שילם לזונה מוניקה 70 לישט תמורת סקס).

אחרי עדות־אופי כזו, ל"סטאר" היה סיכוי אפסי לזכות במשפט, טוענים פרקליטי העתון. עורך־דין אחר אף הגדיר את נאום הסיכום של השופט כ"שערורייתי".

מוניקה קופלאן, 70 לישט ללקוח: "אני נהנית מעבודתי. מה רע בה? זה מה שמחזיק את חיי הנישואים של מחצית מהגברים שבאים אלי. אני מרחמת על גברת ארצ'ר. אני מרחמת על שני בניה, אך לא על בעלה".

כאשר סיים השופט את דבריו, השמיע פרקליט ההגנה, מייקל היל, מחאה כמעט חסרת־תקדים. הוא התפרץ בדרמטיות ועירער על מספר טעויות עובדתיות בסיכום. היל הדגיש כי השופט היה צריך להתייחס לחשיבות "השקרים שסיפר ארצ'ר לאדם רפאל", מי שהיה העורך לעניינים פוליטיים של השבועון "אובזרוור". רפאל העיד כי ביום בו פירסם "ניוז אוף דה וורלד", השבועון הרכילותי בעל תפוצת המיליונים, את הידיעה שארצ'ר ניסה לתת דמי לא־יחרץ לזונה – אמר לו ארצ'ר שאכן פגש את האשה. לאחר מכן פירסם ארצ'ר הודעה בה הכחיש כי אי־פעם נפגש עם מוניקה קופלאן – הכחשה שנודעה לה חשיבות מכרעת במשפט.

פרקליטו של ארצ'ר, רוברט אלכסנדר, קם ואמר להיל כי דבריו "מכישים לחלוטין". השופט הודה בשגיאותיו ואמר למושבעים: "אני חושב, שלסיכום של יותר משבע שעות עלולות להסתנן טעויות". לאחר מכן השמיע תיקונים בשבע נקודות, כולן קשורות לעדים שזומנו על־ידי ההגנה.

השופט, על מרי ארצ'ר: "האין היא מושכת? האם חיי־הנישואין שלה מאושרים? האם היא מסוגלת ליהנות מבעלה ג'פרי, לא רק לסבול אותו? האם היא מדברת אמת כשהיא אומרת לכם: 'לג'פרי ולי יש חיים מלאים'?".

השופט קולפילד קרא למתן פיצויים גדולים לארצ'ר, באומרו למושבעים כי הסכום אותו יפסקו צריך להיות גדול דיו כדי להעביר לעולם את המסר שהאשמות היו כוזבות. "אל תטרידו את עצמכם בשאלת האם ל'סטאר' יש מספיק כסף. רק הודיעו את החלטתכם". חבר המושבעים אכן עשה כך, ואין פלא, איפוא, ש"סטאר" הודיע מיד כי בכוונתו להגיש ערעור. בית־המשפט לערעורים אינו יכול להפחית את סכום הפיצויים, אך ביכולתו להורות על קיום משפט חדש. אפשרות כזו קיימת, שכן בבריטניה נמתחת בימים אלה ביקורת רבה על דברי הסיכום של השופט, גם מפי משקיפים אובייקטיביים.

אפילו ארצ'ר ודאי גיחך בינו לבין עצמו נוכח דברי השופט, כאילו גבר הנשוי לאשה מוצלחת כמו מרי לא יעלה בדעתו לעולם ללכת לזונה. בספרו "ראשון בין שווים" (שעובר לסדרת טלוויזיה) השואב השראה מניסיונו הפוליטי, הוא מגולל סיפור דומה מאוד: פוליטיקאי ממפלגת הלייבור מואשם בהתרועעות עם זונה. הוא מתחנן לפני מו"ל של עתון לא לפרסם את הסיפור, והוא מצליח. הפוליטיקאי נהפך בסופו של דבר לראש־ממשלה. התייחסותו של ארצ'ר כלפי המו"לים השתנתה מאז הפרשה שלו, ובעתיד אין ספק שלא יציג בספריו את העתונות בצורה כה אוהדת. אולם ההבנה שלו בעניינים שכינו לבינה הרבה יותר־מעמיקה מזו של השופט קולפילד, כך נראה.

הערותיו הנאיוויות של השופט בן ה־71 יוחסו להיותו בן המעמד העליון, שיודע רק מעט על החיים האמיתיים. יש הטוענים שהשופט גם התרשם יותר על המידה מהקאריירה המדהימה של ארצ'ר ומהופעתה המכובדת והנאמנה של אשתו במהלך המשפט הדרמטי, שנמשך שלושה שבועות.

ארצ'ר, בן למשפחה רגילה של המעמד הבינוני, הצליח להתקבל לאוניברסיטת אוקספורד היוקרתית, שם קנה לעצמו שם בזכות היותו אצן ואיש־ארגון. כאצן, הוא ניצח בריצות מאה־מטר, ונבחר לייצג את אנגליה. כמארגן, הוא התפרסם בזכות הישגו הגדול – שיכנוע להקת "החיפושיות" להופיע באוניברסיטה. "הבחור הזה מסוגל להכניס את השתן שלך לבקבוק ולמכור לך אותו תמורת חמש לירות שטרלינג", העיר בזמנו "החיפושית" רינגו סטאר.

ארצ'ר, שהשתוקק לקריירה פוליטית, הציג עצמו כמועמד המפלגה השמרנית, הצליח בבחירות והיה – בגיל 29 – לחבר הפרלמנט הצעיר ביותר. הקריירה שלו נראתה מסחררת, וככל הנראה הוא השתעשע בתקווה להגיע ממש לצמרת. אבל אז קרה האסון הבלתי־צפוי. הוא קיבל "טיפ" מפוקפק והשקיע 427 אלף לישט, כחלקן בכספים שלווה, בחברה קנדית שהתמוטטה, לפתע ניצב בפני פשיטת־רגל. הוא מכר את מכונית הפאר שלו ("דיימלר בנץ") ואת ביתו המפואר. הוא גם אמר למצליפי המפלגה השמרנית כי אף שקיווה לצאת מהבוץ, אין ברצונו להביך את המפלגה, ולכן לא יתמודד בבחירות הבאות שעמדו להתקיים באוקטובר 1974.

והוא אכן הצליח לחלוץ, מעל ומעבר לציפיות. הוא החליט להחזיר לעצמו את הפסטיז' ולהרוויח מחדש הון על־ידי כתיבת רבי־מכר. תוך עשרה שבועות סיים את כתיבת הספר הראשון, ואמו היתה הראשונה שרכשה אותו כדי לעודד את בנה. אך בעקבותיה מיהרו ללכת אלפים. הספר היה החלוץ בסדרת רבי־מכר מעטו של ארצ'ר, כהם "קין והבל", שגם הוא עובד לטלוויזיה. עד היום נמכרו ספריו ב־30 מיליון עותקים ב־84 ארצות, והפכו אותו למולטי־מיליונר, למרות שעלילותיהם אינן משופעות בסקס ובאלימות.

ארצ'ר החל במבצע החזרה לפוליטיקה. מרגרט תאצ'ר, ראש הממשלה – שמעריצה גברים שהצליחו להגיע לעמדה בכוחות עצמם, ושלפי הדיווחים משוגעת על ספרי ארצ'ר – הדהימה את הכל כשמינתה אותו סגן יו"ר המפלגה השמרנית. היא הרגישה שהקסם האישי והמרץ הרב שלו יכולים להפיח במפלגה רוח חדשה.

השופט, על ג'פרי ארצ'ר: "האם הוא נראה כאחד הנזקק למין קר ונטול אהבה, מבעד לבידוד של גומי, במלון מפוקפק, בשעה רבע לאחת לפנות בוקר, בתשלום של 70 לישט?".

היה לארצ'ר גם מזל גדול כשנישא למרי, אשה ייצוגית וחכמה, בעל תואר דוקטור במדע המדינה והופעה טלוויזיונית טובה. נוכחותה לצידו איפשרה לו להיות פוליטיקאי וראש־מפלגה מצליח.

אך אותו שיפוט מוטעה, שכבר היה בעוכריו בעבר, צץ שוב. הוא אמר למובטלי אנגליה "להפסיק לרבוץ על התחת שלהם כל היום" ולקום ולראות לעצמם, כמותו. עוד בטרם שככה הסערה סביב הביטוי הזה, וכבר גרם לשערוריה נוספת באומרו – התבטאות שהדהימה מפי אדם שנבחר לעזור למפלגה השמרנית – "אם הייתם קונים מכונית משומשת מהממשלה הזאת?". קשה לומר שהתבטאות זו, המטילה ספק באמינותה של המפלגה, שימחה את תאצ'ר במיוחד.

אישיות בכירה במפלגה השמרנית העירה: "הוא עושה פאשלות, אבל מיד אחרי־כן הוא עושה בדיוק את המעשה הנכון. לרוע המזל, ראש־הממשלה אינה רוצה שאנשיה יעשו פאשלות מלכתחילה".

אך תאצ'ר היתה ממשיכה להחזיק בארצ'ר, אילמלא הסיפור הלא־ייאמן כמעט, שהתחיל להסתובב במערכות העתונים בפליט סטריט. הסיפור בא מפי עזיז קורתה, עורך־דין ממוצא פקיסטאני ונער שעשועים הנמנה עם תומכיה הנלהבים של מפלגת הלייבור. בפאב בפליט סטריט אמר קורתה לעתונאי של "ניוז אוף ד'ה וורלד" שראה את ארצ'ר בחברת הזונה מוניקה קופלאן במלון "אלביון" המפוקפק ליד תחנת ויקטוריה, שני לילות לפני־כן. העורך דאז, דייויד מונטגומרי, רצה לבדוק את הסיפור עם קופלאן. לאחר ששוכנע שיש בסיס לסיפור, העתון כמעט הפך את הזונה לרכושו – לא הניח לה להיעלם מהאופק, ואפילו הציב כתב מיוחד כ"ישן כחדרה. הכל מחשש היה שעתון מתחרה יחטוף את הסיפור. העתון שילם למוניקה מאות לישט כדי לפצות אותה על "אובדן הכנסות" באותה תקופה.

לאחר מכן נרקמה מזימה כדי להניע את ארצ'ר להודות בקיום יחסי מין עם מוניקה. רשמקול הוצמד לטלפון שלה, והיא טילפנה אליו וסיפרה לו שהיא אינה בבית־המלון. מספר פעמים הוא לא הגיב, אך אז עשה את השגיאה הגדולה: הוא הציע לה אלפיים לישט כדי שתוכל לעזוב את המדינה, "בעוד שאני מעריך את השקט המרושע". ארצ'ר שיגר שליח לרציף מספר שלוש בתחנת ויקטוריה כדי לפגוש את מוניקה. היו עליה מכשירי הקלטה, וכל מלה מהשיחה תועדה. השליח הציע לה חבילת שטרות שהסתכמו באלפיים לישט. מוניקה לקחה אותה, ואז החזירה את הכסף – בעצת העתון – כדי שלא יואשמו בסחיטה. אך המזימה הצליחה.

כשארצ'ר שמע ש"ניוז אוף ד'ה וורלד" מתכוון לפרסם את הסיפור, הוא התחנן בפני העורך מונטגומרי לא לעשות זאת. "זה הסוף", אמר ארצ'ר למונטגומרי. בצביעות אופיינית אמר לו מונטגומרי כי לא היה זה יום מאושר בשבילו כשהתיקן את הגירסה הסופית של הסיפור הסנסציוני. ארצ'ר אמר לו במרירות שהוא לא מאמין לו.

הסיפור הופיע למחרת, בכותרות ענק. ארצ'ר הודיע על התפטרותו ממשרת סגן יו"ר המפלגה השמרנית. הוא הכחיש כי קיים יחסי מין עם הזונה מוניקה, אך הודה שטעה כשהציע לה כסף - את זאת נבצר ממנו להכחיש - ולכן הוא מתפטר.

היתה זו הפעם השניה שעתון השייך לרופרט מרדוק הרס קאריירה של פוליטיקאי. ב־1983, בזמן ועידת המפלגה השמרנית, פירסם "טיימס" ראיון עם שרה קיז על יחסיה עם שר הקבינטססיל פארקינסון, שכתוצאה מהם הרתה לו. השר נאלץ להתפטר, ורק באחרונה חזר לקאבינט.

"סטאר", המשתייך לקבוצה יריבה של עתונים, עשה המשך לסיפור והאשים את ארצ'ר "בירות בקיום יחסי מין עם הזונה.

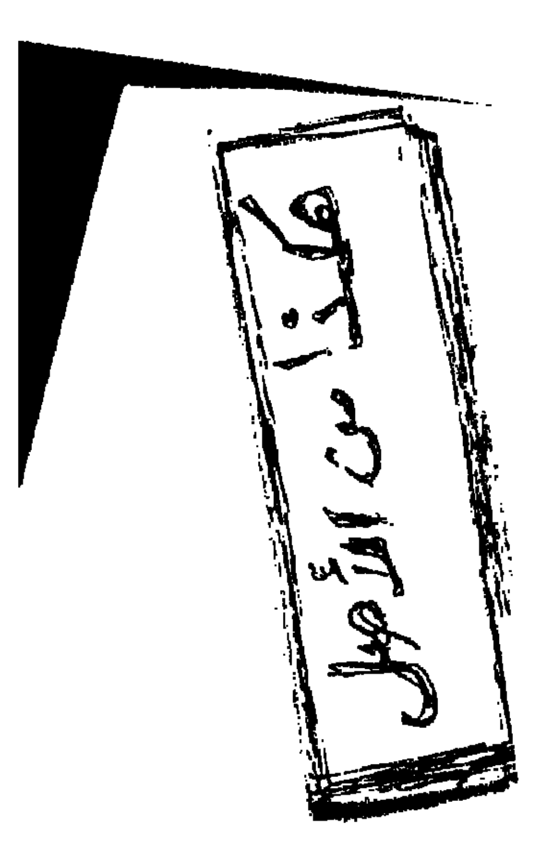
עו"ד עזיז קורתה נהפך למרכז פרשת ארצ'ר. הוא רצה להרוס אותו – ככל הנראה בגלל בצע כסף, הרצון להזיק לשמרנים, או שניהם גם יחד. הוא זה שאמר לזונה מוניקה, לאחר שהיה איתה, ולדבריו ראה את ארצ'ר מתקרב אליה: "זכית בפרס הגדול. זהו ארצ'ר, סגן ראש המפלגה השמרנית". לדבריו ולדברי מוניקה, ארצ'ר פנה בראשונה למוניקה במקום מפגש ידוע־לשמצה של זונות, בשוק שפרד'ס בלונדון, ואמר לה שהוא צריך להביא את מכוניתו. בעודו ניגש למכוניתו, הגיע עזיז, והשניים נסעו במכוניתו להדרה

(המשך בעמוד 57)

רינגו סטאר מה"חיפושיות" על ג'פרי ארצ'ר: "הבחור הזה מסוגל להכניס את השתן שלך לבקבוק ולמכור לך אותו תמורת חמש לירות שטרלינג".

מוניקה קופלאן (מימין): "מין זול וקר בבית־מלון עלוב", אמר השופט, והשווה אותה למרי ארצ'ר האלגנטית (למטה, עם בעלה, משיקים כוסית לאחר מתן פסק־הדין לטובתו. צילום אי.פי.).

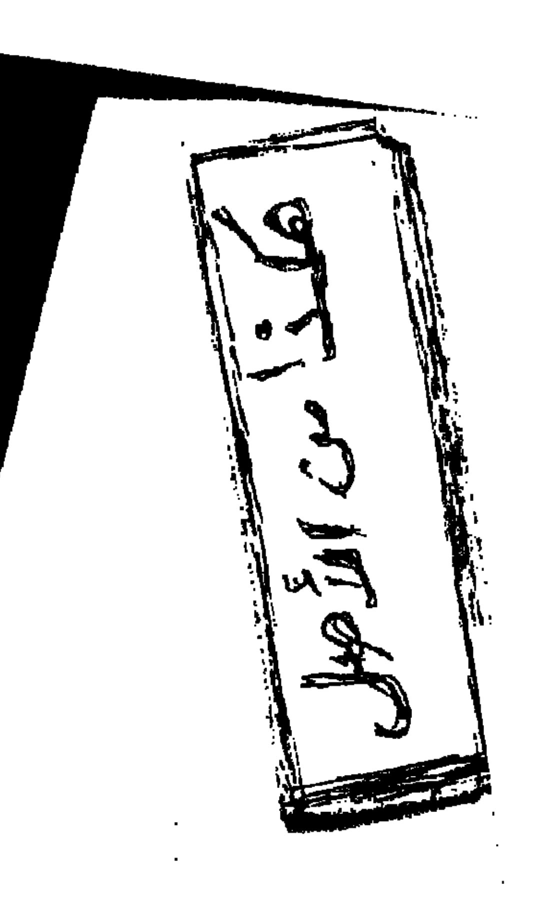

החשבון העסקי היחידי המחזיר לך עמלות

הבינלאומי מחזיר לך 50% מהעמלות על עסקים נוספים

בנק הבינלאומי הראשון עשה זאת שוב, והפעם חידוש מהפכני בחשבונות העסקיים. „חשבון עסקי משופר" המחזיר לך 60% עמלות על גידול בסכום הפעולות שלך בבנק. עד היום כאשר הגדלת את היקף עסקיך גדל במקביל גם סכום העמלות ששלמת לבנק. עכשיו ב„חשבון העסקי המשופר" של הבינלאומי תוכל לקבל החזר עמלות. החזר העמלות ילך ויגדל ככל שפעילותך העסקית תגבר. יתרה מזו, כאשר תעביר עסקים לבינלאומי הראשון תוכל לשלם פחות עמלה על קניה ומכירה של ניירות ערך, הפקדת שיקים דחויים, עסקות יבוא ויצוא, עמלת חליפין בקניה ומכירת מטבע וכן פחות דמי ניהול חשבון ודמי פקדון במשמרת.

איך פועלת השיטה החדשה?

בבינלאומי קובעים לך „בסיס ראשוני" בהתחשב בעמלות ששילמת בשלושת החודשים האחרונים. אם הגדלת את היקף עסקיך בבנק ברבעון הנוכחי וסכום העמלות עולה על ה„בסיס" יוחזרו לך 60% מסכום העמלות העודף.

הטבה מיוחדת ללקוחות חדשים

אם עדיין אין לך „חשבון עסקי משופר" בבינלאומי צפוי לך רווח נאה. הבנק מעניק ללקוחות חדשים הטבה מיוחדת, ה„בסיס" ההתחלתי למצטרפים חדשים יהיה 75 ש"ח לרבעון בלבד. כלומר, אם תגיע בבינלאומי להיקף עמלות של לדוגמא 600 ש"ח לרבעון יחזיר לך הבנק 212.50 ש"ח!

עד 10,000 ש"ח החזר עמלות!

כן, בבינלאומי אתה יכול להגיע להחזר עמלות עד 10,000 ש"ח לכל רבעון!
האם אתה מכיר עוד בנק שמחזיר לך עמלות? ועוד בסכומים כאלה!
לכן, אם יש לך „חשבון עסקי משופר" בבינלאומי כדאי לך להעביר אליו יותר עסקים.
ואם אין לך עדיין „חשבון עסקי משופר" חבל על כל יום שאתה משלם עמלות מיותרות!
פתח „חשבון עסקי משופר" בבינלאומי כבר היום!
פרטים נוספים בסניפים.

* הבנק רשאי להפסיק את התוכנית או לשנות את תנאיה בכל עת.

בנק הבינלאומי הראשון

קן הקוקיה

אסי דיין: ויתרתי על המלה "אושר", אבל חשבתי שעדיין יש מקום למלים "שמחת חיים".

"היחס שלי למוות הוא כאל פגישה שאני דוחה ברגע האחרון. עדיף לצאת מן הדעת מאשר לצאת לפנסיה בגיל ארבעים".

(המשך מעמוד 12)
קרב מתיש ואידיוטי עם השם דיין, שהפך למחסום דרכים במקום להיות אחד גרוסמן (עיין ערך גימיק). חזרתי שנה אחורנית. הייתי מוכן לקרב שבין הרפואה לרוח.

הפגישה עם מנהל המחלקה היתה קשה. הוא לא כל כך האמין בגמילה, וציפה לכך שכעבור יומיים אני אומר שנגמלתי ואצא משם בכדי לחזור אל הסם. השבתי שאני לא אצא אלא כאשר הוא יקבע. יחד עם זאת העמדתי תנאי שלא תינתן לי שום תרופה שתפגע בכושר היצירה שלי, או שתביא אותי למצב חצי קטאטוני. הוא חזר וציין שעד כמה שידוע רק שני אחוזים מצליחים להיגמל מהקוקאין. זה עניין אותי בערך כמו הטוטו והלוטו. השבתי כי עד היום עוד לא החלטתי דבר שלא עשיתי אותו. הגעתי לבית־החולים מרצוני, ופרט לטיפול בסינוס שהפך את ראשי לחתיכת כאב, אינני רוצה בשום טיפול. כמובן, פרט לכדורי הרגעה קלים על מנת להתגבר על החיים במחלקה ששרצה מטורפים במובן הקליני והפכה את המקום ל"קן הקוקיה" בלי ג'ק ניקולסון.

מנהל המחלקה דרש פיקוח צמוד של 24 שעות מצד אחד מבני משפחה. עלי להודות לאחותי יעל ולאחי אהוד שהתמסרו לעניין תוך שהם מוותרים על חלקים נכבדים מחייהם הפרטיים. יחד עם אמי הם נחלצו לעזור לי גם מבחינה כספית. אמי, שהיא אולי הדוגמה הנעלה ביותר של התגברות של סבל, מצאה כי מנת הצרות הגיעה עד לבית, וגם היא זנחה חלק גדול מהפעילות הענפה שלה ונרתמה לטובת הבן הבלתי־צפוי.

סמדר הגיעה מדי יום ביומו עם סנדוויצ'ים (לא יכולתי לגעת באוכל של המחלקה), והיינו הולכים לטייל בפרדסים שבסביבה. ריח הקוקאין התחלף בריח ההדרים. קירות המאורה שבה גרתי נפתחו אל הנוף והתחלתי להבחין במכלול הנפלא ששמו "חיים". חזרו אלי ההומור והידע. "חולשת סמדר" הפכה למשהו קל יותר, מעין ידידות אופטימית. נדמה לי שזאת הפעם הראשונה בחייה שהיא עסקה בטוב לשמו, וייתכן שזה גרם לה את אותו אושר שבינך לבין עצמך.

במחלקה עצמה הדברים היו שונים במקצת. השכינו אותי בחדר אחד עם עוד שלושה "קליינטים", שמייד זיהו אותי. בכל פעם שהיו ביקורי משפחות הם דאגו להציג אותי בנוסח "איש הפיל" בפני יקיריהם. מלבדם לא יכולתי שלא לפגוש את שאר התושבים: מפוצלי־אישיות, סובלים מדיכאון עמוק, מתאבדים, מרעיבים עצמם לדעת, בעלי שגעון רדיפה, מתחזים מהצבא, פגועי־מוח שהילכו בשטח כזומבים, אנשים עם תסביכי הזייה שטענו כי הם משוחחים עם אלוהים, שעב"מים שומרים עליהם, שהם מסוגלים להוריד, במגע יד, את המחלקה קומה אחת למטה; היו אחרים שטענו כי הם מרגישים חשמל בגוף ופחדו לגעת בברזל שמא יחטפו קצר; והיה איש בעל מעמד שכל גופו התיישר למעמד של רובוט והוא לא יכול היה לישון בלילה, דבר שהעסיק את האחות התורנית, משום שהתעקש להסביר לה איזו תיאוריה בבנקאות אשר תחלץ אותו ממצבו. בחדר שלי נמצא איש זקן, שנראה לי יותר כפרשה גיריאטרית מפסיכוטית, פרט לעובדה שמספר פעמים בלילה היה קם, ניגש לכיור ומנסה להשתין לתוכו, בדרך־כלל ללא הצלחה, מה שהפך את החדר למשתנה כמו בתחנה מרכזית.

מדי פעם היו מגיעים למחלקה אנשים לאחר נסיון התאבדות. אנשים צעירים מאוד שעל־פי־רוב תרצו את המעשה בסיבות חסרות־ערך כמו פיטורים מהעבודה, ריב עם ההורים, או עם המפקדים בצבא. לא זכור לי מקרה אחד של חרדה קיומית או תחושת כשלון מאסיבית. הגישה שלהם למוות עוררה בי קנאה. לא עושים עניין מהחיים, אולי משום שהם רואים לפניהם ענין מייגע בין שבע בבוקר לחמש אחר־הצהריים, משכנתא, סיכים בפארק, אהבה מסוררת מדי שאחרי שנה הופכת לשתיקה. אולי.

התיאוריה של ראש המחלקה לא עבדה. שלושה ימים לאחר שהגעתי לא חשבתי על קוקאין. יותר מזה, לא זכרתי מהי בדיוק התחושה שהוא גורם. הרופאים שציפו ל"קריז" קיבלו אדם נינוח, בטוח בעצמו, מרוכז, חוזר אט־אט למצב של שמחת חיים, מודאג ממצבו הכספי, ומבקש כי יעבירו אותו לישון בחדר מבודד, בגלל שמימין מישהו מדבר כל הלילה עם אלוהים ומישהו אחר משתין לכל עבר. חוץ מזה ביקשתי והביאו לי את מכונת הכתיבה. החלטתי לסיים את התסריט של "פוטורזמן".

בו בלילה מצאתי את עצמי על ספסל צר בחדרו של אחד הרופאים. ישנתי טוב. חסכתי את כדור השינה שהייתי לוקח ומנע ממני את ההחלטה להיפטר מהכדורים בהזדמנות זו. לאחר שבוע התחלתי לכתוב. הפחדים שלי, שמא השנה האחרונה פגעה בכושר היצירה שלי, נעלמו לאחר השורה הראשונה. בתוך שלושה ימים סיימתי את כתיבת התסריט. באותו זמן הגיע לארץ ידיד שהיה מוכן לגייס את הכסף להפקת הסרט, משתי סיבות: לעזור לי לצאת מהחובות ומפני שהתסריט עצמו היה בעיניו בין הטובים שכתבתי. התחלנו במלאכת ההפקה, כאשר אל בית־החולים מגיעים ראשי־המחלקות של הסרט ובמשך שעות מנהלים ישיבות על הדשא. אני מניח שהרופאים עוד לא ראו פציינט עסוק כזה המחכה לשחרור כפי שנקבע בעת שהגעתי.

מאחר ומנהל המחלקה נסע לחו"ל הוא מינה את ד"ר א. לטפל בי. המדובר היה בשיחות אחת לכמה ימים. אחרי שתי שיחות בנושא הקוקאין החלו לצוץ מונחים חדשים: "פחד נטישה", "תלותיות", "מחשבות אובדניות", "נרקיסיזם", "דכאון קיומי". כל חיי הייתי תלוי באנשים או בחומרים. במשך שנים שתיתי אלכוהול. שנים אחרות הוקדשו לנישואין. ולכל אורך הדרך חיפשתי הכרה בכשרונותי. התגובה לשלילתם היתה התפרצות דכאונית, אם של זעם או של התכנסות בתוך עצמי. כמובן שמייד התפתחה שנאה כלפי אבי, שהביאה את המגיבים לדחוק אותי, בכוח כמעט, אל צילו. את הנישואין שלי לקרולין ולסמדר הסבירה ד"ר א. בפחד שלי לעמוד מול מישהי ברמה שתסכן את הבטחון העצמי שלי.

נתתי לה קסטה של הסרט "חגיגה לעיניים", את ספר השירים, חלקים מן הרומן, ואת קובץ המאמרים ב"דבר", "המלחמה הגדולה באמנות", אמרתי לה, היא לא על הטוב או על הרע אלא על האותנטיות. ואני אותנטי ביצירה ובחיים. החשיבות של הדברים תקבע מעכשיו ועד המלה הכתובה או המצולמת. התקפות הדכאון שלי הן הכניעה לסביבה שהשאירה אותי בודד ודי "ערירי" בכל מה שנוגע לילדים. אני אוהב לבד. חיי הולכים והופכים לטור רכילות, ועכשיו, כשהעתונות "עלתה" גם על האישפוז, סביר שאני אחשב למשוגע התורן, והנסיונות לחדש את העבודה ייתקלו בהתנגדות מנומסת.

ויתרתי על המלה "אושר", אמרתי, אבל חשבתי שיש מקום עדיין למלים "שמחת חיים".

שבוע לאחר מכן שוחררתי, ומייד התחלתי לעבוד על הסרט כתור מפקח־אמנותי. סמדר שיחקה את התפקיד הראשי ועשתה עבודה נפלאה. שכרנו דירה קטנה ברמת־גן, היכן שהמשכתי בכתיבת הרומן ובהשגחה על הסרט ועריכתו. עם סיום הסרט חזרה סמדר לעבודתה כדוגמנית וכמאפרת. הימים שלי נעו בין הסרט לרומן ולפגישות הדו־שבועיות עם ד"ר א. רוב הזמן הייתי לבד ובתור צ'ופר גם חטפתי דלקת־ריאות כפולה. הרגשתי זקן ומר נפש. התואר "מפקח אמנותי" נשמע לי כלקוח מסיפורי גוגול, וסמדר היתה מגיעה הביתה מצילומי הדוגמנות כמי שהגיע מקוקטייל פרטי היישר אל בית־הקברות.

בוקר אחד פשוט קמה, ארזה את חפציה, והודיעה לי שאיננה אוהבת אותי יותר ועזבה.

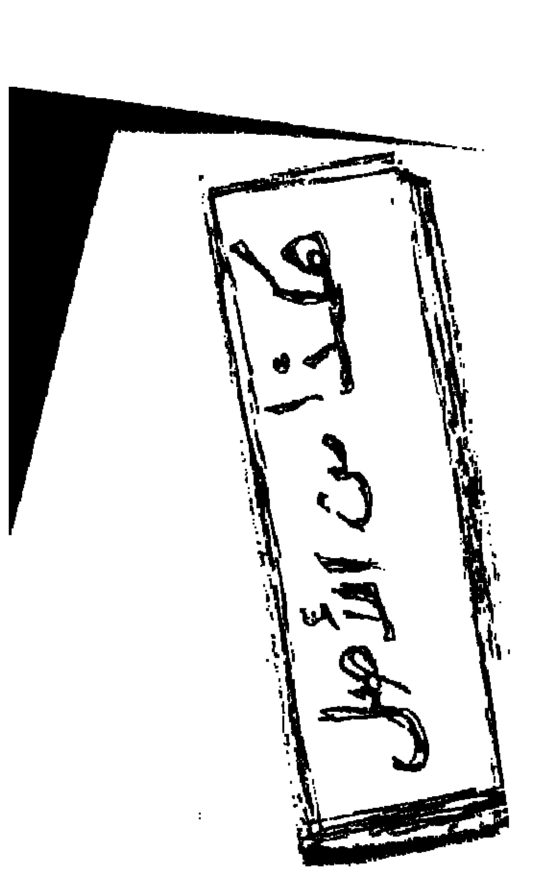
כשבוע לאחר מכן טלפנתי לקרוליין. היא הגיעה מייד ומצאה אותי עם כשישים כדורים בראש. היא חיטטה במגירות ומצאה לא פחות משלושים ואחד (!) מיני כדורים. ד"ר א. חשבה להוציא נגדי צו־אישפוז, אבל הבטחתי שיותר אני לא נוגע בכדורים. עם אותו כוח רצון שהביא אותי לטלפן לקרוליין, גם חדלתי מן הכדורים. אלא שהפעם עברתי מה שנקרא "קריז". במשך שישה ימים הייתי בלי הכרה, ולאחר־מכן הסתבר לי שב"קריז" הזה תיכננתי דברים הרסניים כמו לקרוע את הנגטיב של הסרט בחדירה ליילית למעבדה. אבל קרוליין ישבה מעלי כשומר־ראש והצילה את חיי וגורלי. שוב נחלצה המשפחה לעזרה נפשית וכספית. בפגישות הבאות עם ד"ר א. היא רשמה לי מנות של ליתיום. אני מניח שיש אלמנטים של מאניה־דפרסיה בכל הסערות האלו.

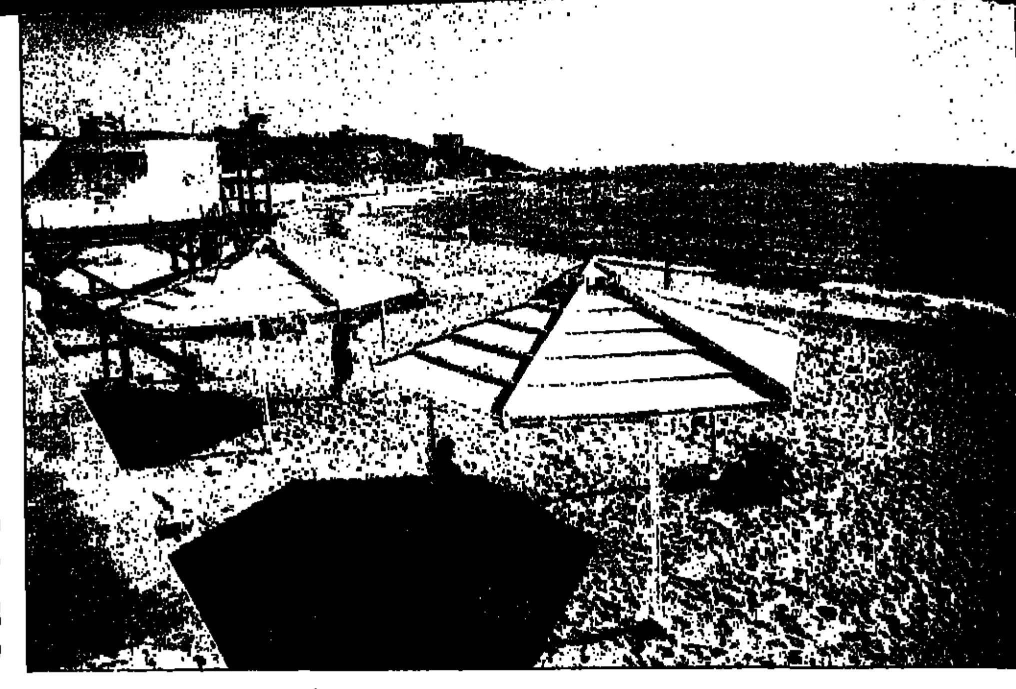
החיים עם קרוליין היו קצרי מועד. חזרנו אל המריבות של סוף הנישואין. לא רציתי לחכות לרגע שבו יתעורר מחדש יצר העצמאות שלה, וכמו שהיה עם סמדר – אשמע גם מקרוליין כמה שלא אוהבים אותי (מאחר שהצילה את חיי, לא הייתי רוצה לספר מהי אותה "עצמאות" של קרוליין).

נשארתי לבד. מצאתי מספר עבודות שיכסו חובות ויחזירו אותי אל כתיבת הרומן. מצאתי שאני רץ את חיי בסערה, שלא היה לי אף רגע משעמם אחד, שהיחס שלי אל המוות הוא כאל פגישה שאני דוחה ברגע האחרון. מצאתי שאני אחד היחידים שיודע לאהוב. מצאתי שעדיף לצאת מן הדעת מאשר לצאת לפנסיה בגיל ארבעים, ועכשיו, בתום שנת האפס, אפשר להתחיל לספור קדימה.

אסי דיין

מאת נילי פרידלנדר
צילום: שמואל רחמני
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

32. ליוון, דרומה ליפו

התל־אביבים מכירים את הטיילת ואת נמל יפו. אבל לא רבים יודעים שמעט דרומה מכאן יש מפרץ טבעי נהדר עם שירותי רחצה ומצילים שלא עושים בעי־ות עד שעה חמש אחה"צ. מיבנים קטנים מסויידים לבן וכחול וגם טברנה קטנה על המים, של ראוף הדייג ואחותו אתינה. זהו נהדרת שנישתמרה בטבעיות שלה, ביים וקיים ומפרץ שקט שאפשר לשחות בו אפילו בערב ללא חשש, לאור הירח והכוכבים.

שוט בילוי קייצי לכל המשפחה ולזוגות רומנטיים, כמו על אי יווני קטן, וקרוב־קרוב לתל־אביב, ביפו, בחוף גבעת עליה. הטברנה הקטנה עם כפות הדקלים על הגג תמיד פתוחה עד מאוחר מאוד בלילה, והיא כמו מגדלור מואר למי שמפחד בחושך. מעט אנשים באים הנה, כאלה שאוהבים את המקום בחורף ובקיץ. הגיע הזמן שהוא יעלה על המפה התל־אביבית באופן רשמי, מפני שהוא בסכנת הריסה. אחת מפינות הנוף של תל אביב־יפו נהרסת על ידי עיריית ת"א־יפו.

בקצה הצפוני של המפרץ מצאו מקום לפזר את ערימות הזבל והגרוטאות ממשאיות העירייה. מזהמים את החוף. מזהמים את הים האחרון בתל־אביב שנישאר נקי. זו שערוריה שתהיה בכייה לדורות, אחרי שהים בתל־אביב רחוק מאוד מלהיות ים נקי ומפורץ באופן טבעי. הורסים את החוף הטבעי האחרון שנותר לנו בתל־אביב.

בדיוק בשביל חופים כאלה נוסעים אנשים עד לפלמחים, לניצנים, למיכמורת, לאיי יוון ולמיפרצי הים האגאי לאורך חופי תורכיה. למרות שחוקית, החוף הזה נמצא בשטח השיפוט של עיריית תל־אביב־יפו, אין למהנדסי ולמתכנני העיר זכות מוסרית לגזול חוף טבעי כזה מתושביה. בואו לכאן, וכיתבו לעיריית תל־אביב את דעתכם על המקום.

פנינת נוף, נכס טבעי נהדר ששייך לכולם. מקום שבו אתה יכול לשחות בכיף ובביטחון במים צלולים, לנוח על הסלעים חשטוחים שעליהם עומדים הדייגים במים, לטייל בחולות הטבעיים על החוף במפרץ, בין הים לגבעה שעליה בית הקברות המוסלמי ובתי מגורים אחדים שאורותיהם נוצצים בלילה. ואחרי השחייה והטיול, אפשר לאכול כאן סלטים טריים וטובים ודגים טריים, מטוגנים ועל האש. ולשבת ממש על הים, באוויר הנקי, עם אורות פתאומיים של מסוקים שעוברים מעל המים. מקום שקט ורגוע, רחוק מהכבישים והמכוניות, בגבעה שמעל המים. אם המוני המעריצים של המוסיקה היוונית שהיו בהופעתו בהיכל התרבות בשבוע שעבר רוצים לדעת איפה נירגעו אחרי־כן הזמר יורגו דאלארס ונגניו היוונים – זה היה כאן. באחת בלילה פתחו להם ראוף ואתינה שולחן על הרציף מעל הים, והרגשנו כמו ביוון. רק ים, שמיים וכוכבים, וזה היה נפלא. המומים ונרגשים אחרי החום שזרם אליהם מהקהל הישראלי, היוונים אמרו כשישבו כאן שהם מרגישים כמו בבית. כמו בכפר דייגים על החוף. למזלם, לא ראו בחושך את ערימות הפסולת הנולשות מצפון לחוף, לתוך הים. אבל כשסיפרתי להם על כך ועל המאבק המתנהל נגד הריסת החוף, אמר אחד מהנהנים בתימהון: אבל, הרי זה נגד הטבע ובאמת, למה להרוס ייחוד נופי בתוך העיר?

מדרום לחוף גבעת עליה ועד תחום השיפוט של עיריית בת־ים מתקיימת מערכת טבעית ונופית מיוחדת במינה: מצוק כורכר על החוף, ומולו – בים – סלעי חוף שטוחים. בעבר הלא רחוק היו לאורך חוף תל־אביב קטעים אחדים כאלה. מהקטע הדרומי, מנמל יפו ועד בת־ים, לאורך 2.2 ק"מ, נותרו רק 350 מטרים של סלעי חוף שטוחים מגבעת עליה דרומה, והיתר הולכים ומיתכסים בפסולת.

החברה להגנת הטבע ורשות שמורות הטבע יצאו במאבק למניעת הריסת חוף גבעת עליה. עיזרו להם לשמור על נוף עירכם.

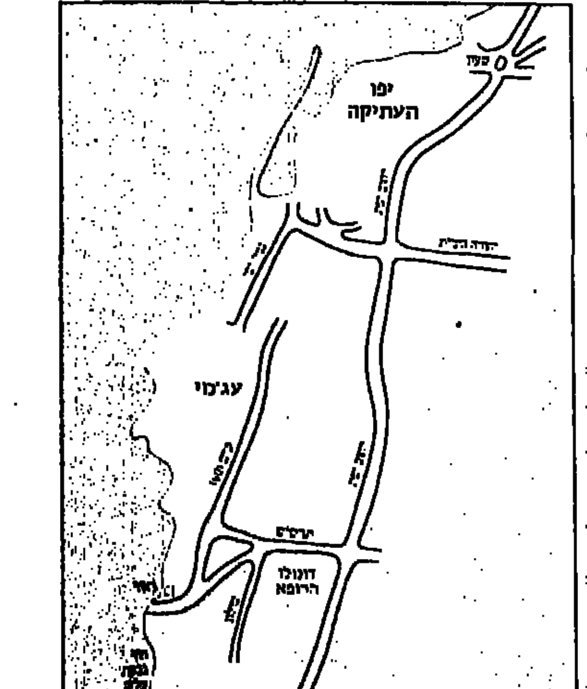
והלוואי ועיריית תל־אביב תשקול מחדש את התוכנית לגבי קטע החוף הייחודי הזה מדרום ליפו - הנקרא בתוכניותיה "חוף מדרון יפו". צריך למצוא דרך לשמור על פנינת טבע זו ביפו למען תושבי העיר, היהודים והערבים.

● **איך מגיעים לחוף גבעת עליה:**

בתחבורה פרטית: מהשעון ביפו מכשיכים לנסוע ישר ברחוב יפת לכיוון בת־ים. נוסעים עד רחוב תרשיש ולפניכם שלט ענק: איטליז יוסי. כאן פונים ימינה־מערבה לשדרת עצים, לכיוון החוף ורחוב קדם (60). שימו־לב: הדרך חזרה – דרך רחוב דונולו הרופא.

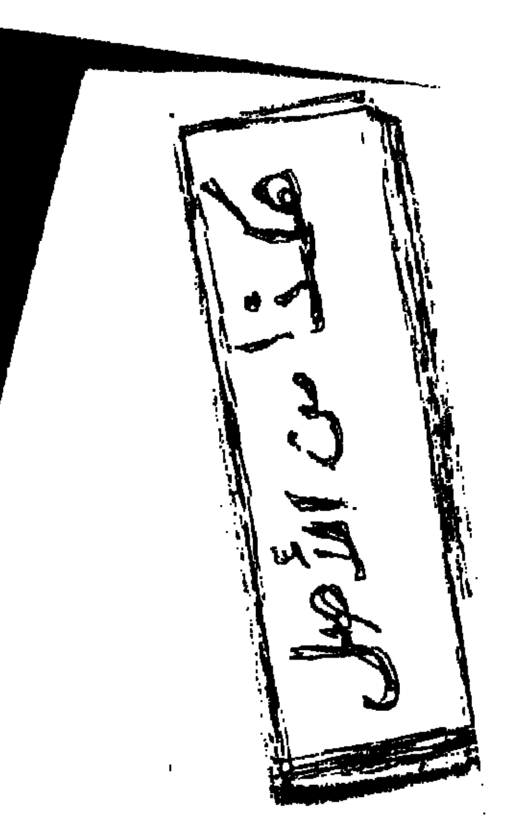
כאן, ברחוב קדם, פונים שמאלה ומיד שוברים ימינה, למטה עד למגרש החניה שעל החוף. בכיוון השלט של מסעדת "באבאיי" מימין. יורדים לחניה מעל הים ורואים מול, על הים, את הסוכה עם הטברנה של "ראוף". יש שלט. שירותי החוף והמצילים פועלים עד שעה חמש. הכניסה חופשית. אצל ראוף פתוח עד אחרי חצות, ואם יש אנשים, גם אחרי אחת בלילה.

בתחבורה ציבורית: באוטובוס 10 עד רחוב טולוז, וירידה קצרצרה ברגל לחוף גבעת עליה שהמבנים שלו מסויידים בכחול־לבן – כמו ביוון.

חוף גבעת עליה (בצילום העליון) והמסעדה של ראוף. מים ושמיים, דייגים ודגים.

שירותי טלפון חדשניים למנויי המרכזות הספרתיות בלבד

הטכנולוגיה החדשנית של המרכזות הספרתיות מאפשרת לחברת בזק להציע למנויים המחוברים אליהן, שורה של שירותים חדשים.

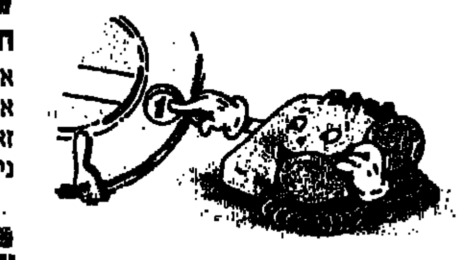
'שיחה ממתינה'

אתה מחכה לשיחה חשובה? אם אתה מנוי על השירות 'שיחה ממתינה' אינך חייב עוד להשאיר את הטלפון פנוי. מי שיחייג אליך בשעה שאתה עסוק בשיחה, לא יקבל צליל "תפוס". אתה תשמע צפצוף באפרכסת. לחיצה קלה על העריסה - ואתה משוחח עם המתקשר החדש. לחיצה נוספת - אתה חוזר לשיחתך הקודמת.

'עקוב אחרי'

אתה רוצה לצאת מהבית מבלי להפסיד שיחות-טלפון? אם אתה מנוי על השירות 'עקוב אחרי' - הדבר אפשרי. אתה נותן לנו הוראה באמצעות חיוג של ספרות מתאימות - וההתקשרויות אליך מכל מקום יצלצלו בטלפון אחר שאתה מעונין בו, בכל מקום בארץ.

חיוג מקוצר

אם ישנם טלפונים שאתה מרבה להתקשר אליהם - שירות 'חיוג מקוצר' יאפשר לך לבצע זאת בחיוג של ספרה אחת או שתיים בלבד. ניתן לאגור בזכרון עד 38 מספרי טלפון.

'חשבון מפורט'

אם אתה מעונין לקבל בחשבון הטלפון מידע מלא על שיחות הטלפון שלך: מהו מספר היעד של כל שיחה, תאריך ביצוע ומשך הזמן שלה - היה מנוי על השירות 'חשבון מפורט' תוכל לבחור: חשבון מפורט לשיחות הבינלאומיות בלבד, חשבון לשיחות הבינלאומיות והבינעירוניות בלבד, חשבון מפורט לכל השיחות.

* מס הכנסה מכיר בחשבון המפורט כאסמכתא לקבלת זיכוי עבור שיחות שבוצעו בחיוג בינלאומי ישיר מבית המנוי.

'שיחת ועידה'

רוצה לקיים שיחה משותפת לשלושה אנשים, שכל אחד מהם נמצא הרחק מחברו - אף בעיר או ארץ אחרת? 'שיחת ועידה' היא הפתרון.

שירותים אלה כרוכים בתשלום נוסף
מידע מלא ניתן לקבל בכל משרד עסקים של חברת בזק.

המחלקה ליחסי ציבור

חברת בזק חוזרת ומביאה לידיעת הציבור את הרשימה המלאה של מנויי מרכזות הטלפון הספרתיות. מנויים אלה חייבים במנייה מקומית וזכאים להזמין את השירותים הטלפוניים החדשים

להלן רשימת הטלפונים המחוברים למרכזות הספרתיות החדישות של בזק. הרשימה כוללת את כל הטלפונים שמספריהם מתחילים בספרות הבאות:

אזור חיוג ירושלים - 02
ירושלים 76, 78, 86, 3
... 94
... 93
... 96
... 35
... 34
... 361, 362

אזור חיוג תל-אביב - 03
תל-אביב 510, 513, 544, 546, 81*
... 503, 505, 551, 552, ...
... 541*
... 34
... 574
... 570*, 579*
... 532
... 536
... 540
... 932, 933, 934
... 694, 966, 961
... 936
... 936

אזור חיוג חיפה - 04
... 31, 37
... 75, 76
... 975, 976, 977
... 89
... 82
... 867, 868, 869
... 800, 801
... 781, 782
... 783*, 784*
... 806, 807
... 841, 842, 843
... 808*, 809*
... 846, 847
... 945*, 946*
... 961*

אזור חיוג הצפון - 06
... 363
... 351, 352, 353, 354
... 581, 584, 585
... 531, 532, 533, 534, 535, 536
... 547

נחלל 546*
בני יהודה 763
קרית שמונה 940, 941, 949, 957
קצרין 961
מירון 980
צפת 930, 931

אזור חיוג צומת אילון - 08
רחובות 41, 49
יבנה 43
נס ציונה 40

אזור חיוג אשקלון - 051
שדרות 80, 89
נוות דקלים 47

אזור חיוג צומת השרון - 052
צומת חשרון 91
כפר-סבא 95*
אלפי-מנשה 925
עמנואל 921, 922
קרני שומרון 39
קלקיליה 94
טירה 938, 939
טייבה 99
כוכב יאיר 923, 924

אזור חיוג נתניה - 053
נתניה 61
כפר יונה 685, 686, 687, 688, 689
אבן יהודה 697, 698, 699
כפר ויתקין 663, 666
טול-כרם 671*, 672*, 673*

אזור חיוג אשדוד - 055
אשדוד 41, 42, 43, 61, 62, 5
גדרה 9
גן יבנה 73, 74
קרית מלאכי 8

אזור חיוג באר-שבע - 057
באר-שבע 43, 491
עין יהב 81
ישע 82, 83, 85

אזור חיוג אילת - 059
אילת 32, 31

*יופעלו בקרוב

מניה מקומית

מניה מקומית היא חיובו של המנוי בתשלום עבור שיחת הטלפון המקומית על פי משך השיחה.

בימים א'-ה' בשיחה המתקיימת בין 7.00 בבוקר ל-20.30 בערב רושם המונה יחידת מנייה (פעימת מונה) אחת לכל 5 דקות; בין 20.30 ל-23.00 כל 8 דקות; בין 23.00 ל-07.00 בבוקר אין הגבלת זמן.

בימי ו' וערבי חגים: בין 07.00 בבוקר ל-13.00 בצהריים יחידת מנייה כל 5 דקות; מ-13.00 בצהריים ל-23.00 בלילה כל 8 דקות; בין 23.00 בלילה ל-07.00 בבוקר אין הגבלת זמן.

בשבתות וחגים בין 07.00 בבוקר ל-23.00 בלילה יחידת מנייה כל 8 דקות בין 23.00 ל-07.00 אין הגבלת זמן.

שיטה זו, שהונהגה באישור ועדת הכספים של הכנסת, נהוגה במרבית הארצות ומטרתה לצמצם העומס ברשת הטלפונים.
מנויים החייבים במניה מקומית מקבלים הנחה בשיעור של 33% מן התשלום החודשי (דמי השימוש).
המניה המקומית תורחב ותקיף בהדרגה את כל מנויי הטלפון בארץ.

מי באמת, משלם יותר?

רוב שיחות הטלפון המקומיות בישראל נמשכות פחות מ-5 דקות, לפיכך, הרוב המכריע אינו מחויב בכל תשלום נוסף.
אולם מן השיחות הארוכות, הן יוצרות 66% מכלל התפוסה והעומס ברשת הטלפונים שלנו. אם הן יקוצרו קצת - נוכל כולנו להתקשר ביתר קלות.

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

מנויי מרכזות הטלפון הספרתיות

מניה מקומית

שירותים חדשניים בטלפון

חברת בזק חוזרת ומביאה לידיעת הציבור את הרשימה המלאה של מנויי מרכזות הטלפון הספרתיות. מנויים אלה חייבים במנייה מקומית וזכאים להזמין את השירותים הטלפוניים החדשים.

חמישה־עשר קצבים – וקצביות גם

הסיפור שלנו מתחיל בהונגריה, זמן מה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בסיסו הוא משפחה יהודית אחת, משפחה וכונה 15 קצבים וקצביות. כן, בפירוש, גם קצביות. לא נשים של קצבים, לא עקרות מסורות המסייעות בידי בעליהן במלאכות מישניות של האיטליז. קצביות ממש. גדולות, עסיסיות, עם סינר לבן מוכתם־דם, עם קופיץ־אימים ביד – וק, וק! – ומים ניתזים לכל עבר, עצמות חורקות ומתפרקות. קצביות עם עיני תיתוך והשחזה, מפרקות ירכי עגל, חותכות פרוסות לרוסטביף.

15 קצבים וקצביות ממשפחה אחת. אבא של גיבורנו ברוך בראון הוא אחד מהם. אבל ברוך בראון טרם נולד אז.

בקיצור, יום אחד בשנת 1938 נכנס מי שעתיד להיות האבא של ברוך בראון לבית־קפה סמוך לאיטליז שלו לשתות משהו ולנוח קצת מהעבודה. ובמקום קפה מגיש לו שם, מישהו הערה אנטישמית עסיסית. אדון בראון, יהודי גאה וקצב בעל שרירים, לא נשאר חייב. מנחתת קטנה. קצב יהודי כורך עם כסא כיד מכאן, ומרבית אורחי בית־הקפה מכאן. כסא שבור ועשרה פיים טעוני אישפוז המוטלים על רצפת בית־הקפה הם המערכה האחרונה של הקטטה. היהודי נמלט החוצה. מתחנת הרכבת הוא מטלפן לבני משפחתו שיביאו לו מזוודה עם בגדים הכרחיים. הרכבת הראשונה היוצאת מהתחנה נוסעת לבולגריה, ובתוכה היהודי שעשה אנשים בעולבין.

נשאר בהונגריה נשארים 14 קצבים וקצביות מאותה משפחה באיטליזיהם, ואילו הקצב הט"ו של אותה משפחה את דרכו באניית מעפילים – מן הראשונות – לארץ ישראל. לימים הוא מקים בתל־אביב אימפריה קטנה של איטליזים, ומי שרוצה לשמוע את הסיפור במלואו שיילך לרחוב קינג־ג'ורג', לאיטליז־מעדנייה "בראון", וישאל שם לברוך בראון.

◆

בעצם לא צריך לשאול. רואים מיד. גבר חייכן ועב־בשרים, איש רעים להתרועע, מלא שמחת חיים ואהבת בשרים שאינה יודעת גבול. זהו הבן ההוא, שנולד בארץ וגדל עם האימפריה הבשרית הקטנה שהקים אביו. מלבד את מישרון המרתק של האב יכול ברוך בראון לספר לך על ספר יחוסין בן שש־מאות שנה בערך, ספר יחוסין של משפחה שמקצוע הבשר עובר בה מאב לבן. הוא יכול להראות לך סכין השחזה שגילה 150 שנה, אותה ירש אביו מסבו שירש אותה מסבו. חוץ מזה הוא יכול לספר לך כל מה שאתה רוצה לדעת על בשרים. והידיעה הזו רוויה אהבת המקצוע, יראת כבוד, היינו אומרים, בפני המוצרים בהם הוא עוסק.

על האומצות, הוייסבראטן, השייטל, השפונדרה והברוסט הוא מדבר כעל בני טיפוחיו. את נקניקיו, הבשרים המעושנים, או הכבושים שלו הוא מרחרח כאילו היו פרחים ענוגים עוי־בושם. בכרעי העגל התלויים ליישון במקרריו הוא מרעיף מבטים של מחזר נלהב. וכשהוא פורס לך נתח כלשהו, הוא אינו מתאפק ונותן לך הוראות־עצות כיצד לטפל בו בבית, כיצד להכינו לבישול, או צלייה, או אפייה, וכל זאת כדי שלא תחלל, רחמנא־ליצלן, את קדושת איכותו.

די לו במבט קצר ומהיר כדי לדעת מה טיבו ומצבו של הבשר שהוא שולף מהמקרר. וכשהוא פורס לך נתח, הוא יודע כמעט במדוייק מה יהיה משקלו על המאזניים. גיסתו תספר לך בגאווה כי כשהוא בא לביקור היא אומרת לו: קח ברוך את הילדה, תראה כמה היא שוקלת. הוא מרים את הקטנטונת, מחזירה לרצפה ונוקב את משקלה – בדיוק כמו שהראו המאזניים בבית המרקחת.

את כל ההקדמה הזו הבאנו, בעצם, כדי להגיע למוצרי־המישנה של האיטליז הזה שברחוב קינג־ג'ורג' – לתבשילים המוכנים על בסיס בשרי, אותם מכינה אשתו המטופחת של ברוך על־פי הזמנה מראש ללקוחות שיודעים בדיוק מה שהם רוצים. ואת אלה אתה יכול לראות שם בעיקר בסופי השבוע.

זה מתחיל בעלי גפן ממולאים, ברגל קרושה רחוסת תכנים בשריים למיניהם, זה עובר דרך ליבת־ארטישוק ממולאה בקציץ־בשר ומוקרמת בתנור, או חמין ו"קישקה" בימות החורף. זה מגיע למוסקות למיניהן ול"פפריקש קרומפלי" – שזה מין גולש הונגרי מתפורים ונקניקים מעושנים. שלא לדבר על פרושטו ופסטרמה תורכית וחיקוי מוצלח לבונדנר השוויצרי, שהגברת בראון מכינה אותו עטוף בציפוי חריף.

אבל מה ששבה אותנו במיוחד מכל מה שטעמנו שם, היו ה"קיסים" של גברת בראון – אותם גביעי בצק אפוי שבתוכם מילויים שונים, החל מתרד, בצל ופטריות, וכלה בתערובת ריחנית של שינקן וגבינה. שפתיים ישקו!

מאו"ל

אדון בראון ותצוגה: כבושים ומעושנים, מלוחים וחריפים (צילום: שמואל רחמני)

ככה־ככה

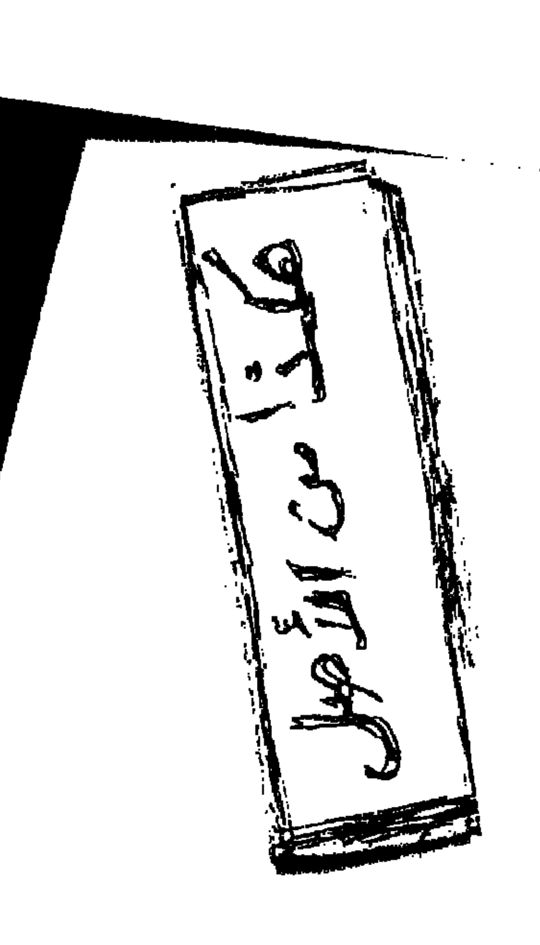
הצרפתייה שהבטיחה

המלצר, ואולי היה זה הבעלים, אמר לנו כי המטבח הוא צרפתי, עם נטייה אירופית. כששאלנו את המלצרית אם הסלט ניסואז הוא אכן ניסואז כמו שצריך, השיבה לנו: בודאי! הרי יש לנו טבח צרפתי ממש. כל זה קרה לנו במסעדה חדשה־יחסית שקוראים לה "וילג'", השוכנת בתל־אביב, ברחוב דיזנגוף 261. מסעדה בעלת שני מיפלסים, עם באר יפה ובירה מתחבית ותפריט גדול ומגוון.

חזמנו ניסואז צרפתי וקיבלנו ניסואז ישראלי – הרבה חסה, הרבה טונה, בלי שירת הרוטב הצרפתי, בלי הטעמים המיוחדים שמעניקים לו, במקור, האנשובי ופריטים אחרים שסלט זה חסר אותם.

אחרי־כן קיבלנו שוק אווז ברוטב תפוזים, והסועד מולנו קיבל סטייק אנטרקוט. נתח האנטרקוט לא הצטיין בגודלו, ואורחנו סיווג אותו במשפט: ככה, לא רע. שוק האווז נראה יפה ומבטיח. הוא היה עטור בפרוסות תפוז ונילווה אליו קנקן עם רוטב. אבל המראה המבטיח, מה לעשות, לא קיים. אורחנו שאל: נו, איך? ואנחנו השבנו כמוהו: ככה, לא רע... אותו סיווג העניקו למנת הקינות על בסיס אגס, שקרוייה בתפריט בהאיילישנא: "בל אלן".

שלא יגידו שאנחנו רואים רק שחורות: הבירה מהחבית היתה צוננת וטעימה.

אני לא מרגיש שחברים נזהרים ממני מאז שאני נציב מס הכנסה

בשבת אני אוהב להימצא מתחת לעץ שבגינה שלנו, במכנסיים קצרים, עם משהו קר לשתות ומשהו טוב לקרוא. אני נהנה מהשקט. לא הולך לבריכה ולא ליקאנטרי". כאן, מתחת לעץ, זה המקום הכי טוב בשבילי. פעם הייתי רוכב על סוסים, עם הילדים, שיחקתי גם טניס. מחוסר זמן ויתרתי. מדי פעם אני רוכב עם הילדים על אופניים. לפעמים הולכים עם הבן הצעיר ללונה־פארק או לספארי, או מתלווים אליו לתחרות קאראטה.

ביום שבת אחרי־הצהרים כל המשפחה מתאספת אצל אמי. זה מינהג שנמשך מיום שיצאנו מהבית. גדלתי באיזור כיכר דיזנגוף ואני טיפוס עירוני באופיי, אבל היום לא הייתי חוזר לתל־אביב. אני נהנה מהשקט של רמת השרון. החצר, המרחב, החופש, זו פריחה לילדים. רצינו את המקום שלנו, פרטיות, איכלות, שקט ומרחב. הבית גדול ומרווח, לכל אחד יש חדר משלו ושפע מקום לקבלת אורחים.

כשהייתי עצמאי, היה ניתוק מוחלט בין הבית לעבודה. היום זה אחרת. הכל מישני לתפקיד. המשפחה למרה שמירושלים אני לא יכול לפתור בעיות שמתעוררות ברמת השרון. למרן לחיות עם זה. כשצריך אינסטלטור או חשמלאי – לא אני הכתובת. גם קודם, מחוץ לעבודה בגינה, לא עשיתי דברים בבית. עם הילדים אני מתראה בעיקר בשבת או בערב. אני לא מספיק מעורב בקומזים שלהם, אבל יודע על הבחינות ועוקב אחרי הציונים.

היות שאני נוסע כ־7 אלפים ק"מ לחודש, יש לי נהג. למדתי לקרוא, לכתוב וגם לישון בדרך. אני יוצא מהבית לפני שבע, בדרך עובר על שלושה עתונים, קורא את הנושאים הכלכליים ואת הכותרות ופה ושם דברים שתופסים את העין. אני חוזר הביתה מאוחר, ולפעמים יש עוד אירועים רשמיים שצריך להשתתף בהם או שאני מרצה. לפעמים אני מספיק לראות "מבט", משתדל לא להחמיץ "מוקד". לא מתמצא

שטח פרטי

יאיר רבינוביץ

נציב מס הכנסה

בן 42, נולד וגדל בתל־אביב, בוגר עירוני ה', חניך תנועת הצופים. למד ראיית חשבון בשלוחה התל־אביבית של האוניברסיטה העברית. היה רואה־חשבון עצמאי עד שהתמנה, בפברואר 1985, לתפקיד סגן הממונה על הכנסות המדינה. מאוגוסט 1985 הוא נציב מס הכנסה. נשוי, אב לבת ושני בנים (10, 16, 17), גר ברמת השרון.

בסדרות השונות אבל מדי פעם צופה בסרט בטלוויזיה.

כשאפשר, אני הולך לקולנוע. בעיקר לסרטי מתח, פעולה ומערבונים. בזמנו הלכנו הרבה לתיאטרון, היום כמעט שלא יוצא לנו. אני לא מתלונן; אילו צריך היה לבחור מחדש, הייתי בוחר שוב בחבילה שלי, לא מחליף עם אף אחד. אני לא מרגיש שאני חייב לעצמי פינוקים. מרגיש שקיבלתי מה שאני רוצה. פעמים רבות אני עוכר בערב על חומר מקצועי, דפי מידע, פירסומים שונים. יוצאים הרבה ספרים בנושא מס הכנסה, ואני קורא את כולם. לספרים אחרים אין לי זמן. בזמנו קראתי הרבה על מלחמת העצמאות ומלחמת העולם השנייה, בעיקר בגלל השואה. היום

אני עוקב בעניין רב אחרי משפט דמיאניוק. פעמיים ישבתי באולם. עניין אותי לראות אותו, לנסות להבין.

בעבר יצאתי לחופשה שלוש־ארבע פעמים בשנה. בארץ נסענו בעיקר למועדון הים התיכון באילת. זה נהדר. אתה כאילו יוצא מהציוויליזציה ונהנה מכל רגע. בחו"ל אני מעדיף חופשה בערים. מאוד אוהב את ניו־יורק, הכי עיר שיכול להיות. וזה חופש פעיל, עושים הרבה, מהר, משתדלים לא לפספס. אני מאוד אוהב להסתובב במרכזי הערים הגדולות, לראות את מה שחייבים לראות וללכת למקומות שאומרים שלא כדאי להיכנס אליהם, כמו הארלם, למשל, או סנטרל־פארק בלילה. מסקרן אותי לראות מה קורה שם. פה ושם אני נכנס למוזיאון, אבל לא לימים. אני אוהב לנסות דברים, במסעדות, למשל, או להיכנס למועדון של פריקים (אם אין בו הרבה רעש ועשן) לשבת בצד ולעקוב אחרי מה שקורה.

אני אדם מסודר מטבעי ודואג לכך שבקטע שלי יהיה סדר, ובמקום העבודה – שהאחרים מסביבי יהיו במצב שיוכלו לאתר כל רגע כל נושא שצריך. גם בבית הילדים רגילים לסדר, אין בלאגן.

אני לא ער לאופנה, אבל אני שם לב מה נשים

> "עצה לנישום? שווה לישון בשקט. לא נעים כשאנחנו מטפלים במישהו. למרות שאצלנו החקירות נעשות בשיא ההגינות – התענוג הוא קטן, והרווח, כתוצאה מזה שלכאורה אתה דופק את המדינה – שולי".

מה הדברים החשובים שקיבלת מהוריך? רמת מוסר אישית גבוהה, מוטיבציה חזקה לעשות ולהצליח בעשייה.

מה לא מוסרי בעיניך? לחיות על חשבון הציבור כשלא מוכרחים. לשקר, לגנוב, ולא חשוב לאיזו מטרה, להעדיף אינרס צר על אינטרס לאומי.

מה היתה נקודת המיפנה בחייך? קורס קצינים.

מה מביך אותך? להיתפס בטעות גסה.

מתי אתה מרגיש לא נוח? כשאני יושב בחברת אנשים שאין לי עניין בהם, ומנסים בכוח למצוא משהו משותף.

מה עקב אכילס שלך? קשה לי להזיז מתפקיד אדם שאינו מתאים אבל משתדל בכל כוחו. אני רך מדי בנושא הזה.

איזו תכונה מאפיינת אותך? עומד טוב בלחצים, לא נכנע להשפעות, וכשאני צודק – שום דבר לא יזיז אותי מעמדתי. ואני בהחלט מעדיף אינטרס ציבורי על אינטרסים אחרים ופועל בהגינות בכל המישורים.

אתה ציוני? אני חושב שהמקום שלי ושל משפחתי פה: לא מעלה על דעתי סיטואציה אפשרית אחרת. אם זו ציונות, אז אני ציוני.

מה מדאיג אותך? ההקצנה, חוסר הפירגון, ההתחפרות של כל אחד בעמדותיו, ולא על נסים ענייני אלא על עמדות כוח.

אילו היו בחירות אישיות, במי היית בוחר כנציג איזורך? באדם צעיר שיש לי הערכה לכשרון האינטלקטואלי. אדם פתוח, לא קיצוני, שהאינטרס הלאומי שלו יגבר על אינטרסים אחרים.

מה מעצבן אותך? עבודות מונוטוניות.

מה מרגיז אותך? טיפשויות קטנות, חוסר יעילות, כשדברים לא מוכנים עד הסוף. למשל, כשתיק הישיבה לא מוכן כמו שצריך.

מה מרגיע אותך? שיחה עם חבר טוב.

מה מרגש אותך? ילד קטן.

מה דוחה אותך? האוויר הדחוס במחלקה של חולים כרוניים זקנים.

מה המאכל החביב עליך? מכל הארוחות אני מעדיף ארוחה במסעדה מזרחית. מזמין הרבה חריף עם קצת חומוס.

על מי אתה מרחם? על אלה שכל הזמן מרגישים דפוקים, מאשימים את כולם שרע להם ומרחמים על עצמם.

את מי אתה מכבד? אדם שתורם לחברה, עושה את הדברים שלו טוב, נהנה מהעשייה ולא מרגיש שכל העולם חייב לו.

איזה מבצע צבאי שבה את דמיונך? אנטבה.

מה היית רוצה ללמוד היום? משפטים.

את מי היית רוצה לפגוש? בן־גוריון, גולדה, בגין.

מי היו גיבורי ילדותך? גיבורי קרל מאי והחבר'ה מ"חסמבה".

אילו נשים יפות בעיניך? לא צעקניות, לא צבועות מדי, עדינות, זקופות. אני שונא אנשים שהולכים מכווצים או ליד הקיר.

איזו עצה אתה יכול לתת לנישום? שווה לישון בשקט. לא נעים כשאנחנו מטפלים במישהו. למרות שאצלנו החקירות נעשות בשיא ההגינות – התענוג הוא קטן, והרווח, כתוצאה מזה שלכאורה אתה דופק את המדינה – שולי.

מה תעשה כשתהיה גדול? עוד לא החלטתי.

לובשות. אני מאוד אוהב כשאשה לבושה במה שמתאים לה, ולאו דווקא בצו האופנה האחרון. מעריך כשאשה לובשת שמלה, לא מכנסיים. חנויות לא מעניינות אותי. אני שונא קניות. אשתי קונה לי את הבגדים. אני מעדיף צבעים בקירים. בחורף אני לובש עניבה בקושי – גם לא באירועים רשמיים.

הדברים היחידים שקניתי לבית הם התמונות והפסלים. פעם, חלק מהבילוי שלי היה להסתובב בגלריות. אני אוהב את גת ובזמנו רכשתי כמה ציורים שלו. מאוד אוהב את לבנון, ויש לי ציור אחד שלו. יש ליתוגרפיות של זריצקי, נחום גוטמן ואחרים. אין לי קו אחיד של ציורים. קניתי מה שדיבר אלי ומה שיכולתי להרשות לעצמי.

הבילוי הכי נחמד זה לשבת עם חברים בשקט. אני לא אוהב את המקומות הרעשניים עם סוג המוסיקה נמדד לפי הדציבלים. ההנאה שלי בשקט, זה שירים עבריים, נעמי שמר, יהורם גאון, רבקה זהר, ירדנה ארזי, עופרה חזה, הסגנון הזה. אני אוהב לשמוע את שושנה דאמארי. ויפה ירקוני. עם זאת, מעולם לא ישבתי במיוחד להקשיב. כרקע לעבודה, לקריאה, לנהיגה. פעם הייתי הולך הרבה לערבי שירה בציבור, אני אוהב את המנגינות ואת ההווי.

> "אני לא ער לאופנה, אבל שם לב מה נשים לובשות. אני אוהב כשאשה לבושה במה שמתאים לה, לאו דווקא בצו האופנה האחרון. מעריך כשאשה לובשת שמלה, לא מכנסיים".

איננו מכיר את כל המלים ומסתפק בלהלהלה, אבל בקול רם.

אין לי חברים מקריים. מרבית החברים הם ותיקים, מתקופת התיכון וקצת אחריכך. אני טיפוס די סגור באופיי, לא נפתח בקלות. על מנת להיחשף אני צריך לדעת עם מי אני מדבר. מעניין אותי מה הרקע שלו, איפה למד, איפה שירת בצבא, מה עשה בחיים, מה מצבו המשפחתי. אחרי זה אני פתוח. קל לי יותר עם אנשים פתוחים. גם בעבודה, אני אוהב את הגישה הדוגרית יותר מאשר את החלקלקות. את העבריות, שכשאדם אומר לך אאא ואתה יודע שהוא באמת מתכוון לאאא. עם אנשים כאלה קל לי יותר ליצור שפה משותפת.

אני לא מרגיש שחברים נזהרים מנני מאז שאני נציב מס הכנסה. מדברים באותה פתיחות כמו בעבר. בעבודה, אינני נוגע בשום תיק שהייתי קשור אליו בעבר או בתיק של חבר או מכר. תיק כזה אני מעביר למישהו אחר, בלי הערה, בלי התייחסות. לא רוצה להיות מעורב.

> "קל לי יותר עם אנשים פתוחים. גם בעבודה, אני אוהב את הגישה הדוגרית יותר מאשר את החלקלקות. שאדם אומר לך אאא ואתה יודע שהוא באמת מתכוון לאאא. עם אנשים כאלה קל לי יותר ליצור שפה משותפת".

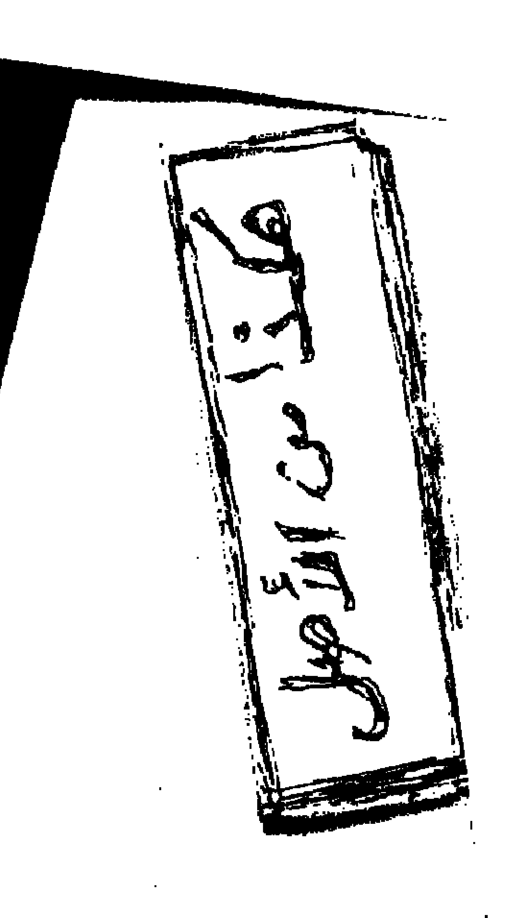
שיחות בטלות על נושאים מרחפים באוויר, משעממות אותי. אני מעדיף את השיחות הכלכליות והפוליטיות שיש בהן תכל'ס על שיחות העוסקות במי היה עם מי ואיפה. רכילויות לא מענינות אותי. עם החברים משוחחים הרבה על עסקים, כלכלה ומס הכנסה. זה נושא מרכזי, אין מי שלא מתעניין בזה. אנשים רוצים לדעת מה קורה מאחורי הקלעים, איך מתקבלות החלטות, איך דברים פועלים. אני אומר מה שאני חושב, לא מנסה לסנגר, לא מסתיר את הרע, אבל היום, דעתי על השירות הציבורי בכלל ומס הכנסה בפרט הרבה יותר טובה מבעבר. כשאתה בפנים, אתה רואה עם מה מתמודדים. יש כוח אדם מצויין שמצליח להתמודד עם טובי המומחים במשק, רואי־חשבון, עורכי־דין, בעלי עסקים שעיקר עניינם לנסות לשלם כמה שפחות ואתה צריך להתמודד, לבדוק שהכל חוקי ולגיטימי, לצמצם או לפחות לשמור על פער קבוע בינינו לבין הציבור, כי פתיחת הפער פירושה התמוטטות תקציב המדינה.

> "אני טיפוס עירוני באופיי, אבל היום לא הייתי חוזר לתל־אביב. אני נהנה מרמת השרון. הבית גדול ומרווח, לכל אחד יש חדר משלו ושפע מקום לקבלת אורחים".

אני מסוגל לעבוד רצוף 24 שעות, אבל תמיד היה לי קשה לקום בבוקר. היום אין לי שום בעיה. אני קם בקלות ונהנה ללכת לעבודה. קרה לי דבר נפלא: באמצע חיי העבודה הצלחתי להשתחרר ולהתחיל משהו חדש לחלוטין, לעשות הסבה ולהנות מהעבודה. וזה מלהיב. סוחף. אתה נוגע בכל אורח ויש לך ראייה כוללת על מה שמתרחש במדינה. בעצם נותנים לך את כל המדינה כמעבדה, והתוצאות הן מיידיות ומדדי ההצלחה מידים. זה מרתק.

מכיוון שידעתי, עוד בטרם נכנסתי לתפקיד, שזה אחד התפקידים הכלכליים המעניינים ביותר במשק, כסא עם הרבה דבק, גם בגלל העוצמה הכרוכה בו, קבעתי לעצמי מועד פרישה. מרץ 1989. זה תפקיד שאתה צריך להיות בתוכו 24 שעות ביממה, ובמין להט נעורים. ולהריץ מערכת אדירה ולרוץ כל הזמן לחדש. ארבע שנים זה מספיק. אי אפשר להתמיד לאורך זמן, בחדשנות ורעננות. מתחילים לנוח, נעשים יותר כבדים וככל שעובר זמן, יותר קשה לקום ולפנות את הכסא. כדי ליצור מחוייבות שלא אוכל להשתחרר ממנה, הצהרתי מראש על תאריך פרישה.

ראיינה: נורית בדצקי
צילום: שמואל רחמני

אסעד אסעד: "החברים זה הנכס החשוב ביותר שלי".

לבן־פלוגתא במסדרונות או"ם המטיל ספק ב"כשרות" ישראל הוא נהנה לספר על עברו הצבאי, להדגיש שהיה קצין בכיר ופיקד גם על חיילים יהודים. הדרגות שעל הכתפיים הן לגביו הוכחה חותכת שהעדה הדרוזית נעה במסלול הנכון. "אני לא מסביר מקצועי אבל יש לי היגיון, וכשאתה מאמין קל לך גם להסביר".

שמורת בית־ג'אן במנהטן

אלוף־משנה אסעד אסעד, דרוזי מבית־ג'אן, קצין ודיפלומט. הקונסול החדש במשלחת ישראל לאו"ם. בחופשה מהמדים. מדגיש את מוצאו. טוב להסברה הישראלית וטוב לאסעד. מה כואב לו אחרי המאורעות בכפרו. דברים שרואים מניו־יורק לא רואים מבית־ג'אן. אי אפשר לומר עליו שהוא יותר ישראלי מדרוזי או להיפך. מכר ישראלי הגדירו כישרא־דרוזי המושלם.

מאת דן דגוני (ניו־יורק)
צילומים: דוד קרפ

אסעד אסעד נמצא במערב, בניו־יורק, אך לבו במזרח, בכפר בישראל. חלונות דירתו של הקונסול הדרוזי הישראלי השני אחרי אלפיים שנה משקיפים על השדרה השלישית המצועפת בערפיח סמיך של קיץ, אך בפנים, בחדר האורחים, מסגיר ריפוד הכורסאות הפרחוני את כור מחצבתו של בעל הבית. מי שהכיר את אסעד בדרכים המאובקות של לבנון, בחפ"קים של צה"ל, בבסיסי אימונים פיקודיים, היה אולי נדהם לראותו במסדרונות הבוהקים והרשמיים כל־כך של מרכז האו"ם בניו־יורק, בחליפה ועניבה תואמת. הקונסול החדש במשלחת ישראל לאו"ם ("תשעה חודשים בתפקיד ועדיין לומד כל יום") נראה עכשיו כמי שנולד במקטורן.

אבל אל"מ אסעד (בחופשה ללא תשלום מצה"ל) יודע מהיכן הוא בא ולאן הוא הולך. החליפה לא טישטשה את הקשר העמוק לשורשים ("הלוואי שיכולתי ללכת בסנדלים בניו־יורק", הוא אומר). אסעד מודע לייחודו וטורח ליידע כל בן־שיח לעובדת היותו דרוזי בשירות החוץ הישראלי. זה טוב להסברה הישראלית, וטוב לאסעד. בישראל של 1987, שההתפתחויות בבית־ג'אן הגיעו בה עד ש"עם דרוזים כאלה מי צריך אויבים", זקוק אסעד למנות קצובות של חיזוק עצמי.

בין פגישה באולם ההסברה הדיפלומטי במרכז או"ם לבין עבודת ניירת במשרד המשלחת הישראלית בשדרה השנייה, הוא מוצא זמן לכאוב את כאבה של העדה הדרוזית בישראל. מניו־יורק הוא רואה דברים שאולי לא רואים מירושלים ואפילו לא מבית־ג'אן.

"יש לי הרגשה שכל מקרה שלילי שמעורבים בו דרוזים מניע את החברה הישראלית להציב סימן שאלה מול העדה כולה", הוא אומר בכאב. "באווירה כזו, תמיד יש מי שיקיש מהפרט אל הכלל, ויטיל ספק בנאמנות הדרוזים למדינה". הרושם הקשה מאירועי בית־ג'אן קילקל לו טיול עם המשפחה בהרי הקטסקיל שבמדינת ניו־יורק. "כן, הנוף היה יפה, אבל כל הזמן חשבתי על מה שקורה בארץ ועל העלבונות שמטיחים בדרוזים".

שלושה חודשים נמשכה השביתה בבית־ג'אן ואיש לא שם לב, לאיש לא היה אכפת, הוא אומר. כיתות הלימוד היו ריקות, המועצה היתה סגורה, בני הכפר הפגינו מול הכנסת – בתוצאות אפסיות. אף אחד לא התרגש מזה שהרשות התירה לבני הכפר לעבר אדמות רק בעזרת חמורים, שכל תוכניות הפיתוח נעצרו.

אסעד אומר בהתרגשות שצעירי בית־ג'אן חיקו את היהודים וערכו התנחלות־מחאה (בחלקותיהם שלהם, לא בשטחי זרים, חלילה, הוא מדגיש). זה, לדעתו, מה שילהב את התקשורת והמשטרה. היה הסכם בין מנהיגי העדה למשטרה לא לפנות את הצעירים בכוח. אך הם פונו, ולמחרת נכתב שאחד הפונים צעק "איטבח אל יאהוד". הוא שוחח על כך בטלפון עם ראש מועצת בית־ג'אן. "זה מצוץ מהאצבע, דרוזי לא היה אומר דבר כזה", הוא אומר, "אני איש צבא, אולי תמים, אבל אני יודע מה יחסם האמיתי של הדרוזים לישראל".

הוא מעיף מבט נוגה במאמר של אורי דן במקומון העברי הניו־יורקי "ישראל שלנו", בו מקונן המחבר על "פוגרום" שערכו הדרוזים במשטרה. אסעד אומר שמלים כאלה מסלחות את לבו. "זה לא מכובד, לא נקי. אני נגד אלימות, מילולית או אחרת, בכל מישור, ממישור הממשלה עד מישור הכביש. כשקורה משהו קטן, אסור לתלות את הקולר בצוואר כל העדה".

ובכל זאת, בסבך האירועים, הגישות וההאשמות סביב העדה הדרוזית, מצליח הקונסול שלנו באו"ם למצוא שיווי משקל מופלא בין שתי הזהויות שלו, במזיגה של רגשנות כמעט סכרינית ומעשיות מפוכחת. יהודי ארה"ב יכולים להתחבט בסוגיות של נאמנות כפולה, מתקופת יוליוס ואתל רוזנברג, עד פרשת פולארד ועד בכלל. אצל אסעד, ההתלבטויות – אם היו – רק תיזקו עוד יותר שלמות נפשית מוצקה. אי אפשר לומר עליו שהוא יותר ישראלי מדרוזי או להיפך, מכר ישראלי הגדירו כישרא־דרוזי המושלם.

ה שכנוע הפנימי שלו, הרחוק מכל אופורטוניזם פוליטי, הופך את אסעד לנכס הסברתי אדיר בבירת התקשורת העולמית. מאות מחאות בכתב או בע"פ על החלטת העצרת הכללית של או"ם, שקראה בציונות אחת מצורות הגזענות, מתגמדות ליד הצהרה פשוטה מפי אסעד: "אני דרוזי ואני מייצג את ישראל באו"ם". לבן־פלוגתא במסדרונות או"ם המטיל ספק ב"כשרות" ישראל הוא נהנה לספר על עברו הצבאי, להדגיש שהיה קצין בכיר ופיקד גם על חיילים יהודים. בשבילו, אין זה רק טיעון בוויכוח. הדרגות שעל הכתף הן הוכחה חותכת, מבחינתו, לכך שהעדה הדרוזית נעה במסלול הנכון.

לפני זמן מה שאל אותו מראיין באחת מתחנות הטלוויזיה של ניו־יורק איך הוא "מרגיש במדינה של יהודים". "מה הבעיה?", השיב אסעד בהבעה של תימהון גדול. "בארה"ב חיים יפנים, תורכים, סינים, מיעוטים מכל פינה בעולם, וכולם נאמנים לארה"ב. אני ישראלי, תוצר של ישראל ומרגיש ככזה ישראלי. אתם קיימים כבר 200 שנה. אנחנו בקושי 40. לכם יש בעיות? גם לנו".

"אף פעם לא הייתי מסביר מקצועי", אמר אחר־כך. "אבל יש לי היגיון וכשאתה מאמין במשהו – קל לך להסביר".

תמים הוא לא. גם לא הדור תום. יש לו תפיסת עולם מגובשת, שהצליחה ליישב סוגיות רבות העומדות במרכז סדר היום של העדה הדרוזית בישראל. "החברה שלנו (הצעירים הדרוזים) תמיד אומרים לי שהדרוזים נושאים בכל החובות אך נהנים רק מחלק מהזכויות", אומר אסעד. "אני תמיד משיב: 'זכויות לא נותנים. זכויות לוקחים. אם לא תקום מהמיטה לאכול – לא תאכל'. היום מחפשים רוב

(המשך בעמוד הבא)

"בארץ הייתי בחממה. כמח"ט חייתי כמו מלך. בניו־יורק נפלתי לסיר לחץ".

אסעד ואשתו שהאראבן: ריפוד פירחוני, לבנה וסלט ירקות קצוע'דק בארוחת הערב.

(המשך מהעמוד הקודם)

צעירים הדרוזים חיים קלים. לי מעולם לא היה קל. תמיד השתדלתי להיות הטוב ביותר, ועבדתי קשה כדי להגיע לאן שרציתי להגיע. אני אומר לחבר'ה: תעשו מה שתעשו – אבל תמיד תשתדלו להצטיין".

"'קחו את היהודים', אני אומר להם. 'בכל מקום בעולם הם מיעוט, אך בכל מקום הם הטובים ביותר. אתם צריכים להיות עצמאיים. לא לבקש נדבות. השקיעו מעצמכם, והשינויים יבואו מאליהם. אני קיבלתי מה שהגיע לי'".

המסלול שלו לא היה מסלול מקוצר: את 42 שנותיו הוא מסכם בלקוניות של איש צבא: "נולדתי לאב חקלאי, למדתי בבית־ספר יסודי בבית־ג'אן ובתיכון ברמי, שירתי שירות חובה, התגייסתי לקבע, עברתי קורס קצינים, עברתי את כל מסלול פיקוד ומטה, ממ"פ עד מח"ט, למדתי מזרחנות ומדעי המדינה באוניברסיטת חיפה מטעם הצבא, קיבלתי סא"ל ואחר־כך – אל"מ".

בביוגרפיה התמציתית הזו צפונות הרבה עלילות ומסתרים הרבה הישגים, אך יותר מכל – הרבה עמל. במשך שנים, במחצית הראשונה של שנות ה־70, היה אסעד מפקד סיירת באיזור הצפון, "בתקופה שבה לא היו גדרות מערכת וכבישי בטחון". לימים אמרו שאסעד היה "הגדר הראשונה" בגבול הצפון. הוא עמד בראש כוח שלכד את חוליית המחבלים הראשונה שהסתננה לישראל דרך הים, ורק בגלל שיקול דעת מאופק ניצל ממוות חטוף. כעבור שנים יספר שאיזור הגבול עם לבנון היה אז ג'ונגל.

חלק מפעולותיו בלבנון, במלחמת 1982, לפניה ולאחריה, עדיין אי־אפשר לחשוף. הוא מוכן לומר שהיה אחד מצירי התקשורת של צה"ל לדרוזים בלבנון. לארץ הארזים נכנס כסמח"ט עם כוח שנע לאורך ציר החוף והגיע לבירות לאחר תלאות רבות. את שהותו בלבנון הוא מחלק לשתי תקופות: לפני ואחרי צאת ה"נבלות" (קרי: אש"ף). זמן רב היה אחד הנושאים המרכזיים בנטל העבודה השחורה של בט"ש בגבעות הבוגרניות של דרום לבנון.

מבחינה מסויימת, מלחמת לבנון היתה בשביל אסעד הליכה על חבל דק. נאמנותו המוצקה לישראל לא התערערה לרגע, אבל הוא לא אהב את המדיניות הישראלית שהפקירה את הרי השוף ואת הדרוזים לפלנגות.

"לא הרגשתי שאני נקרע", הוא אומר, "הרגשתי שהקונספציה של ישראל כלפי הדרוזים מטעית. אני מאמין שסייעתי לשנות אותה. אני יכול לנחש שצה"ל לא העריך שבעקבות העליה להרי השוף, יתחילו אנשי הפלנגות לחטוף דרוזים במחסומי דרכים לאחר בדיקה בתעודות זהות".

"אני קצין דרוזי בצבא ישראל", הוא חוזר ואומר. "עשיתי מה שהיה צריך לעשות. אם אתה מאמין במשהו, אל תשתוק. הלכתי ודיברתי עם אמיר דרורי, לשעבר אלוף הפיקוד, עם קצינים אחרים, עם מפקדי הדרוזים ועם מפקדי הנוצרים". אסעד מאמין שמאמציו חוללו שינוי במצב.

את התערבותו לטובת אחיו בלבנון הוא רואה כאות לחוסנה של ישראל. ברור לו שעשה מה שהיה צריך לעשות. ברור לו גם, שבסוריה, למשל, לא היה יכול לעשות מה שעשה. העובדה שהדרוזים בארץ התגייסו לפעול למען אחיהם־בלבנון נראית בעיניו ציות לצו הטבע. וכי יהודי ארה"ב אינם חשים לעזור לישראל כשצריך?

עכשיו, בפרספקטיווה של זמן ומרחק, מוכן אסעד לומר שהזינוק לעולם הדיפלומטי היה אחת מההתנסויות הקשות בחייו. תחילה, אמר, כמעט הרים ידיים. שלושה מעברים עבר בסוף שבוע אחד: מהצבא לאזרחות, מישראל לארה"ב, מהכפר לניו־יורק ("אפילו בלי תחנת־מעבר בתל־אביב...").

את "גיוסו" לשירות החוץ של ישראל הגה בעצמו והוציא אל הפועל כמו פיו וידיו במפגשים יזומים עם פקידי משרד החוץ. "בגיל 40 רציתי להוכיח לעצמי שאני מסוגל לשרת את המדינה גם בחו"ל; רציתי לשמש דוגמה לדרוזים צעירים", הוא אומר. את האור הירוק לצאת לדרך קיבל מדוד קמחי, מנכ"ל משרד החוץ לשעבר, ממש בשעת האפס, כאשר היה צריך לבחור בין הצטרפות לקורס צבאי חשוב שהיה אמור לסלול לו את הדרך לדרגת תא"ל, לבין קריירה דיפלומטית שמלכתחילה ידע שתהיה קצרת ימים – שנתיים בלבד.

לניו־יורק הגיע עם האשה שהאראבן, בן ובת (בן אחר משרת בצה"ל) והחלטה נחושה להביא למנהטן כמה שאפשר מאווירת בית־ג'אן. מכאן הריפוד הפרחוני הכהה על הכורסאות והספה בחדר האורחים, התלבושת הכהה והמטפחת הלבנה של שהאראבן, הלבנה וסלט הירקות הקצוץ־דק בארוחת הערב ודיוקנאות המנהיגים הרוחניים של העדה הדרוזית הניבטים מהקירות. רק הטלוויזיה, שמקרינה סרט וידאו חושפני של להקת אקרחי הסקס, מקלקלת קצת את האווירה הכפרית.

עמדת הזינוק שלו היתה נחותה מזו של כל בוגר קורס צוערים במשרד החוץ. השליטה באנגלית היתה למטה מבינונית; הכרת מנגנוני הפעולה הדיפלומטית היתה דלה; לאשתו לא הניח להסתובב בחוצות מנהטן לבדה והוא נאלץ לטפל בכל מה שכרוך בקליטה בארץ זרה לבדו – החל משכירת דירה ורישום הילדים לבית־ספר וכלה בעזרה בהכנת שיעורי הבית בשפה שהוא עצמו נאבק בה אחרי יום בעבודה שטרם למד להכירה. "בארץ הייתי בחממה; כמח"ט חייתי כמו מלך. בניו־יורק נפלתי לסיר לחץ והייתי צריך לצאת לבד. הכל נראה גדול מדי. אחרי חודשיים רציתי לחזור", הוא מספר.

את הישארותו – והצלחתו – מסביר אסעד ב"התייעצויות פה ושם". עמיתים אומרים שפריחתו בעבודה הדיפלומטית באו"ם היא תוצאה של כוח רצון אדיר. דובר משלחת ישראל באו"ם, איל ארד, אומר שאסעד עושה "עבודה ייחודית". בגלל הרקע שלו הוא יכול לתרום הערכות משמעותיות לנושאים שהוא עוסק בהם.

אסעד מתמקד בנושאי המזה"ת, אך סבב הפגישות שלו – לחם חוקם של כל הדיפלומטים באו"ם – מקיף מגוון גדול של נציגים מכל היבשות ומכל גווני המשטרים, לרבות מדינות שישראל אינה מקיימת עימן יחסים דיפלומטיים. הוא השתלב מהר בשגרה הדיפלומטית ("עניין של אופי") ואומר, ש־95 אחוז מהפגישות מניבות פרי", כלומר דו"חות שיכולים לעניין את משרד החוץ. את בעיית האנגלית פתר באורח אסעדי אופייני: קודם להרצאה הוא מתנצל לפני הקהל על רמת האנגלית שבפיו. בינתיים איש לא התלונן. אל שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, מגיעים מכתבים בשבח אסעד מקבוצות וארגונים שלפניהם נאם.

מכל מקום, בדירה בקומה ה־12, מיד לאחר שהסיר את העניבה וחלץ את הנעליים, מודה אסעד שמנהטן היא ג'ונגל, שבבירות פחד פחות להסתובב ברחובות. בניגוד לישראלים רבים, הוא לא נטמע. כמו בבית ירגיש רק בבית־ג'אן. וכשהוא אומר שהבעייה המרכזית של ישראל היא הירידה, אין הוא חושב רק על טובת המדינה. הוא פשוט אינו מבין את הישראלים שמוכנים להמיר את הגלים הכחולים של הים התיכון במים העכורים של נהר ההאדסון ולזנוח חברי ילדות.

בשבילו ישראל היא בראש ובראשונה חברים. אלפי חברים. מכל השכבות, מכל חלקי הארץ. "זה הנכס החשוב ביותר שלי", הוא אומר. "כשחייל בחטיבת המילואים שלי פונה אלי בניו־יורק בבקשה שאעזור לו בארץ, זה גורם לי קורת רוח גדולה".

"אני לא מחליף את ישראל בשום מקום; אפילו לא בארה"ב", אומר אסעד. אך מעבר לוודאות השיבה, תוכניותיו לעתיד אינן מוגדרות. הוא אינו מוכן לומר שילך בדרכו של הקונסול הדרוזי הראשון, זיידאן אטעשי, שכיהן בקונסוליה הישראלית בניו־יורק ועתה הוא חבר־כנסת. אבל משהו בדבריו ובגישתו של הקצין הדיפלומט מרמז שאם ירצה בכך, גם לכנסת יגיע, ולא במאמץ רב.

"היום מחפשים רוב צעירים הדרוזים חיים קלים. לי מעולם לא היה קל. תמיד עבדתי קשה כדי להגיע לאן שרציתי להגיע. קחו לדוגמא את היהודים. בכל מקום בעולם הם מיעוט, אך בכל מקום הם הטובים ביותר. השקיעו מעצמכם, והשינויים יבואו. זכויות לא נותנים. זכויות לוקחים. אם לא תקום מהמיטה לאכול – לא תאכל".

אל תתחילו את המהפכה בלעדיו

(המשך מעמוד 8)

ציים – יקרים לפי הקו. זו גם הסיבה שקבוצת וילנר ביתה בתום לחיקה הגדול של אמא רוסיה כשהתפלגה מק"י (המפלגה הקומוניסטית הישראלית, בעלת האוריינטציה הפרו־ציונית, בראשותם של שמואל מיקוניס ומשה סנה). את מיקוניס וסנה נידו במוסקווה.

וילנר אומר שעניין האפרוריות שייך להשמצות הסטריאוטיפיות שנוהגים להשמיץ את הקומוניסטים בגלל. "יש לי דווקא חוש הומור", הוא אומר בהתגוננות נוגעת ללב, אם כי גם אוהדיו מודים שהעניין הזה הוא די חלש, ומימיהם לא שמעו ממנו בדיחה ראויה לשמה. אבל לא זה מה שחשוב, הם אומרים.

הלכתי לאחרונה פעמיים לראות את עייזר וייצמן, הידוע כסמל הקסם האישי, והתאכזבתי קשות. חוץ מהחבר'מניות והפלירטוט עם הקהל הוא פשוט לא אמר כלום", אומרת תמר גוז'נסקי, עורכת ביטאון רק"ח "זו הדרך" ואחת החברות הבכירות במפלגה. "מנהיגות לא נמדדת בכישורים של משחק. יש קריטריונים נעלים יותר – עמידה בלחצים, הבנת המצב הפוליטי, התנהגות במצבי משבר. ההיסטוריה עוד לא נכתבה, אבל כשתיכתב עוד יתברר איזה תפקיד מכריע היה למאיר וילנר בתולדות המפלגה. מה שאנשים קוראים קשיחות, אנחנו רואים כעיקביות. עובדה ששרדנו". גוז'נסקי, הצעירה מוילנר בכמה עשרות שנים, אומרת כמוהו. בדיוק.

המשמיצים אומרים שההיסטוריה הרשמית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית לא נכתבה מפני שאיש לא מסוגל להתמודד עם הזיגזוגים האידאולוגיים הפוליטיים שעשתה בארבעים השנים האחרונות: בעד הקמת המדינה על פי תוכנית האו"ם – ונגדה; נגד מדינה פלסטינאית – ובעדה; בעד שירות צבאי של חרדים – ונגדו; בעד עלייה – ונגדה; וכמובן – בעד סטאלין ונגדו; וכן הלאה. תמיד בהתאמה עם הקו הסובייטי העכשווי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, בראשות וילנר, נחשבת לאחת השמרניות והדוגמטיות ביותר בעולם, לעומת אחיותיה באירופה, באיטליה למשל, שהשכילו להשתנות ולהתגמש בהתאם למציאות העכשווית. וילנר, אומרים, מקיים בגופו את הסיסמה שטבעה בימי סטאלין, "מוטב לטעות אלף פעם עם ברית־המועצות מאשר לטעות פעם אחת בלעדיה".

בפרשיות הבי־אפלות של המשטר הקומוניסטי, וילנר מיהר להצדיק כל צעד, כל משפט. העיתונים מלאים ציטוטים, מביכים אפילו לגבינ. במשפטי פראג ב־1952 אמר על סלנסקי, שטוהר לימים, כי הוא "עמד בראש כנופיה של מרגלים ובוגדים". במשפט הרופאים ב־1953 אמר: "במוסקווה נתגלתה קבוצת רופאים חסרי מצפון אשר חיללו את שם המדע... רופאים אלה נשכרו על ידי שירותי הביטחון האמריקאים... כדי לקצר את חייהם של מנהיגי ברית־המועצות". הרופאים, כידוע, שוחררו.

"איך יכולנו לדעת?" אומר וילנר היום, "הדברים נעשו על יסוד אינפורמציה שקיבלנו מברית־המועצות. לא היה לנו שום יסוד לחשוד שהיא לא נכונה. הנה, הסיפור שקרה עכשיו עם הקצין הזה. מי חשב לעצמו שקרה דבר כזה?".

איש לא זוכר שהוא התווכח, עירער או ביקר איזשהו דבר מצ'דבר שבא מ"שם". "אפילו לא את סולז'ניצין", אומר אורי אבנרי. יש מי שזוכר כיצד כשחזר מבקור אליעזר פיילר (פעיל בשנות ה־60) כאשר חזר מברית־המועצות וביקש לכתוב ביקורת על הארכיטקטורה הסובייטית החדשה. וילנר אמר לו אז "מוטב שלא תתחיל עם זה. מי שמתחיל בביקורת על הארכיטקטורה הסובייטית, אין לדעת איפה יגמור".

וילנר מורחק ממליאת הכנסת: קרחים מכל צד.

אבל בניגוד למה שרבים חושבים, וילנר לא מקבל הוראות מגבוה בכל עניין, לפחות לא בשלושים השנים האחרונות, מאז פירוק הקומינטרן (אינטרנציונל המפלגות הקומוניסטיות בעולם שנשלט ממוסקווה). "אמירת ההן אחרי הקו הסובייטי היא יוזמה מקומית בהשראתו של וילנר", מסביר אחד החברים לשעבר (יש רבים כאלה. וילנר קורא להם "משומדים להכעיס"). "זה עניין של אמונה, משמעת עצמית, והשקפת עולם טוטאלית, חובקת כל".

וילנר טוען כל השנים שהמפלגה היא עצמאית "במאה אחוז, לא בתשעים אחוז. יש לנו הרבה ויכוחים, אבל אנחנו לא מנהלים אותם בפומבי". אסור לתת לאויבים סיבות לחגוג. הוא לא נותן דוגמאות ספציפיות. בשלוחצים עליו הוא מרמז שבעצם כל העמדות שנוקטת המפלגה־האם בברית־המועצות לגבי הסכסוך במזרח התיכון מושפעות ממה שאומרת המפלגה כאן, בישראל, ולא להיפך.

"מי קבע בשעתו ראשון שהארץ תהיה דו־לאומית? תבדקי מי אמר את זה קודם, הם או אנחנו. ויש הרבה דוגמאות כאלה". דוברו מוכן לתת אחת: "כשגזרו דין מוות על היהודים חוטפי המטוס בלנינגראד, פנינו לבולגאנין וביקשנו שיקלו בעונש. עמדתנו נתקבלה". חטופי לנינגראד, אם כן, צריכים להודות לרק"ח על הצלת חייהם? "נכון, אבל הם מתכחשים לזה". ווילנר מוסיף: "זה היה מעשה טרור נפשע".

"נפגשנו כמה פעמים עם ראשי המערך. הם ביקשו מאיתנו שנתמוך בהרצוג לנשיאות. בעצם הכרענו בעניין זה את הכף, אבל העמדנו תנאי שבעניינים בהם דעתנו כדעתם, יצביעו איתנו. הם הסכימו".

וילנר לא נולד קומוניסט. הוא נולד בוילנה, "ירושלים דליטא", ב־1918, תחת השם בר קובנר ("ברקה"). הרקע היהודי שלו שורשי מזה של פוליטיקאים ימניים רבים. הוא למד ב"חדר", אחר־כך בגימנסיה העברית "תרבות". בשידורי ישראל ביידיש אומרים שהוא המרואיין דובר היידיש הטובה ביותר שהיה להם. כבנו הבכור של סוחר נעליים זעיר הוא אוהב לספר שכבר בילדותו היה רגיש לעניינים סוציאליים, כאשר ראה את העוני והדלות בהם חיו הפולנים שעברו עם אביו. עד גיל 17 היה מדריך ב"שומר הצעיר", יחד עם אסתר וילנסקה, לימים אשתו הראשונה, וחברת־כנסת מטעם מק"י, ועם אבא קובנר, בן דורו, עליו הוא מעדיף שלא להרחיב את הדיבור. "תמיד היו לנו השקפות שונות". דוגמה קטנה: ב־1967 דרש קובנר לבטל את הליגאליות של רק"ח. מריבות במשפחה הן תמיד הקשות ביותר.

התקרית הראשונה שדחפה אותו לזרועות ה"אמת", כהגדרתו, היתה כאשר ביקש מהתנועה להילחם בעבור שני חניכים שלו, ילדים ממשפחות עניות, שעבדו ונוצלו בתנאים מחפירים. "בתנועה אמרו שאין טעם לעשות דבר, כי ממילא עולים בקרוב לארץ־ישראל, ורק שם ניתן יהיה לפתור את מצבו של הפועל היהודי". אחד החניכים היה הירש גליק, לימים מחבר 'שיר הפרטיזנים' ('אל נא תאמר הנה דרכי האחרונה') שניספה בשואה. "הבנתי שמשהו פה מאוד לא בסדר. אם אנחנו סוציאליסטים – אז למה לא עזרנו להם? ושתביני – הם היו שני הפועלים היחידים שהיו לנו בתנועה. כולנו היינו גימנזיסטים".

היו עוד כמה תקריות כאלה, שגרמו בסופו־של־דבר לו ולוילנסקה להתפטר ממוסדות השומר הצעיר ("הם הגיבו מאוד לא יפה. אני לא רוצה לדבר על זה") "ואז התחלתי להתיישב בספריות ולקרוא יומם ולילה". מקריאה בכתבים הסוציאליסטיים והציוניים הגיע למסקנה שסוציאליזם וציונות הם שני קווים מקבילים, מונחים סותרים זה את זה. הוא בחר בקומוניזם. עד היום הוא מתגאה כידע שצבר אז, ורואה עצמו כבר־אוריין בתורה הקומוניסטית.

יש הטוענים שמאז אותם ימים לא למד דבר ולא שכח דבר. נשאר דבק בכתבי לנין כאילו היו התנ"ך. "הוא לא מאור גדול בתחום הזה, רבים מחברי הקיבוצים הוותיקים הם מומחים גדולים ממנו", אומר עליו יעקב זילבר, מוותיקי המפלגה הקומוניסטית שהלך אחר־כך עם קבוצת סנה.

ב־1938 עלה בר קובנר ארצה. "לא ממניעים ציוניים", הוא מבקש להדגיש, "באתי ללמוד. לא חשבתי להישאר". הוא למד באוניברסיטה העברית אצל בובר וברגמן וקיבל מן האוניברסיטה מילגה שפטרה אותו מדאגות פרנסה. את התקופה הקצרה בה עבד כמחלק עיתונים ופועל בניין הוא אוהב להזכיר עד היום, אבל כמו רבים ממנהיגי תנועות הפועלים (כולל בן־גוריון עם הטוריה המפורסמת שלו) בעצם מיעט לעבוד בעבודת כפיים.

ב־1940 הצטרף רשמית למפלגה הקומוניסטית הפלסטינאית (פ.ק.פ.) שחיתה אז במחתרת, נרדפת בידי הציונים והבריטים כאחד. אז גם שינה את שמו לוילנר, על שם העיר שלו. וגם "וילנסקה" בא מאותו שורש וילנא). בניגוד לאחרים הוא שינה גם את שמו הפרטי, אולי כהתרסה סופית כנגד העבר הפרטי שלו. כהסתדרות כבר חשדו בו שהוא קומוניסט.

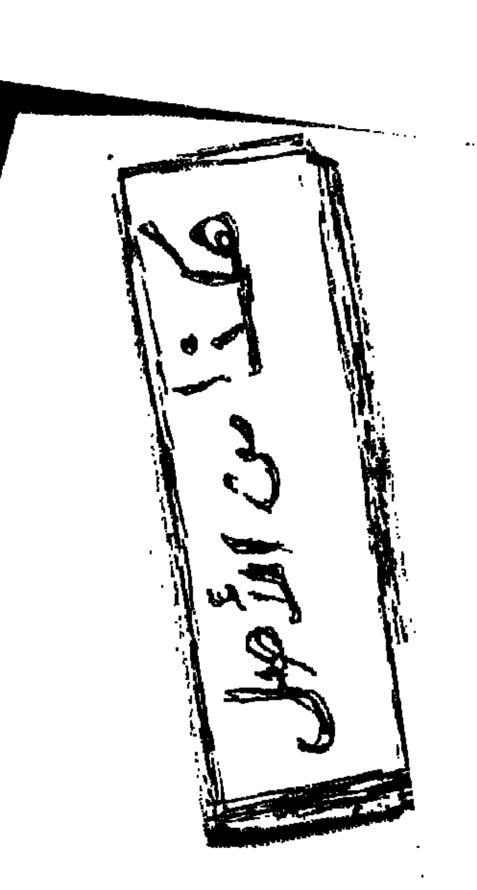
"עשו משפט הסתדרותי ל־17 אנשים שנחשדו כחברים במפלגה הקומוניסטית. 13 הוצאו מההסתדרות, ביניהם שתי בחורות שלא היה להן שום

(המשך בעמוד 44)

רב פיס חדש רב פיס חדש רב פיס חדש רב פיס חדש רב פיס חדש רב פיס
מפעל הפיס מציג
רב פיס
גם וילה וגם וולוו
במכה אחת
כל אחד יכול להגיע לוילה+וולוו
זה לא חלום. כבר ביום חמישי הקרוב אתה יכול להגיע לוילה משלך במכונית הוולוו שלך, בתנאי אחד: אתה חייב לרכוש את כרטיס ההגרלה החדש של מפעל הפיס: רב־פיס. כרטיס רב־פיס מעניק לך מדי שבוע ביום ה', פרס ראשון מדהים: וילה+וולוו במכה אחת, לזוכה אחד!
הוילה בקיסריה, הוולוו דגם 340
זכית? הוילה החדשה שלך ממתינה לך בקיסריה, בבית דו קומתי מוקף גינה. בקומה הראשונה חדר מגורים, מטבח ושרותים ובקומה השניה שנים וחצי חדרי שינה ושתי מערכות שרותים. אתה מגיע אליה בוולוו דגם 340 אוטומטית, נפח מנוע 1397 סמ"ק, משנת ייצור 1987 ובעלת 5 דלתות.
1,341,000 ש"ח בקופה בכל יום ה'
עד שתזכה בוילה+וולוו, אתה יכול להנות מדי שבוע ממאות אלפי הפרסים הכספיים המחולקים בהגרלת רב־פיס. החל משמונה פרסים של 10,000 ש"ח כל המשך בפרסי ביניים וכלה ב־270,000 פרסים של מחיר הכרטיס. אם זכית באחד מהם או יותר, החלף את הכרטיס שבידך בכרטיס חדש ותוכל להגיע לוילה+וולוו... אולי כבר בשבוע הבא.
זכור! ההגרלה בכל יום ה'.
בעל כרטיס כחול, גם אתה יכול
לתשומת לב בעלי כרטיסי המנוי: הגרלת רב־פיס מחליפה את הגרלת רב־פרס מצטבר. בעל כרטיס מנוי, אתה משתתף באופן אוטומטי בהגרלה החדשה, באמצעות הכרטיס הכחול שבידך. המספר הנקוב בכרטיסך המשתתף בהגרלה זו הוא המספר הסידורי הראשי בן שש הספרות. המספרים הדו־סיפרתיים והתלת־סיפרתיים, אינם משתתפים בהגרלות רב־פיס.
קנה אותו היום!
צריך פיס בחיים!
מחיר הכרטיס 2.50 ש"ח מפעל הפיס
VOLVO

וילנר וגטאון המפלגה: "הדברים נאמרו על יסוד אינפורמציה שקיבלנו מברית־המועצות. לא היה לנו שום יסוד לחשוד שהיא לא נכונה".
(צילום: ראובן קסטרו)

אל תתחילו את המהפכה בלעדיו

(המשך מעמוד 41)

קשר איתנו. אני זוכיתי מוסר הוכחות". וילנר חוטף ממש התקף צחוק – נדיר – כשהוא מספר את הסיפור הזה. "עכשיו זה נראה מצחיק", הוא אומר, מתקשה להרגע, "אבל אז זה בכלל לא היה מצחיק".

הוא מדבר, ואתה לא יודע אם לבכות או לצחוק. בסופו־של־דבר אתה רוצה לנוד לו. לא קל להיות קומוניסט יהודי – לא בארץ ישראל של אז, וגם לא במדינת ישראל של היום. הדילמה בין החיים בארץ ציונית לבין הקומוניזם המתנגד לציונות מעולם לא נפתרה. מי שניסה לאחד בין השניים, כולל סנה ומיקוניס – נכשל. לא נפתרה גם בעיית הסתירה הבסיסית בין השאיפות הלאומיות הערביות לשאיפות הלאומיות היהודיות, גם במפלגה שאמורה להיות מאוחדת, יהודית־ערבית. כלפי הקומוניסטים הערבים, כ"מיעוט מרוכא" היתה תמיד איזו הבנה. "את תופיק טובי הבינו. הזעם והכעס בציבור הופנו תמיד נגד וילנר", אומרת שולמית אלוני.

הקומוניסטים היהודיים בישראל נותרו תמיד קרחים מכל צד – שנואים מכאן, לא לגמרי מקובלים משם. וככל שהורעו היחסים עם ברית־המועצות, גברה העויינות כלפיהם. עד כדי כך, שבאוקטובר 1967 ניסה איש "חרות" אברהם בן־משה להתנקש בחיי וילנר בדקירת סכין: "בנס נשארתי בחיים. זה היה עניין של מילימטרים מהריאות. שנתיים לא חזרתי לקו הבריאות".

במשפט נידון בן־משה לשנה וחצי מאסר. השופטים אמרו שהמעשה ראוי לגינוי, אבל "ניתן להבין ללבו". אפילו נתן אלתרמן כתב אז שהשופטים הגזימו. מאז מסתובב וילנר עם שומר ראש. לימים פגש בנו של וילנר, דורון, כיום מזכיר סניף תל־אביב של רק"ח, את בנו של בן־משה. "זה סיפור כמו בסרטים. הם הכירו בטרמפיאדה ודיברו, בלי לדעת מי הוא מה, ורק במהלך השיחה התברר הדבר. גם הבן של בן־משה אמר שזה לא היה בסדר, מה שאביו עשה".

משרדי המפלגה בבניין קלוף־הסיח שברחוב מוא"ה בתל־אביב, חסומים בדלת מוגנת עם טלוויזיה במעגל סגור. צופים מבפנים מי עולה במדרגות. "זה בגלל כהנא. פעמיים פרצו אלינו, פעם הוא ופעם סגנו. עם אקדח". בחדרים הקטנים, המרוהטים בציוד מיושן ודל למדי, תלויים ציורים ועבודות יד על נושאים קומוניסטיים – פטישים ומגלים, גובלנים עם דיוקנאות האבות המייסדים, ריקועי נחושת עם ציורים בנושא אחווה יהודית־ערבית.

רק"ח, מעריכים כיום, היא מפלגה ערבית ברובה עם מנהיג יהודי בראשה. בברית־המועצות עומדים על־כך, מטעמי הסברה. וילנר מכחיש: "דווקא הצטרפו אלינו תומכים יהודיים רבים בשנים האחרונות". לא כחברים ממש, הוא מודה. "בגלל הלחץ החברתי", הוא מסביר. "יש גם מקומות עבודה שעושים בעיות לחברי מפלגה. הרי כל מפעל שני כאן נקרא 'ביטחוני'". דוגמאות ספציפיות אין לו כרגע. "אבל אם היתה פה אווירה אחרת", אומר וילנר, "אני מבטיח לך שהיו מצטרפים אלינו הרבה מאוד אנשים".

על מספרים אף אחד לא מוכן לדבר. אמצעי זהירות, הם אומרים. חיים במחתרת, בלב תל־אביב. הפעילים, כולל המנהיג, מקבלים משכורת צנועה מקופת המפלגה. וילנר מכניס לקופה את הצ'ק החודשי מהכנסת ומקבל שכר על פי הוותק. "מפלגה מהפכנית שעוברת בתנאים שלנו צריכה לקחת בחשבון שהפעילות שלה נתונה לאיום כזה או אחר", אומרת תמר גוז'נסקי, שנמנעת מלגלות אפילו את מספר המנויים על "זו הדרך". המקסימום שמוכנים לגלות הוא היחס בין יהודים לערבים: שני שליש ושליש. היהודים במיעוט. וילנר, אגב, אינו דובר ערבית. גם את שפתו של צדלי ביטון, שותפו לחד"ש, הוא אינו דובר, בעצם. למרות העובדה שהוא מעורב ביותר מבחינה פוליטית, נדמה שהוא מנותק מהמתרחש, איש קטן עם ילקוט ביד שחי בעולם אחר, עולם שכולו טוב: "כולם שמחים שם", הוא אומר על ברית־המועצות.

כולם? אף אחד לא מדוכא שם?

"מדוכא? מדוכא? הלוואי שהיהודים כאן היו חיים בתנאים שהם חיים שם".

כאן בא נאום על יהודי ברית־המועצות. רובם פשוט אינם רוצים לצאת משם, הוא אומר. "כאן מדברים על 400 אלף יהודים שרוצים לצאת. שטויות, לוקחים מספר הטלפונים כל שם עם צליל יהודי ועושים רשימה. האמת היא שנרשמו בקושי עשרת אלפים". מסורבי עלייה? אין דבר כזה היום. "זו סתם שטיפת מוח אנטי־ סובייטית". מקסימום יש ביורוקרטיה שעיכבה קצת את יציאתם. את אלה שלא מרשים להם לצאת ניתן, לדבריו, לספור על אצבעות יד אחת. "אלה אנשים שהמישטר סבור שהם יודעים סודות בטחוניים, תעשייתיים או מדעיים".

גם אידה נודל יודעת סודות?

"ככה הם אומרים. היא הלא היתה כימאית". אבל כולם יצאו בסוף, הוא אומר, גם אלה.

חיים כמו במחתרת, בלב תל־אביב. הפעילים, כולל המנהיג, מקבלים משכורת צנועה מקופת המפלגה. וילנר מכניס לקופה את הצ'ק החודשי מהכנסת ומקבל שכר – נמוך יותר – על פי הוותק בתנועה.

לא שיש להם סיבה טובה כל־כך לצאת, לדעתו. וילנר מספר בסיפוק גלוי על רבבות יהודים שעלו מרוסיה הרוצים לחזור לשם. "הם התאכזבו. כמו הצייר הזה שעשו עליו סרט בטלוויזיה אחרי שהתאבד לא מזמן. זה היה צייר בקנה־מידה עולמי, וכאן התייחסו אליו כמו לילד. אנשים פונים אלינו שנעזור להם לחזור, אבל אנחנו מסרבים, כי אנחנו לא קונסוליה. אז הם נרשמים בכל מיני שגרירויות בעולם. מחכים לשינוי. הבעייה היא שהרוסים לא מוכנים לקבל אנשים בחזרה. קיבלו רק שתי קבוצות של יהודים חוזרים מארצות הברית, וכמה מקרים טראגיים מכאן".

בנסיעותיו התכופות לגוש המזרחי ("רק"ח זו ממש חברת נסיעות. כל הזמן מטיילים", אומרים חברים לשעבר) הוא מתקבל בכבוד רב. לימוזינות שחורות, מלונות מפוארים, נופש בים השחור. פגישות עם חברי הוועד המרכזי. בוועידת המפלגה הקומוניסטית הסובייטית בשנה שעברה נתנו לוילנר לברך מעל לבמה, כבוד לו זוכים בדרך־כלל נציגים מן הארצות הקומוניסטיות.

אם ברוסיה כל־כך טוב וכאן כל־כך רע – מדוע בעצם הוא לא עובר לשם?

"מה פתאום?" מתרעם וילנר, "כאן זו המולדת שלי. זה העם שלי. זה לא קונץ ללכת לארץ ששם המהפכה כבר היתה. קומוניסט צריך להיאבק איפה שהוא נמצא. תשימי לב, קומוניסטים אף פעם לא יורדים. כל החבר'ה שלנו שיצאו ללמוד בברית־המועצות חזרו, חוץ מאלה שהתחתנו שם. עוד תראי, בסוף יישארו פה רק הקומוניסטים", אומר וילנר, וממהר לוולבו, לפגישה עם הרצוג.

אחר־כך ימשיך לתכנן את המהפכה.

טל בשן

הלו, זה רדיו?

קיץ. חם. לוהט. הביל. ברדיו, נדמה, גם מבולבל. אבל עליז. מאוד. באולפנים הממוזגים נהפכה עונת המלפפונים לעונה בוערת. הרדיו השתגע. אדם קם בבוקר ומהקופסה הקטנה שלו בוקעים קולות צעירים ומשתוללים, חדורי אדרנלין ורוח התמודדות. קצת אמריקה במכשיר המיושן. משחקים, מתחרים, זוכים. משהו קורה. בגל"צ "יום יום דג". בגימ"ל "סג בצל". שחם כבר אמרנו?

מאת אורית הראל
צילומים: ראובן קסטרו

וזהו עוד ארבע דקות לשידור באולפנוע של גלי צה"ל (בתרגום חופשי, חלק אחורי של טייטיילר נייח). מזכיר קצת את הבדיחה על כמה פילים נכנסים בפולקסווגן. אלי ישראלי נדחק פנימה במכנסי ברמודה בהדפס פרחוני ובחולצה סגולה. ארז טל מבקש לעשות באלאנס, וקופץ קם לרגע לשחרר את הרגל, מצווחת עדת גלוות שכתוץ בהיסטריה קייצית – "ארז! ארז!". כוס קפה נאבק על הקסרה של אלי ישראלי – "יש לי רשיון על טוסטוס, מה יש לכם" – כדי להביא עיתונים, בשביל שיהיה על מי לרדת בשידור. ולתוך פקעת האנשים, פחיות הקולה וכוסות המיץ משתחל באיחור אלגנטי על רקע צווחות התחנה אורח־הכבוד של היום, רורו טופז. בשורטים צמודים בירוק מנטה ונעלי ריבוק באותו הקשמש. "יום יום דג". חם.

חמש דקות לפני תשע אפשר לערוך משחק סורגל, טלל נבחרת ספסל, באולפן של רשת ג', הכיין וסרים שלושה מתמודדים. מנחם פרי מחובר ביד אחת לסיגריה ובשנייה לכוס קפה, מחפש פיסת נייר לערוך עליה רישום נקודות. המתמודדת פנינה מגישה את הטרנזיסטור שלה לתיק בגודל של מזוודה קטנה, שולפת בעיפעוף עיניים קל קלסרים מלאי פוליו בכתב צפוף־צפוף, ומסרבת בכל תוקף להתמודד לבדה מול שני המתחרים האחרים שכבר הגיעו. "מה פתאום, אני מתעלפת על המקום. אני אפס בלועזי, אפס. רק בעברי אני טובה". כמובן.

אלי ישראלי על החוף וארז ("יום שחור") טל (מימין): "נכון שהגנינה הזו מופרעת במידה מסוימת, אבל זה במודע. זה לא בטפשות משודרת. זה לעבוד בשמש ישראל של הקיץ".

הבנים שמחים. הם בדיוק להיפך. בסוף מתפשרים שהיא תצטרף ליגאל, מול יוסי. רפי המחשב נפרשים, ארונות התקליטיה פעורים, העורכים בכוננות־זינוק. פרי כבר מזמזם מלים כמו ווקמנים, טרנזיסטורים, מחשבי־כיס וכרטיסי־טיסה, כולם מתנת נותן החסות הנדיב, ופנינה פותחת קלסרים, מעיינת ברשומות. שיהיו דוקומנטים לעקיצות. המאזינה הראשונה על הקו; המונה של "בזק" מתחיל עוד יום של כיף על חשבון רשות השידור. חם, חם מאוד.

יש אנשים שטוענים שהרדיו השתגע הקיץ. פתאום קם אדם בבוקר ובמקום להתעורר למשמע הרישעויות הקטנות של גבי גזית, בוקעים מהקופסה הקטנה קולות צעירים חדורי אדרנלין ורוח התמודדות. יש האומרים שסוף־סוף יש קצת אמריקה במכשיר המיושן הזה – משחקים, מגרילים, זוכים בפרסים, אפילו מדברים ברדיו בלי לשלוח ד"ש לאף אחד. דבר אחד בטוח – משהו קורה באוויר.

"רדיו צריך להשתנות בהתאם לעונה, לזמן ולמקום. בקיץ חלק גדול מהמאזינים הם מוכי חופשה שפתאום תופסים רדיו. לבילויים יש אופי ברור ומאוד מסויים", אומר מפקד גלי צה"ל, נחמן שי.

"בקיץ אנחנו מרשים לעצמנו להגביר בצורה משמעותית ברשת ג' את המלל – חידונים, שעשועונים וטלפונים", אומר גלעד בן ש"ך, מנהל מחלקת הבידור ברשות השידור.

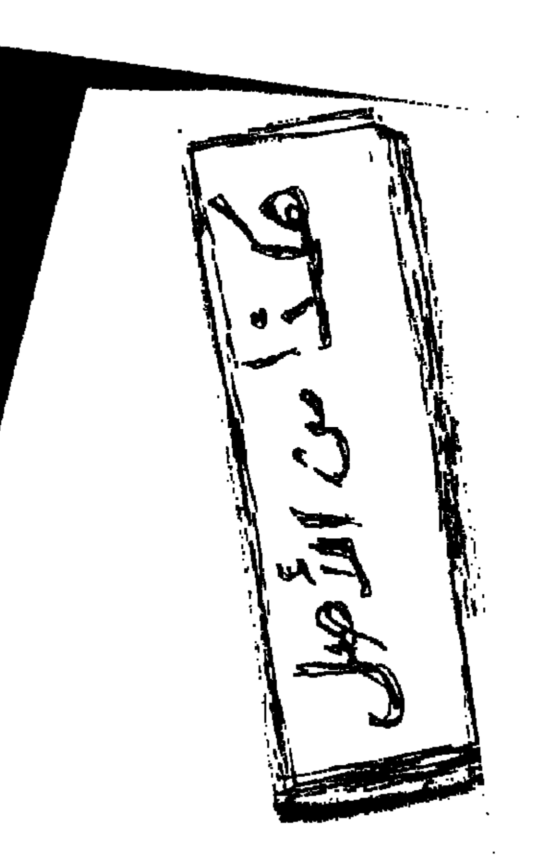
"הקהל של רשת ג' הוא בני־הנוער, וסביבם נבנות התוכניות", אומר מנחם פרי.

ברשות השידור עובדים עם סקרים וניתוחים של קהלים. על סמך זה הם יודעים שמאזין־הקיץ הוא חיה שונה ממאזין החורף. "ותמיד אפשר ללחוץ על הכפתור ולהחליף תחנה", סותם מנחם פרי בחיוך את הפה לכל המלעיזים שטוענים שהרדיו דופק להם בראש.

אפשר. אבל לא תמיד זה משנה. בשעות הצהריים, למשל, ההשתוללות הקייצית בעיצומה, גם ברשת ג' וגם בגל"צ. יקיר אביב מתחיל עם זה ברשת ג' עוד בשעה 11, עם תוכנית ששמה "10 בצל" שלעיתים נדמה שדווקא צל אין שם למשתתפים. "שעשועונים, חידונים וטלפונים", זה מוגדר בפי דוברת הרדיו, זיוה לוין. אחרי־כן יש שם "כטן גב" שעורך טוני פיין, וברוך־כלל מגישה שוש עטרי. בזמן העבודה על כתבה זו היתה עטרי בחופשת מחלה, ואת מקומה מילא יגאל רביד. אמנים מתארחים באולפן ומאזינים מטלפנים להחליף איתם מלים בעת השידור. בין השירים. "כפרה עליך", מברכת מאזינה נלהבת את לאה לופטין. "למה את לא שרה באנגלית?"

בקצה השני של הסקאלה מתעמר ארז טל במאזיני גל"צ בחן לא־מבוטל, אפילו אם הם אמא שלו. "אמא", הוא אומר בשידור חי לאשה שדווקא נשמעת די סימפטית, "רציתי לאחל לך יום הולדת שמח". "נורא נחמד מצידך", היא עונה בנימוס. "אוי", הוא גונח ומסיים את ההטרדה הטלפונית הפרטית־פומבית הזו, "אמא שלי כבר אמרה לי

(המשך בעמוד הבא)

דודו טופז, אורח ליום, מראיין על חוף הים. המאזינים זוכים לדיון בנושא הרווקות הטופזית ומאזינות מוזמנות לשכנע את טופז להתחתן איתן בשידור חי.

(המשך מהעמוד הקודם)

שמאז שהתוכנית הזו התחילה היא לא מסתכלת לאנשים בעיניים. עכשיו אתם מבינים למה אני יצאתי כזה?".

ילד־חמוד־שלי, חלומה של כל אמא יהודיה.

"נכון שהתוכנית הזו מופרעת במידה מסויימת, אבל זה נעשה במודע", מסביר ארז טל בגודל טבעי. גם כשהוא רציני הוא צוחק. "ב'יום יום רג' הכל בנוי על ספונטאניות. זה לא אוניברסיטה משודרת וזה גם קצת חריג בגל"צ. זה לעבור עם קהל, עם עם ישראל של הקיץ. הכיוון של להיות מופרע מתאים לאווירה מסויימת", הוא מסביר, ושואל אם הוא נשמע מתנצל. "לעצמי אני נשמע מתנצל. אומרים לנו שאנחנו כמו רשת ג', מופרעים, אבל אי־אפשר לשבת בחוץ ולדבר גבוהה. אני גם שם, חלק מהטימטום". נחמן שי מודה ש"עודף שגעוניות ורוח שטות מצטמצמים השנה בתוכנית של ארז ואלי. אבל זה בסטייל, לא פרח'י, לא תת־רמה. גם לשגעון צריך להתרגל".

מישהו שמע נימה של תחרותיות כאווירז גלעד בן ש"ך ברשות השידור מנפנף את הטיעון יחד עם היד. מה פתאום. במקרה "יום יום רג" שידרו מחוף צמח, ושבוע אחרי־כן גם "יקיר אביב" שידר משם. מהתוף הזה פנו לרשות השידור עוד בשנה שעברה. קידום־מכירות טוב, בסך הכל. במקרה גם עשו בשתי הרשתות, בהפרש של שבוע, יום שכולו שירים עבריים. הכל תוכנן לפני חודשים. "כרגע שיש שתי תוכניות הניצבות זו מול זו, יש תחרות, אז בעצם יש בינינו תחרות רק בין שתיים לארבע", הוא מטעים. נחמן שי דווקא חושב שיש לו מתחרים מהעבר השני. "בסך הכל התחרות חיובית. זה מוסיף גימיקים חדשים שמשפרים ומעלים את הרמה". וארז טל חושב שאצל הצד השני "גם כשמעניקים פרס יש ממלכתיות מרהימה". בתחילת ה"עונה הבוערת" הנוכחית אמר שהחלום שלו הוא לארח את יקיר אביב ב"יום יום רג". בשבוע שעבר זה התגשם.

בבוקר, כשמנחם פרי וחברים משחקים ועוקצים ברציכלים גבוהים של עירנות, שקט בגל"צ. אורלי יניב ודובי לנץ – "פתוח" – מארחים "מישהו שמעניין לדבר איתו, ומתפרעים מקסימום באסוציאציות". פעם ראשונה ביחד בשידור, שני הגיסים בחיים מרגישים ש"צריך לשמור על התוכנית וגם על יחסי המשפחה", אומר דובי לנץ. הוא טוען ש"אנחנו לא רופקים עם פטישים על הראש, לא צווחים על השירים ועושים את התוכנית בלי מאזינים אינפנטיליים בשידור. אפשר להעביר את הקיץ אפילו יותר טוב ברוח רגועה", הוא חושב.

בבוקר יום השביתה הגדולה במשק – "היום כולם מאזינים לנו" – האורחי שלהם הוא דלארס. אף מלה עברית, למרות ה"יס, יס" שראינו בטלוויזיה. אלברטו, שיש לו בית־קפה יווני והוא מעריץ ותיק של דלארס, משמש כמתורגמן. קשה להם, אבל הם מנומסים מאוד. אורלי, תמושה במשקפיים, מעשנת מרלבורו ומחייכת מאחורי שולחן הפטיפונים. דובי שואל, דלארס לא מסיר את משקפי השמש, עונה ועונה ועונה ואלברטו ממצה את הדברים בשלוש־ארבע מלים. "יש לו שטף של שלמה ארצי והוא נתקע בצוואר בקבוק", ממלמל דובי. אורלי מציירת ריבועים קטנים על נייר, מתוסכלת מכך שאי־אפשר לדבר איתו חופשי. וילד אחד, פליט קייטנות בגודל בינוני, מתמזג בצד עם הקיר, משתאה כולו נוכח יניב המהמהמת עם המוסיקה, ודלארס שלא פושט את המעיל.

אבל הגאווה הקיצית הגדולה של מפקד גל"צ הוא פיצול השבת, הרבה שירים עבריים. "משהו קליל ואיכותי", הוא מגדיר, "זה תפס כמו אש, קצת מבהיל", הוא מחייך חיוך לגמרי לא־מבוהל, "אני לא יודע מה אעשה בסוף הקיץ". אל דאגה נחמן, יש עוד זמן. במושגים של אנשים מסויימים, עוד הרבה זמן.

בשתיים בצהריים בחוף הילטון יש "עשרה אנשים במים ועוד עשרים על החוף", טוען ארז טל. האמת לא כל־כך רחוקה מזה, אבל ליד האולפנוע הגלצ"י יש פעילות אינטנסיבית. ילדה יפה (ולא מזיעה בכלל, כל השעתיים), מסתובבת בחשיבות עצמית גדולה ליד המדרגות, אוחזת פנקס (ריק) עליו יש איור של שפתיים. לווהטות כאלה, סטייל נשיקה. "אני גני להב מרמת־גן", היא מכריזה לכל זר שעושה סימנים של נכנס או יוצא מהאולפנוע. "לא קראת עלי בעתון?". היא מספרת שהיא באה כל יום לראות את ארז, מחכה שהוא יחתום לה. בפנקס ההוא.

בפנים מסביר תמיר איפה קבר את הבקבוק עם כרטיס־הטיסה – שגילויו הוא משימת המאזינים ליום הזה. בכל יום הם משתפים את המאזינים בתוכנית בדרך אחרת. פעם זימנו נשים בלבוש מלא לגלוש במגלשות חוף צמח, פעם ביקשו מאנשים לקבור זה את זה בחול. ויש רעיונות שנשארים בבניין התחנה ביפו כי "מה מזה יראו המאזינים?"

"למה אתה רווק?", שואל ארז טל את דודו טופז, אורח ליום אחד. את האורחים לא מראיינים "סטרייט" אלא גם הם משתפים בתוכנית, כל אחד הצורה אחרת. אבי קשניר ירד מגג של בית־מלון. אייל גפן שפט בתחרות קבירת אנשים בחול. סמנתה פוקס ישבה עם ארז טל על יאכטה והיתה יפה. "שאלה טובה", מחוק אותו אלי ישראלי. לטופז יש תשובה, כמובן. "כי אני לא מוכן להתחתן עם בחורה שמוכנה להתחתן עם טיפוס כמוני. וחוץ מזה, אני לא רווק, אני פשוט לא נשוי". וזו רק ההתחלה של הדיון המעמיק בנושא הרווקות הטופזית, דיון שמגיע לשיאו כשארז מזמין מאזינות להתקשר ולשכנע את טופז להתחתן איתן בשידור חי.

נחמן שי, גל"צ: "עודף שגעוניות ורוח שטות מצטמצמים אצלנו השנה בתוכנית של ארז טל ואלי ישראלי. אבל זה בסטייל, לא פרח'י, לא תת־רמה. גם לשגעון צריך להתרגל".

אלי ישראלי מגיע למסקנה שלתוכנית יש בעיית אמינות – המאזינים כנראה לא מאמינים שאכן נקבר בחול כרטיס־טיסה עוכרה, אף אחד לא חופר. טופז מחליט לסכן את ירוקת הריבוק שלו ולרדת לשטח. עד שהוא מגיע למטה וגורם סביבו להתקהלות לא קטנה, נכנסת לשידור שדרנית גל"צ המבלה ביום נופש של מחנה מטכ"ל. "ג'ובניקים", קורא להם ארז בשידור חי, למצהלות כל לובשי המדים סביבו.

טופז חוזר. מצאו או לא מצאו את הבקבוק? תמיר קמחי נותן רמז ויורד לחוף. טעות טרגית, כי באותו רגע ממש אומר לו ארז, מול אוזני האומה – "עכשיו תגיד להם את האמת, תמיר, שלא קברת שום בקבוק ואין שום כרטיס". קמחי חוזר תוך דקות ספורות, חוור משהו, נשימתו לא סדירה.

בסוף מציל את הפרס אלי ישראלי. הופעתו המרשימה על החוף ואולי גם רמזי הפיל שמפזרים אנשי הצוות גורמים לגילוי הבקבוק על ידי שניים – אחד הביא את, השני חפר. שניהם נראו לאחרונה רבים של מי בעצם הפרס. יותר בטוח לחזור לתחרויות השלכת אבטיחים, שבצידן פרס כובע־ראש־גדול (כן, כן, מסר חינוכי).

עופרה הלפמן, מצוות ההפקה של "בא לי", מתפלאה מההתפעלות מהקלסרים עבי־הכרס של המאזינה פנינה. בדרך־כלל רוב המשתתפים באים מצויידים ככה, היא אומרת לי. מנחם פרי מגלה שאחד מאנשי התקליטייה המשתתפים בתוכנית התגלה בדיוק כך, כידען מופלג בתחום הפופ. גם זה הובי, כמו כל תחום טריוויה אחר בחיינו.

פרי מנווט את התוכנית ביד אמונה בתוך ים הפעילות הרוחשת סביבו, התקליטים שמונחים על המקולים, הפתקים שנזרקים לעברו, מלאים פרטים על פזמונים וזמרים שהוא משמיע אחר־כך בנינוחות של אחד ששולף מהזכרון להשתאות המאזין בבית ("שוכח תיכף, מה אני צריך לזכור את כל הדברים האלה? אני לא הייתי מצליח בחידונים האלה"). המישחקים מתנהלים בתחום הזמר העברי או הלועזי, לבחירת המתמודד בבית או באולפן, יש עקיצות (זיהוי שירים או בקשת שירים) ויש חידון בשרשרת, אחת־שתיים־שלוש, יש צוותים באולפן ויש מאזינים בבית, יש "שיר היום" ויש פרסים, כמובן. התוכנית הזו בחסות אולמי שמחות בתל־אביב, גלאט־כושר, חוזר

(המשך בעמוד 53)

ראשים מדברים

[illegible]

הסיסמה – נפח

[illegible]

מסולסל, מתולתל או חלק

[illegible]

ארוך או קצר

[illegible]

עם או בלי

[illegible]

על החול והחום

[illegible]

גוונים (גם בצילום הימני). רצוי שייראו כאילו השמש עשתה אותם

[illegible]

...וקטור פישר. יש דבר כזה

(המשך מעמוד 17)

...צריכן נמכירות. מוצרים טובים פשוט נמכרים טוב ...יה".

...הוא יודע על מה הוא מדבר. תעשיינים אומרים ...ל"סקרה" של ד"ר פישר אין כמעט אח ורע בעולם ...קוסמטיקה הישראלי. הוא חדר לשוק תוך פחות משנתיים ...מוזה שלא היתה מביישת את המיפעלים הגדולים ...היה. וכל זה מבלי שאפילו יהיה לו איש שיווק. ("עד ...רגע עדיין לא הגעתי לטפל בזה. עכשיו אנחנו ...מחפשים איש מכירות שיטפל בכל נושא השיווק. ...מוצרים פשוט התגלגלו מעצמם"). רק לפני חודשיים ...ה"מכליל" – למיפעל המעסיק מאה עובדים ומפתח ...מוצרים. עד או היה עושה את כל עבודות הניהול ...בעצמו. ולמרות הכל המיפעל עובד בשתי משמרות ...מלאות ואינו מספיק לספק את הסחורה. המחסנים ...ריקים, הדרישה עצומה. כל שנה הוא מכפיל את ...עסקיו, מביא לארץ מומחים בעלי שם עולמי ...ומשלם אותם כאן על חשבונו כדי שיעזרו לו לפתח ...מוצרים חדשים.

ע...יקר ההצלחה בא מקרם־השיזוף עם מקדמי ההגנה הגבוהים ומן המוצרים לתינוקות. השנה יצא לשוק עם קרם־שיזוף בעל מקדם הגנה 24, וגם אילו עבד בשלוש משמרות ...לא יכול היה להדביק את הביקוש. העיקרון ...לטענת אלי פישר ואנשי הצוות שלו הם היחידים ...היודעים את נוסחת הייצור של קרם־השיזוף ...הזה. הסוד נשמר היטב, בכספת, וזה הכוח ...

...זה עוד לא הסוף. כבר שנתיים אנחנו עובדים ...פיתוח מוצר חדש, עוד יותר יעיל אפילו ממקדם ...שהוא נותן הגנה כמעט מירבית מפני השמש.

כרגע הדברים נמצאים בבדיקה בארה"ב. נראה, יכול להיות שעלינו על משהו פנטסטי".

גם בעולם הגדול יש ביקוש עצום למוצריו, ושוב, בעיקר ל"אולטרסול". לפני מספר שנים פתח מיפעל דומה בגרמניה, בעיקר כדי שיוכל למכור את מוצריו למדינות שאינן מקיימות קשרי מסחר עם ישראל. רוב השיווק של מוצריו לאירופה וארה"ב נעשה מהמיפעל בגרמניה, שיטה שהוכיחה עצמה כיעילה ביותר. ועכשיו אולי יהיה גם מיפעל בסין.

לעזרתו באה כמובן המודעות העצומה שהתפתחה בשנים האחרונות בדבר הנזקים האיומים שגורמת השמש לעור. כל אשה יודעת שגם אם תמרח עליו את הקרמים הטובים בעולם יתקמט עורה אם תחשוף אותו

> **"כאשר מדען או פרופסור בעל שם עולמי בודק מוצר שפיתחנו פה, ונותן עליו חוות־דעת טובה – בזה שכרי ועל־כך גאוותי".**

לשמש. אבל אולי יותר מכל באה לעזרתו ד"ר נירה הדס, האחראית על פיתוח מוצרים חדשים ועל המעבדות. אשה כבת 45, אם לארבעה, צנועה וחייכנית כמו הבוס שלה, בעלת יידע עצום ורב בבעיות עור, חשיפה לשמש, כינים, וכמובן פיתוח תכשירים לטיפול בכל אלה. השניים מחליפים ביניהם מאמרים רפואיים באותה התרגשות בה ילדים עושים "החלפות" של מדבקות רובוטריקים. זרוק להם את המילה "כינים" – ומיד תחוש מתח באוויר. יש מעט

מאוד נושאים שמצליחים לרתק אותם כמו הנושא זה. "אני יכול לדבר שעות על כינים בלי להפסיק", אומר אלי, ומרביץ הרצאה מקיפה על האיומות הללו המוצצות את דם ילדינו וראה מסגרת.

וצריך עדיין לומר כמה מילים על כסף, שהרי הוא, לכאורה, תכלית כל המאמץ. אין ספק שד"ר פישר הוא אדם אמיד, אם לנקוט לשון המעטה. עובד בכיר במיפעל דיבר עליו אפילו במונחים של איש עשיר. אחרי הכל, בבעלותו הבלעדית מיפעל משגשג וריווחי המגלגל מיליוני דולרים בשנה. אלא שלכל העושר הזה אין שום ביטוי חיצוני. אלמלא סיפר שהוא גר בדירה נאה בנווה־אביבים, אפשר היה להשוב שהוא קיבוצניק שהתגלגל העירה בטעות. לא תתפוש אותו מדבר על ארוחות מפוארות במסעדות, נסיעות לחו"ל, המכונית האחרונה שרכש. בחדרו הצנוע אין אפילו בקבוק ברנדי מדיצינל, שלא לדבר על איזה סיגר. כשבא אליו אורח שהוא חפץ ביקרו, הוא מכין לשניהם קפה בכוסות פלסטיק, וסוגר עניין. ישנה בו צניעות שנראית כמעט אנאכרוניסטית בישראל של 1987, בה נחטפות מכוניות בעשרים אלף דולר עוד לפני ששוחררו מן המכס.

"כסף לא מעניין אותי. אורח־חיים ראוותני לא מעניין אותי. מוצרי מותרות לא מעניינים אותי. אני את החלום של חיי הגשמתי, והחלום הזה לא היה לעשות כסף. כל מה שאני רוצה זה שיהיה לי זמן וראש שקט לעסוק במה שמעניין אותי באמת. כאשר מדען או פרופסור בעל שם עולמי בודק מוצר שפיתחנו פה, ונותן עליו חוות־דעת טובה – בזה שכרי ועל־כך גאוותי. אין לי צורך להתפרסם, אין לי צורך שכולם יידעו מה מצבי הכלכלי. רק ראש שקט להמציא דברים חדשים כל הזמן".

יעל פז־מלמד

...קלו, ...ה רדיו?

(המשך מעמוד 48)

...פרי על הסיסמה שוב ושוב. ...מספר. אנשי התקליטיה ...כדי למצוא את השיר, ...להסתיר את זהותו. פנינה ...ברשימות הפזמונים שלה ...עם הפרטנר הצעיר. יוסי ...עופרת חזה, והצוות מוחא ...פנינה משחררת אוויר בהקלה.

...שני. שיר לועזי, ...לא מזהים. פנינה מסיטה ...מלפפת, ובקול רועד מודיעה ...ניחוש פרוע, פרוע – אבל ...נכון, היא נאנחת. מעבר לזכוכית ...שהגיעו חברי הצוות הנעדרים ...משה ומורדי מוכנסים לאולפן. ...השלישי התעלף לנו בדרך", הם ...אינו התרגשות.

...וכך, בין שירים ורמזים – "למה ...להם?" – גניחות חרישיות, ...תנועות עצבניות, ...של צוות האולפן, מריטת ...ורשימות קליות, זה נגמר. יש מנצחים, יש ...ההתרגשות – נוסח משחקים באמריקה. ...– כמימדים ישראליים, אבל במושגי ארץ ...מכובדים בהחלט (15 אלף דולר, מעריך נותן ...את ההשקעה שלו בדמי חסות לתוכנית ...חודשיים, כולל הפרסים), במיוחד אם זוכרים ...נותנת לפרס – כובע. ...מבגנש בנגה בתוכנית הזו בדיוק כמו בחידוני.

זה רדיו זה. בביוון מחוני השעון: גבי גזית, וקיר אביב, מנחם פרי. גזית: "בקיץ הפרופיל של המאזינים משתנה, וכך זה צריך להיות".

קול המוסיקה, הוא מצהיר. "גיוון, הפסקת השיגרה", הוא מכנה את השעשועון. הוא מודה שלפעמים הוא משהה זיהוי מציאת שיר שהמאזין מבקש מהתקליטיה (יש להם 20 שניות למצוא שיר שמאזין עוקץ אותם בו), רק כדי לתת פרס. "למרות שבמקרה כזה זה לא מגיע למאזין, אני יכול להרשות לעצמי כי אלה פרסים קטנים". צריך לעודד את הנוער. וזו בדיוק הגדרת הקהל של התוכנית הזו. גיל ממוצע – 17.

הסבר של פרי: "אני יכול להסביר שליותר מבוגרים לא נעים להתקשר ולהשתתף, אבל אני יודע שהם מאזינים, כי מספרים לי". פרי מכיר את הביקורת על התוכנית הזו ואחיותיה הקיציות. "לוח המישדרים של רשת ג' היום הוא תוצאה ישירה של התחשבות בביקורות. התוכניות התקצרו, וכין השעשועונים יש אתנחתות מוסיקליות".

גבי גזית, מאלה שפינו את המשבצת הרדיופונית הקבועה שלו לטובת הקיץ, סבור גם הוא שזה רק לטובה. עונת, הוא מכנה את זה. צריך שתהיה עונת שידור בת תשעה חודשים לכל תוכנית, ולאחריה – חופשה. "תוכנית כמו של שלום קיטל ושלי (עושים עניין) היא לא חנות מכולת שבכל יום אפשר לקום ולמכור בה. היא שואבת בעיקר מהתרחשויות פוליטיות וחברתיות, והנסיון מוכיח שבדרך־כלל בקיץ לא קורה הרבה. הכנסת בפגרה, יש מחלה ישראלית של נסיעות לחו"ל, אין אירועים מיוחדים, ולא רצינו להוריד את רמת התוכנית. חוץ מזה, צריך לעצור ולבדוק מה טוב בתוכנית, מה לא, ואת זה אי־אפשר לעשות בזמן שהיא רצה". הוא חושב שתוכניות הקיץ הן בדיוק במקום. "פרופיל המאזינים משתנה, וככה זה צריך להיות". איזה הסבר הגיוני. לא פוליטיקה ולא החום.

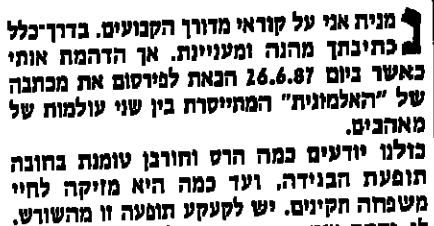
בלילה בלילה, למי שלא מת מחום עד אז ומוחו עדיין לא נמס לגמרי, מחכה ברשת ג' יוסי סיאס. הוא משמיע מוסיקה עירנית (הקיץ גם ביטל את הקונוונציה שבלילה משדרים מוסיקה שקטה) ומתפס את כל הטלפונים החשוכים של המדינה, את כל עופות הלילה המוזרים שלא ישנים. למשל גברת אחת שמנקה מדרגות דווקא בלילה. למה בלילה, שאל אותה. כדי שלא ידרכו לי על הריצפה הרטובה, היא הסבירה לו. בהזדמנות אחרת דיבר עם רקדנית־בטן מאחורי הקלעים ועם אינסטלטור שעושה ביקורי בית גם בלילה, ופעם שוחח עם מקבלת ומוסרת הודעות בחברת ביפרים שהסבירה לו את כל צפונות הקודים במסרים של בוגדים ובוגדות. אם שולח מוסרית שקולה בבית, וכולי וכולי.

אותו הם, בלי פרסים.

אורית הראל

חיים ואוהבים

בעייה לוגיסטית

הרקע: גג בשיכון צמרת. המון אנשים מתחככים, מרחרחים, מנסים ליצור קשר. רעש־אימים של מערכת קול.

עתונאי הצמרת הפנוי עשה לי "היי" גדול, ועד שהגעתי אליו דרך כל הרעשים והאנשים כבר היה מוקף שלוש חתיכות בצבעי שוקולד־עד־ברונזה, לבושות בגדי עור קרועים סטייל ג'יין־של־טרזן. ממש קלאסה.

אין מה לעשות. הבנתי שהוא לא פנוי בשביל לדבר סתם כך, שיחה חמימה שלא מובילה לשומדבר עם ידידה ותיקה. שהרי בתור עתונאי צמרת פנוי הוא לא יכול להרשות לעצמו, מבחינה טכנית, לבזבז עלי אפילו דקה אחת בשעת מסיבת צמרת כה שוקקת אובייקטים, כאשר כל מעייניו חייבים להיות מוקדשים למימוש הסטטוס שלו: עתונאי צמרת פנוי להוכלות. ברור לו שמהמסיבה הזו הוא לא יוצא לבד. מחר סוף־סוף הוא יכול לישון מאוחר ולא בא לו לקום לבד ולהכין לבד את הקפה והמיץ הטרי. צריך לבחור מי מבין הנערות תהיה המאושרת.

לא. הוא לא טיפוס חרמן. השנים עשו את שלהן. חושב באורח מסודר. פועל באורח מסודר. הגיוני. לא חפוז. אני מכירה אותו שנים רבות ושמורה לנו בלב נקודה חמה זו לזה. הרבה זכרונות משותפים. תאקל אחד רציני בעבודה שהסתיים בסולחה בלי־תישכח. זה הכל.

לפעמים אני פוגשת באשתו־לשעבר, זו שנעזבה עם שני ילדים פעוטים, סופגת את סימוריה הטעונים עקיצות, משתדלת לא לתפוס צד, לא לדווח. אני מהאו"ם.

עכשיו יש לי בעייה לוגיסטית. איך אני מסתלקת מן המעגל של שלושת הגראציות פלוס עתונאי הצמרת ששכח שהיה זה הוא שקרא לי – בלי להביך אף אחד, כולל את עצמי? פטנט: נושקת על לחיו, לוחשת לו "בהצלחה" ומנופפת בידי לעבר יציר דמיוני בקצה השני של הגג. צועקת לשם סתם. והנה מישהו אומר: את מוכרת לי, מניין? כמה נחמד.

תיבת דואר / "סבל הבוגדת האומללה"

נמנית אני על קוראי מדורך הקבועים. בדרך־כלל כתיבתך מהנה ומעניינת. אך הדהמת אותי כאשר ביום 26.6.87 הבאת לפירסום את מכתבה של "האלמונית" המתייסרת בין שני עולמות של מאהבים.

כולנו יודעים כמה הרס וחורבן טומנת בחובה תופעת הבגידה, ועד כמה היא מזיקה לחיי משפחה תקינים. יש לקעקע תופעה זו מהשורש. לי נדמה שמבין השורות שלך עולה נימה של תמיכה, השתתפות בסבל הבוגדת האומללה. אולי אינך מודעת לכך, אבל ייתכן שפירסום מכתב זה מעניק לגיטימציה לנשים המתלבטות אף הן בבעייה זו, אך מצפונן עד כה מנע מהן לחטוא. אבקשך תמר, לפתח רגישות לנושאים כגון אלה, ולהתחשב בקוראות הרבות שיסוד הנאמנות מהווה אבן יסוד בחייהן, ובמערכת הערכים שלהן.

שולמית ל.
רמת־גן
(השם המלא שמור במערכת)

אנחנו על הגג בשיכון צמרתי, הסאונד מאיים לחסל לכולנו את עור התוף, והאיש המתעקש שהוא מכיר אותנו ממקום אחר אינו מרפה את אחיזתו הלא־נעימה. יד לחה על העורף. בטח שתה יותר מדי. יש לנו בעיות. הו, אילו מין בעיות. והלוואי שרק זה מה שימשיך להטריד אותנו. זה בלבד. כן, אלוהים שלי, עשה שזה יקרה.

לחפש בריזה בחיים

בתוקף היותי ממונה על מערך החיים של עצמי – הריני מוציאה צו חירום החל על עצמי, ועל עצמי בלבד. תוקפו חל מהיום ויפוג ביום האחרון של הקיץ.

לשחק אותה פרופיל נמוך, ראש קטן. להעביר את החיים להילוך ראשון. להיות מחוברת למזגן במידת האפשר. לחפש בריזה בחיים. לשתות מים עם מיץ טבעי. לא להתרגז על הבית הלא־מסודר. שלוש מקלחות ביום. לא לצאת מן הבית לבית אחר בו מתאספים למעלה מארבעה אנשים. לא להתנדב לשום תפקיד – גם לא לאפיית עוגה. סקס במינון דל. לדחות הכל עד לאחרי החגים.

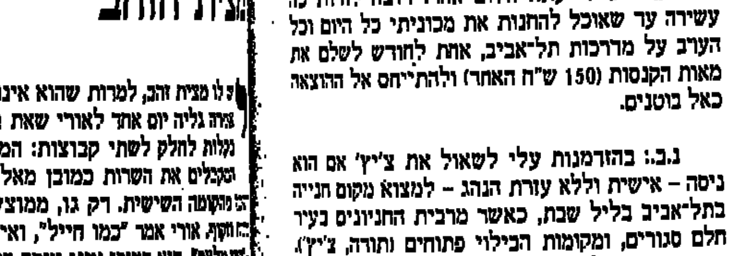
על המדרכה

פעם חלמתי להיות כל־כך עשירה עד שאוכל לקנות יום־יום מתנות לבני משפחתי, גם ללא סיבה הכתובה בלוח השנה. פעם חלמתי כי אהיה משופעת בכסף כה רב עד שאוכל לטוס כאוות נפשי במחלקה ראשונה, ולרדת מן המטוס רעננה, לא סחוטה כסחבה. פעם חלמתי שיהיה לנו כל־כך הרבה כסף עד שנוכל לסעוד ערב־ערב במסעדה אחרת, לקנות ללא הגבלה דג סלמון מעושן בשביל הסנדוויצ'ים, והרי דובדבנים בשביל מול הטלוויזיה.

בינתיים אנו מסתפקים במועט ומגשימים קצת מכל דבר: מעט דובדבנים מרמת הגולן, קצת סלמון מעושן מוזמן במסיבות של עשירים, ואני אפילו קונה מתנות קטנות, בלי סיבה, רק בשביל לעשות לי כוב בלב.

אבל יש לי עתה חלום אחר: רוצה להיות כה עשירה עד שאוכל להחנות את מכוניתי כל היום וכל הערב על מדרכות תל־אביב, אחת לחודש לשלם את מאות הקנסות (150 ש"ח האחד) ולהתייחס אל ההוצאה כאל בוטנים.

נ.ב.: בהזדמנות עלי לשאול את צ'יץ' אם הוא ניסה – אישית וללא עזרת הנהג – למצוא מקום חנייה בתל־אביב בליל שבת, כאשר מרבית החניונים בעיר חלם סגורים, ומקומות הבילוי פתוחים (תודה, צ'יץ'). אם הוא ירצה להיות שומר חוק, יהיה עליו להשאיר את מכוניתו ליד ביתו באפקה. שם יש לו חנייה. לא על המדרכה.

תמר אידר

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 31 ביולי ל־6 באוגוסט

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
השבוע לא תהיה לכם סבלנות מרובה לשבת בבית ותעדיפו לצאת לבילויים, למרות שיש לכם עכשיו רגשות מעורבים. קרוב משפחה צובר טינה, והוא עלול להתפרץ. רסנו נטייה לגרום מבוכה לזולת כשאתם נמצאים בחברה.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
אל תעשו עניין מכל דבר קטן; אתם עלולים להיות ממורמרים ולא־נעימים. בתחום שבינו־לבינה, העניינים אינם ברורים. הבית יספק לכם מפלט השבוע, ותוכלו ליהנות מתחושת היותכם לבד, או בחברת מישהו קרוב.

[מאזניים]
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
...השבוע טמונים בחובם הפתעות, אך אל תיכנסו ...עם חברים בענייני כספים. יחסים בין בני זוג ...בגלל קנאה. זה זמן טוב לקנות משהו ...בתחום הקריירה השיפוט לקוי.

[עקרב]
(...באוקטובר עד 21 בנובמבר)
...במיטבם בימים אלה, ותוכלו להשתמש בו ...אצל הממונים עליכם. הישמרו מפני ...קנאה. ההצלחה שלכם בתחום העסקים מו...האחרים ישמחו להטות אוזן לדבריכם.

[קשת]
(...בנובמבר עד 21 בדצמבר)
...לכם לבקר במקומות שעוד לא ראיתם ...חדשים. תצטרכו לחשוב היטב כיצד ...בלי לפגוע באיש, ולהקפיד שהעובדות ...וטענות. בענייני כספים, מישהו נוהג בעורמה.

[גדי]
(...בדצמבר עד 19 בינואר)
...בימים אלה מחוייחברת עשירים, אך מצב ...עלול להתגלע כשמישהו יבקש מכם עזרה כספית ...לנהוג בדיפלומטיה. זה זמן טוב להנחת ...להצלחות כספיות באמצעות פעילות מתוחכמת.

[דלי]
(...בינואר עד 18 בפברואר)
...צפויות השבוע הפרעות, כך שכדאי לבצע ...המוטלים עליכם בשעות הבוקר. היזהרו לא ...תגובותיו של אדם קרוב. בתחום העסקים ...דברים על־ידי תכסיסים מחושבים.

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע צפוייה התקדמות בתחום הקריירה, אך מישהו בעבודה עלול להתקנא בכם. ביחסים עם הממונים הכל מתנהל כשורה. בימים אלה כדאי במיוחד לטפל בעניינים הקשורים בסוכנים, עורכי־דין או מו"לים.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
בתחום הרומנטי צפויים השבוע רגעים נעימים, אך תצטרכו להימנע מעוצמת־רגשות גדולה מדי. מסתמנים סיכויים לטיולים ולנסיעות, וטיפוסים יצירתיים ינחלו השבוע הצלחה במכירת יצירותיהם.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
תוכלו לקבל גיבוי כספי אם תשתמשו עכשיו בקסמי אישיותכם. זה זמן טוב להיוועץ בבנקאים וביועצים. ביחסים עם מישהו קרוב כדאי להיות סלחניים ולא להיקלע למריבות. יחסי שותפות עולים יפה.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
השבוע יאופיין בהרדיות בתחום הרומנטי ובהצלחה של פעילויות עם שותפים. מקור הבעייה בתחום העבודה עלול להיות קנאה. אתם נוטים להרגיש לחוצים ועצבניים, זה לא הזמן לחפש יעוץ אצל אחרים.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
בתחום העסקים כדאי בימים אלה להיעזר בידידים ובקשרים אישיים. שימו דגש על רומנטיקה ועל בילויים, אך רסנו נטייה לבזבזנות מופרזת ולרכושנות. ביחסים עם צעירים וילדים ישרור הבנה ורעות.

פנטהאוז

יואל לב

מצית הזהב

יש לו מצית זהב, למרות שהוא אינו מעשן. בגללו ...אמרה גליה יום אחד לאורי שאת בני־האדם ניתן ...לחלק לשתי קבוצות: המשרתים, ואלה ...המקבלים את השרות כמובן מאליו. מתן הראל, ...בקומה השישית. דק גו, ממוצע קומה. תמיד ...זקוף, אורי אמר "כמו חייל", ואילו גליה קבעה ..."כמו מלצר". הוא כמובן אינו עוסק בשני המקצועות ...האלה, אלא מנהל משרד תיווך, מקצוע הכולל את ...החייל ואת המלצר גם יחד.

איש מנומס. מפיץ סביבו את טוב לבו כבושם ...שתי עיניים אורבות תמיד, ממתינות ...מה תזמין. מבקשות לרצות את מבטך ולענות ...לשאלות לפני עוד בטרם הספקת לבטא אותן ...תכונה מוזרה לגבי גבר ישראלי. כשמישהו ...שולח יד לכיס להוציא סיגריה, נשלף מצית הזהב של ...ולהבת השלהבת מרצדת בידו כמו כיד קוסם.

למה, לכל הרוחות, צריך אדם שאינו מעשן לשאת מצית זהב? דומה שזוהי התעלומה היחידה שאפפה את מתן אריאל. מחוץ לעניין זה, התנהלו חייו כמו באקווריום שקוף. הכל גלוי, ברור, משעמם.

בבית המשותף, למרות הדיירים הרבים החיים בו על גילם השונה, מצבם החברתי השונה ודעותיהם השונות, היתה הסכמה כללית לגבי אדם אחד: מתן הראל. הוא אדם בלי שום זוויות, בלי צרדים אפלים, אמרו כולם. פשוט ברנש מסודר, מרובע, העובר במשרד שלו עד מאוחר. תור הביתה לשקוע בכורסה מול הטלוויזיה. שום דמיון ואפילו הפרוע ביותר לא יכול היה להדביק לו שום חטא מרתק שבגללו – כדברי גליה – "כדאי בכלל לעבור את הנתיב הזה שקרוי חיים".

הצלמת ראתה בו ובעולמו קריאת תיגר על חייה הפרועים והעליזים. היא גרושה, הוא נשוי. היא אשה המבקשת להתנסות בכל, הוא אדם שמעולם לא טעם אלא את הארוחות שהכינה אשתו. הצלמת אהבה הפתעות ואילו מתן הראל פחד מכל דבר שיעקור אותו משיגרת חייו. כאילו "השיגרה היא קרנות המזבח שלו", כפי שאמרה הצלמת לגליה. "והרי את יודעת כמוני שאלה שאחזו בקרנות המזבח הם רוצחים. מעניין מאיזה חטא בורח מתן המסכן, נאחז בקרנות מזבח השעמום שלו. אגב, פעם הזמנתי אותו אלי לדירה. הוא נעץ בי מבט מזועזע, כאילו ניסיתי... את יודעת מה. אחר־כך אמר בפסקנות: 'בחיים שלי לא אשב בדירה של אשה לבדה, רק שנינו'. אידיוט!"

גליה אינה יודעת איך לאכול אותו. מצד אחד "הוא בסדר. זאת אומרת אף אחד לא יכול לבוא אליו בטענות. כמו שאתה לא יכול לבוא בטענות אל צלופח. אף פעם אתה לא תופס אותו. מצד שני; תמיד אחרי שיחה איתו יש לי הרגשה שנגעתי בצלופחת שחמק מידי והשאיר תחושה שומנית של גועל".

יש בו ביישנות מוזרה. במעלית, כשהם עולים יחד, נדמה לצלמת שהוא משפיל את עיניו, מנסה לצמצם עצמו לפינה. "כאילו אני מסוגלת להתנפל עליו ולבצע בו איזה מעשה מגונה", אמרה לגליה. "השוטה המסכן לא מבין שצריך הרבה יותר זמן מאשר נסיעה במעלית בשביל לבצע את הדברים המטורפים האלה".

גליה שמה לב לכך שבכל פעם שהצלמת מדברת על מתן, פוגשת בו, היא מייחדת לו את סגנון הדיבור הארסי והמרושע ביותר שלה. אבל גליה ידעה שלצלמת יש גם פנים טובים ומחייכים. לאורי, למשל, היא מפנה תמיד את הצד החיובי ביותר של אישיותה. לגליה היא מפנה את הצד הידידותי והאוהד הנרגש את הברית הבלתי־כתובה הקיימת בין הנשים. לניר ולרינה, בניהם של גליה ואורי, היא מראה עליזות ושובבות. אבל כשמדובר במתן, תמיד נשמעים כדבריה מעין צירים החורקים כשהצלמת מסובבת את המסכה הזדונית, מתקינה אותה על פניה ומתבוננת מבעדה במתן בעיניים קרות ומרושעות.

וגליה גם לא הבינה מדוע הוא כל־כך נחנך אל הצלמת. תמיד מגיש לה אש. מדבר אליה בחביבות אריכה, כאילו כל ההערות הציניות והקרות שלה ניתזות ממנו והלאה.

הצלמת לא סובלת את מתן. "אני בטוחה שבעולם המסוריין והמוגן שלו יש אי שם איזו נקודת חולשה", אמרה לגליה, "ואני חושבת שהמצית הוא הביטוי לכך. אבל עדיין לא בירותי מה היא בדיוק".

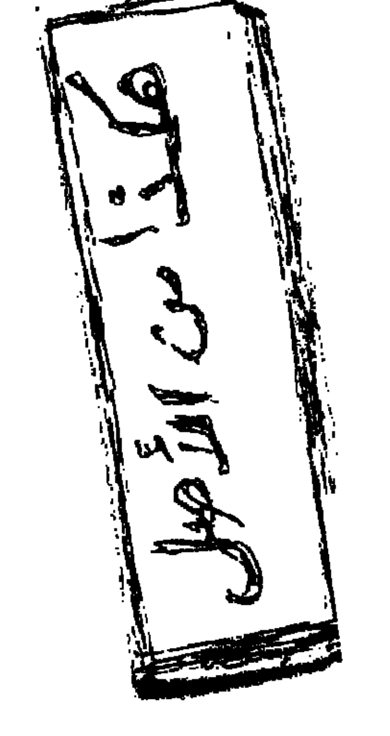
אין דבר יותר נוגע ללב מאשר אדם המחפש לשווא בכיסיו את המצית שלו כדי להגיש אש, וידיו עולות ריקם. מתן נהג תמיד להשתמש בתנועה הברוקה שלו, ידו הימנית צוללת לתוככי הכיס, כשלדג המרחף רגע ארוך מעל חלקת המים, מאתר את קורבנו, ואז צולל ועולה כשטרפו במקורו. גליה תמיד מוקסמת מהתנועה הזו, השייכת כאילו לאיזה טקס קדמון, חסר טעם, כמו מצית הזהב של אדם שאיננו מעשן. אבל הפעם עלתה ידו ריקה. רגע ארוך התבונן בידו, כמסרב להאמין, ואחר־כך תלה בגליה מבט עגום, מתנצל, כאילו זהו תפקידו מימים ימימה להיות נושא האש, ועכשיו הוא מבקש סליחה על שאיכזב אותה.

פישפש בקדחתנות בכיסיו. לא מאמין. חיטט בכיסים האחוריים. בכיסי המקטורן. גליה חשה אי־נוחות. פתחה את ארנקה, הוציאה את חפיסת הגפרורים והדליקה לעצמה את הסיגריה. עוד שעה ארוכה לאחר שעלתה במעלית לדירתה עמד מתן בוהה בקיר, אינו מבין לאן נעלם לפיד האש המוזהב שלו.

גליה טענה תמיד כי צומת פרשת הדרכים בחיי מתן היה היום בו איבד את מצית הזהב שלו. מאז הוא השתנה. נהפך מבוהל. נפחד. מנסה להתחמק ממבטי השכנים. "כשהוא לא יכול לשרת, הוא מרגיש לא נוח", אמר ארון גרינבוים שיותר מכל דיירי הבית המשותף ראה את עצמו נפגע מאובדן המצית. "זה באמת סקנדל. למה לכל הרוחות הוא לא קונה לעצמו מצית חדש?"

גליה ראתה בוויתור על המצית משהו עמוק, מעבר לאובדן גוש הזהב. אולי תחושה של אכזבה מהאנשים שהוא שירת אותם. אולי אכזבה מחייו, מאפרוריותם ושיעמומם. ה"לפיד" שכבה סימל את דעיכתו. אפילו עורו כמו הצהיב. בזוויות פיו ראית את ההשפלה. בעינו הימנית רטט איזה עצב שהגיע אותה במין חולשה נוגעת ללב.

ערב אחד, כאשר הסבה גליה בדירתה של הצלמת, פנתה לשבת על הכורסה מול החלון הצרפתי. משהו דקר אותה. מתחת לכרית המושב. בהסט הדעת גישה ידה, אחזה בחפץ. ומול עיניה הנדהמות ראתה את מצית הזהב.

ראשון בין שווים

עזיז קורתה, עו"ד ונער שעשועים | דייויד מונטגומרי, עתונאי | אדם רפאל, עתונאי

(המשך מעמוד 25)

[...] ארצ'ר נסע אחריהם והמתין למטה בזמן שהיו [...] אך עוין, כאשר נשאל בעניין, לא הצליח לנקוב [...] זהותו של ארצ'ר. זאת היתה טעות פטאלית, [...] של ארצ'ר והשופט לא החמיצו את [...] לשים אותו ללעג. יתרה מזאת, השופט [...] שארצ'ר נזקק כה נואשות לשירותיה של [...] שעקב אחריה לבית המלון וחיכה בחוץ, אולי [...] ממושך, עד שסיימה עם הלקוח הקודם.

[...] בית־המשפט חלשו שתי נשים על חילופי [...] הסנסאציוניים: הזונה מוניקה, לעומת אשתו [...] והמהודרת של ארצ'ר, מרי. לא יכול היה [...] ניגוד גדול יותר. מרי, שלווה מאוד, משכילה [...] לבושה בלאדכב וכטעם בשמלות יקרות, ליידי [...] אמיתית. מוניקה, לעומתה, לבושה בפשטות, [...] למשפחה הרוסה מצפון אנגליה. אביה עזב את [...] כשהיתה ילדה. בגיל שבע־עשרה כבר זקפה [...] מספר מעצרים באשמת שימוש בסמים [...] אחרות. תוך זמן קצר החלה לעסוק בזנות. [...] דירה ברוצ'דייל שליד מאנצ'סטר ונסעה [...] ארבעה לילות בשבוע, שם עבדה כזונה, [...] 70 ליש"ט ללקוח. בכל פעם חזרה הביתה [...] שנולד בעקבות רומן עם גבר לוגרוני, [...] לעולמו.

[...] בית־המשפט הצטלבו לעתים קרובות מבטי [...] מבטה של מרי היה מלא בוז, ואילו של [...] מלא התרסה. למרות החקירות הנוקשות [...] של פרקליטו של ארצ'ר, דבקה מוניקה [...] קיימה יחסים עם ארצ'ר בחדרה במלון. [...] "לך יש כסף, לי אין כלום", שאגה לכיוון ארצ'ר מדוכן [...]

[...] דמעות זולגות מעיניה ופניה נפוחים מבכי, [...] הזונה, בת ה־36 על מקצועה וסיפרה [...] בית־המשפט שהיא נהנית מעבודתה ואפילו "מצילה חיי נישואים". היא הודתה שרבים מלקוחותיה הם גברים נשואים המחפשים סקס במלונות קטנים וזולים, אך הזדעקה: "מה רע בכך? זה מה שמחזיק את הנישואים של חצי מהם".

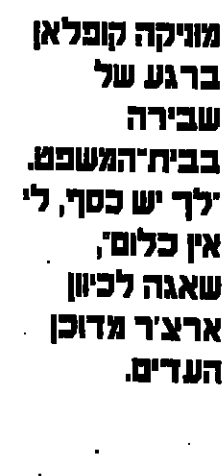
כאשר הודתה שמשפחתה לא ידעה שהיא עוסקת בזנות, אמר פרקליטו של ארצ'ר שהיא הצליחה להעלים זאת משום שהיא שקרנית טובה. היא התפרצה: "אני לא שקרנית. רימיתי אותם מתוך אהבה, לא משום שרציתי לרמות אותם".

היא טענה שהיא מרוששת. "לפני־כן היו לי כמה אלפי ליש"ט שחסכתי, אבל כעת אין לי פרוטה", אמרה. היא טענה שארצ'ר התפעל במיוחד מהפטמות שלה. פונה לעבר ארצ'ר בבית־המשפט, היא צעקה לעברו בזעם: "למה אתה עושה את זה לאשתך?". לאחר מכן, בראיון ל"ניוז אוף ד'ה וורלד", אמרה מוניקה: "אני מרחמת על גברת ארצ'ר. אני מרחמת על שני בניה, אך לא על בעלה".

אבל מרי ארצ'ר לא נראתה כמי שזקוקה לרחמיה של הזונה. למעשה, בראיונות לעתוני יום־ראשון מתחרים אמרה: "צר לי על מוניקה, על חייה העלובים".

מרי ארצ'ר והטביעה רושם עז על המושבעים ועל השופט. היא דיברה במתינות ובשקט, תומכת בטענתו של בעלה ברבר חיי־נישואים מאושרים, ומביעה שאט־נפש עמוק נוכח ההאשמות בדבר קיום יחסי מין עם זונה. רק פעם אחת איבדה את שלוות־נפשה. תחת חקירה לוחצת של הסניגור, היא נשברה לרגע ופרצה בדמעות, אך למחרת חזרה להיות שלווה כתמיד.

ארצ'ר, שחלק לה שבחים, אמר לאחר־מכן כי תמיד ידע שהיא אשה מצויינת, אך לא ידע עד כמה. היא איפשרה לו לעמוד בלחץ הנורא של שלושה שבועות בבית־המשפט.

מוניקה קופלאן בבית המשפט: "אני לא שקרנית. רימיתי אותם מתוך אהבה".

אין ספק שמרי היתה גורם חיוני בנצחונו של ארצ'ר. בידי העתון היו נגדו עובדות חזקות: פרקליט ההגנה חזר וכינה אותו "שקרן" וביקש מהמושבעים לשאול עצמם "לאיזה טפשים הוא חושב אתכם?", זאת משום שארצ'ר – לדבריו – שינה את האליבי שלו מספר פעמים. האליבי האחרון שלו, לפיו שהה במחיצת העורך שלו במסעדה, לא הוזכר על־ידי ארצ'ר עד לבואו לבית־המשפט. קודם־לכן טען כי היה בפגישה בחברת מספר אנשים.

אולם המזיקה יותר מכל היתה עדותו של העתונאי בעל־השם אדם רפאל, לפיה הודה ארצ'ר באוזניו שנפגש עם מוניקה שישה חודשים לפני שהושמעו ההאשמות כי שילם לה תמורת שירותיה. רפאל, מגיש בתוכנית "ניוזנייט" של בי.בי.סי., אמר כי ארצ'ר גילה זאת בשיחת טלפון. רפאל היה העורך לעניינים פוליטיים ב"אובזרוור" כשהתקשר אל ארצ'ר לילה לפני ש"ניוז אוף ד'ה וורלד" פירסם את הסיפור. הוא שאל אותו ממתי הוא מכיר את האשה, וארצ'ר השיב כדיכרון: "פגשתי אותה, מאוד בריפרוף, לפני שישה חודשים". ארצ'ר הכחיש כי אמר זאת וכי נפגש עם מוניקה. אך לא נשמע הגיוני שרפאל ימציא דבר כזה.

מעל הכל, כיצד יכול ברידעת להאמין שארצ'ר היה משלם לזונה אלפיים ליש"ט כדי שתעזוב את הארץ, בלי שבכלל נפגש איתה? אפילו רמות מהספרים העסיסיים שלו אינה מתנהגת כך.

אבל איכשהו, המושבעים קנו את הסיפור, כמו שקנו את האליבי שלו. הם האמינו לו בזכות קסמו האישי ובזכות ההופעה המכובדת של מרי. המושבעים לא אהבו את עורך־הדין הפקיסטני, ולעדותה של הזונה לא היו הרבה סיכויים לעומת עדויותיהם של מרי וג'פרי ארצ'ר – שני אנשים מבריקים ומקסימים, מעמודי־התווך של החברה המהוגנת. מעל הכל, המושבעים הסתייגו מהשיטות בהן נקטו העתונים כדי להפיל בפח אדם שצבר את הונו באמצעות עבודה קשה ודימיון יוצר.

היה ברור שארצ'ר יזכה ברגע שעורך "סטאר", לויד טרנר, סירב לעלות לדוכן העדים. אז נראה בעליל שהמושבעים יגלו אהדה מלאה לג'פרי ולמרי ארצ'ר.

אבל סכום הפיצויים והוצאות המשפט שנפסק לו – המסתכם בכמיליון ורבע ליש"ט – עורר ראגה, וכן גם הנאום המשתפך של השופט, שהיה חד־צדדי במפורש.

ברב־מכר של ארצ'ר "ראשון בין שווים", הפוליטיקאי ששיכנע את העתון לרדת מהסיפור על יחסיו עם הזונה מגיע אל פסגת הסולם הפוליטי. אומרים שגם ארצ'ר עדיין מטפח תקוות דומות. מאז ומתמיד ידע לשוב ולקום על רגליו לאחר נפילת. אבל משקיפים אינם מאמינים שארצ'ר ישוב אי־פעם להיות דמות מרכזית במפלגה השמרנית, קל וחומר ראש־ממשלה.

גם אם זכה בתביעת־הדיבה הסנסאציונית שלו, והוריע שיתבע גם את "ניוז אוף ד'ה וורלד" שפירסם ראשון את הסיפור, ארצ'ר לא יצא מן הפרשה כלית שכולה תכלת. הטעות שעשה, כהציעו את הכסף לזונה, עדיין אינה מוסברת ובלתי ניתנת להסבר. "ניוז אוף ד'ה וורלד" כבר הודיעו שינהלו נגדו מאבק משפטי מוצלח יותר מזה שניהל "סטאר".

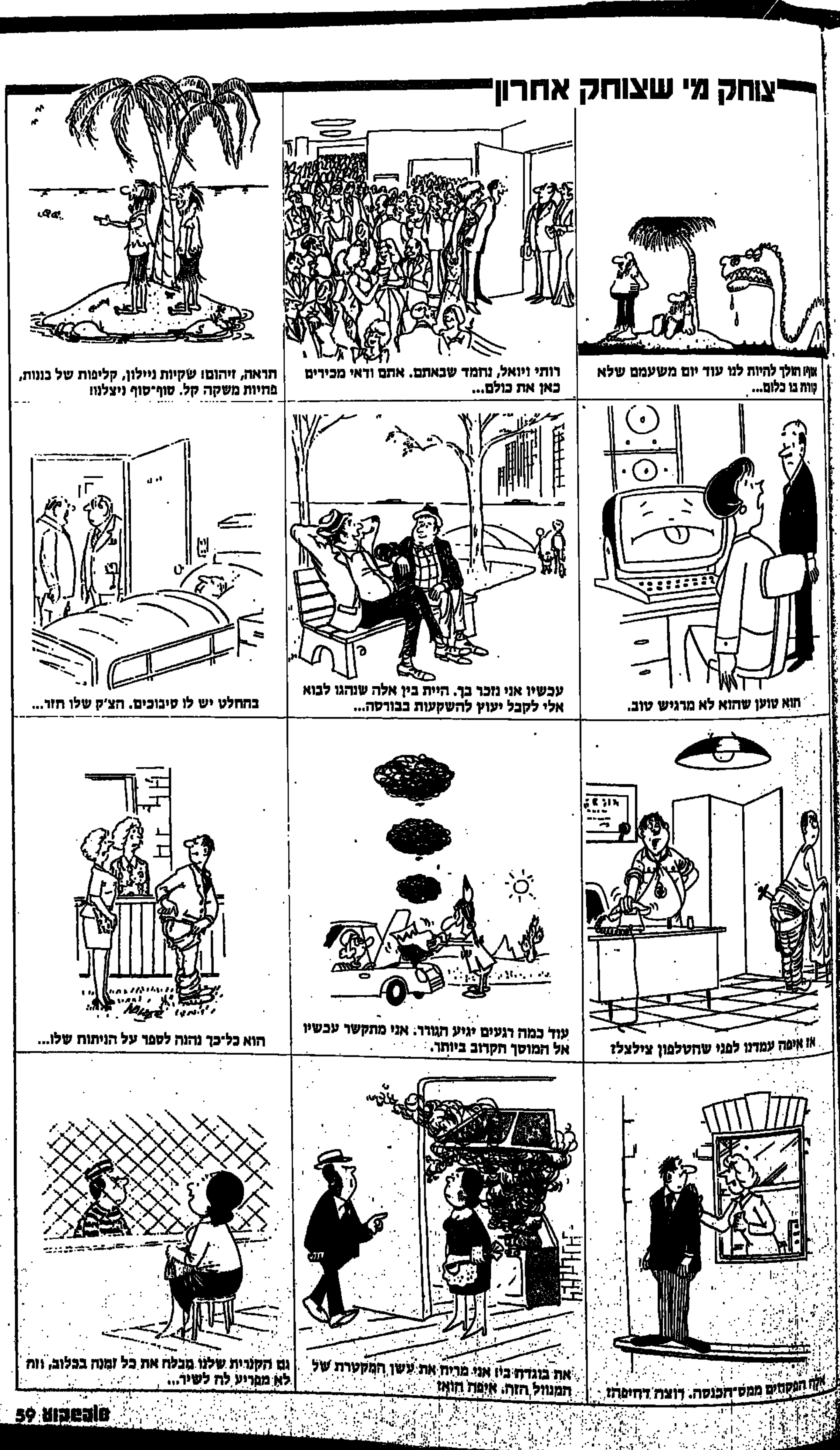
שלא כמו גיבורי ספריו רבי־המכר, ג'פרי ארצ'ר ניצח בקרב, אבל אולי הפסיד במערכה.

יוסף פינקלסטון

תרגום: שרית פרקול

צוחק מי שצוחק אחרון

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע שבין 24.7.52 — 31.7.52.
הנוסח המקורי נשמר.
ליקט: גבריאל שטרסמן.

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

מאונטבאטן עלה בחוף תל־אביב

הלורד לואיס מאונטבאטן, המפקד העליון של הצי הבריטי בים התיכון, הגיע הבוקר לביקור נימוסין בישראל. הוא בא באניית הדגל שלו "סורפרייז" שהטילה עוגנה בנמל תל־אביב, בדרכה ממלטה בקפריסין.

הביקור של הלורד מאונטבאטן יצא לפועל במועד שנקבע, אעפ"י שבגלל המתיחות שהשתררה במזרח התיכון עם הדחתו של המלך פארוק דחה המפקד הבריטי את ביקורו בסוריה ובשאר ארצות ערב וחש מיד לבסיס הצי הבריטי בקפריסין.

האדמירל מונטבאטן מצדיע בעלותו לחוף תל אביב

מתה אווה פרון

אווה פרון, אשת נשיא ארגנטינה, מתה בשנתה ה־33 לאחר מחלה ממושכת.

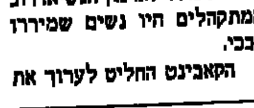
מיד לאחר הודעת הראדיו על מות "האשה הרוחני של האומה" — תואר שהוענק למנוחה במאי השנה — נתכנסה ישיבה מיוחדת של הממשלה הארגנטינית, שהחליטה להכריז אבל לאומי של ימים שבהם יהיו כל מוסדות הממשלה סגורים.

עם היוודע הבשורה על מות אשת הנשיא, הפסיקו כל תחנות הראדיו של ארגנטינה את תכניותיהן ושידרו מנגינות אבל. בתי הקפה ובתי השעשועים נסגרו ואלפים נהרו לארמון הנשיא. רוב המתקהלים היו נשים שמיררו בבכי.

הקאבינט החליט לערוך את לווייתה של אווה פירון בכבוד צבאי. כל חברי הסגל הדיפלומאטי, חברי הפארלמנט, פקידי הממשלה גבוהים וקצינים גבוהים הוזמנו להשתתף בהלוויה.

היא נישאה לפרון בחשאי וכשנתנך הקולונל כנשיא המדינה ביוני 1946, נעשתה "הגברת הראשונה" של ארגנטינה.

אווה פירון

הירוקים מתנכלים לבירת הכחולים

מאת מ. ז"ק, סופר צבאי במפקדת הירוקים

קצין מרביב משקפיים, שפקד בשעתו על הגוף הישראלי בקרבות עם המורים ליד תלמוטילה, וקצין צנום בהדיקומה,

שבימי מלחמת השחרור היה בין כובשי קאקון, ווהלחמה ויישובים רבים אחרים בגבול המשולש — היו בין המפקדים של יחידות הכוח הירוק, שהתקדמו במשך יום אתמול לעבר המדינה הכחולה. הירוקים מאיימים בתנועות אגף לכבוש את בירת מדינת הכחולים.

הכוח הירוק התקיף והעפיל — תוך קרב־מגע — אל רכסי ההרים המשקיפים על הבקעה הגדולה שבגליל, אותה בקעה, שבה נערכות עכשיו התכניות השונות לאגירת מים לפיתוח חקלאי של כל האיזור. הכוח הכחול נאלץ לקפל את משמרותיו הקדמיים, לסגת ולערוך את הגנתו למניעת פריצתו של הכוח הירוק דרומה.

הקצינים שפקדו על היחידות המתקדמות הם בעלי עבר צבאי עשיר, אולם לכחולים זוהי "טבילת אש" ראשונה שלהם. אמנם אש זו עולה רק כ"דם תמרוני" ולא כדם ממש, אולם הדיעה היא כבימי מלחמה. המאמץ הגופני של לחימה בהרים הוא המבחן הראשון בקנה מידה גדול לחיילים צעירים אלה, שלא נתנסו עדיין במלחמה של ממש.

ההסתדרות תומכת ב"אשד"

ההסתדרות החליטה להתערב לטובת "אשד" בקשר להחלטות משרד התחבורה למסור ל"ירד" את הקו הישיר הדר־דיש מצפון ת"א לחוף הרחיצה בבת־ים שיפתח ביום א'.

ההסתדרות לוחצת על "ירד" שיסכים לקו משותף, אולם "ירד" דחה תביעה זו אחר שמשרד התחבורה הכריע לטובתו.

"לא אשנה את החלטתי; ל"אשד" יש קו לבת־ים מהתחנה המרכזית" — אמר הבוקר שר התחבורה מר ד. צ. פנקס לסופר "מעריב". "ההסתדרות רשאית להציע לממשלה הצעות משלה, אולם לא אשנה את עמדתי".

הקו הישיר מצפון ת"א ייפתח ביום א' ב־7 בבוקר. הקו יעבור משד' נורדאו דרך בן־יהודה, מאה שערים, חסן בק, רח' 4, גבעת עליה עד לחוף הרחצה בבת־ים.

רכוש עד 6000 ל"י — פטור מתשלום

רכוש ששוויו אינו עולה על ששת אלפים לירות יהיה פטור ממלווה־חובה או מס רכוש. החלטות עקרוניות על כך נתקבלו אתמול בישיבת הממשלה.

רכוש ששוויו עולה על 6000 ל"י יהיה חייב בתשלומי מס או במלווה חובה, לפי בחירת בעלי הרכוש.

עיכוב בהקמת השוק הסיטונאי

השלמת השוק הסיטונאי החדש לתוצרת חקלאית בת"א מתעכבת מחוסר חמרי בניין וכספים. לפי קצב העבודה אין סיכויים להשלמת האגף הראשון של השוק ב־1952.

נציגי הסיטונאים התריעו הבוקר במסיבת עתונאים על הצפיפות בשוק הסיטונאי הישן ברחוב העליה. שוק זה נבנה בשנת 1939 ואז שירת כמאה אלף תושבים. כיום מזרקקים לשוק המיטונאי התל־אביבי כחצי מיליון נפש, ואין כל אפשרות לקליטת התוצרת. כמויות ניכרות של ירקות מתקלקלות מחוסר מקום מתאים ומכוניות המשקים מחכות לעתים שלוש שעות עד לפריקתן.

גשם שוטף באמצע הקיץ

גשם שוטף ירד הבוקר בכל חלקי הארץ.

מהשרות המטאורולוגי נמסר לסופרנו, כי גשמים ביולי בישראל הם תופעה נדירה. בקריה ירדו הבוקר 10.7 מ"מ גשמים. אותה הכמות ירדה ב־21 ביולי אשתקד. לפני 1951 ירדו גשמים בת"א ביולי רק ב־1926. ביולי 1942 ירדו גשמים בגליל.

לא נקבל חטה זולה

תיקון "שלא הושם אליו לב" בחוק הבטחון ההדדי של ארה"ב מעכב עתה בירי ישראל קניות חיטה, שהוקצבה לפי הסכם החיטה הבינלאומי לישראל ולארצות אחרות.

התיקון אוסר שימוש בכספי התוענקה לקניית מיצרכים במחיר זול במחיר השוק וחיטה מוקצבת נמכרת ב־20% למטה ממחיר השוק.

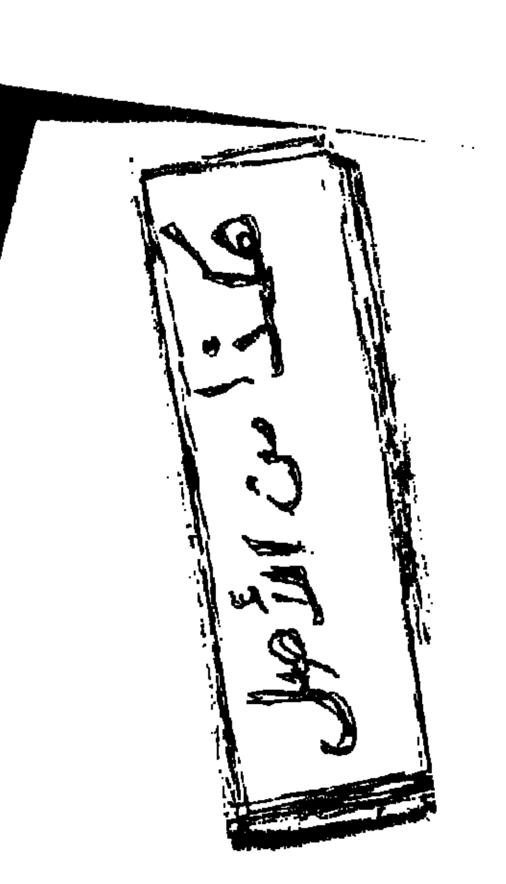
ישראל תתלבט איפוא בבעיה החמורה, כיצד תממן את קניית 160.000 טונות החיטה שהוקצבו לה. נראה, כי תנאי התיקון חל גם על קניית חיטה בקאנאדה, אולם דבר זה עדיין טעון בירור.

אווירת ערב פילוג במפ"ם

בנאום חריף של "ערב פילוג" יצא חבר הכנסת י. בן אהרון בכינוס של פעילי "לאחדות העבודה" שהתקיים בשבת בת"א.

מר בן־אהרון, שכינה את אנשי הרוב במפ"ם בשם "פלגנים", סיפר בכינוס, כי היה נאלץ לעזוב את ישיבת הוועדה המרכזית של מפ"ם, לאחר שזו ניסתה להתערב בענייני הקיבוץ המאוחד. ממשק ירון הוצא איש מק"י, שהורחק תחת הנהגת המשק. הלה ערער בפני הוועדה המרכזית של מפ"ם וטען, כי הוא איש השומר הצעיר. למרות התנגדותו החריפה של מר בן־אהרון, החליט הרוב בוועדה לטפל בערעור ולהקים ועדת חקירה.

י. בן־אהרון הזהיר, כי "לאחדות העבודה" תפרוש ממפ"ם אם הרוב לא יפסיק את פעולות החתירה במשקי הקיבוץ המאוחד. אם אנשי הרוב יכפו על המפלגה את החלטתם להקים מפלגה יהודית־ערבית, אם יורחב השיתוף של מפ"ם עם מק"י מעבר למסגרות הועד למען השלום והליגה לידידות עם ברית המועצות.

מכירת סוף העונה
עם המבחר הגדול והעשיר בישראל

40

המשביר לצרכן
2.8-7.8.87

20%-30% הנחה אמיתית

ועוד הנחות מיוחדות

על הלבשה והנעלת קיץ
לנשים
גברים
וילדים
כולל מוצרי היוקרה
Marks & Spencer

הצעות השבוע

קנה רדיו טייפ פיליפס
PHILIPS
דגמים 8465 8563
4 תשלומים ללא ריבית
ותקבל לפי בחירתך
4 קלטות מוקלטות
ממיטב תוצרת ישראל

מכנסיים ארוכים
לנשים
10% הנחה נוספת
על ההנחות הקיימות
של סוף העונה

מבחר בגדי ים לנשים
ביקיני רק 19.90 ש"ח
שלם רק 29.90 ש"ח

שרות ללקוחות המשביר לצרכן - קניה באשראי עד 12 תשלומים באמצעות "ציל"

מועדון מטיילי מעריב

פרטים: "מועדון מטיילי מעריב"
מערכת "מעריב", רח' קרליבך 2, תל-אביב, טל' 03-439207
פתוח ברציפות בין השעות 8.30 עד 18.00

מועדון מטיילי מעריב

חופשות וטיולים בארץ

טיולי יום לפארק המים אשקלונה
9 מגלשות מהירות ומרגשות, בועת סנפלינג מיוחדת ויחידה מסוגה, צוותי בידור, שעשועי מים וכרי דשא עוקיים ומוצלים.
מחיר מבצע של 28 ש"ח לאדם, (בשני תשלומים) כולל נסיעה באוטובוס ממוזג וכניסה לפארק.
תאריכי יציאה: 8.8; 12.8; 15.8; 19.8

יום סיור בארץ יהודה
ביקור במערת הנטיפים, נחל מעינות, גוש עציון ואתריו, בריכות שלמה ואמת המים, הטיילת החדשה בארמון הנציב ועוד...
מחיר לאדם: 36 ש"ח. כולל: נסיעה, הדרכה, כניסות לאתרים וארוחות-צהריים.
תאריכי יציאה: 12.8, 19.8, 26.8

לרום קלאב הוטל - טבריה
חופשות סופשבוע (3 לילות) ואמצע שבוע (4 לילות) לינה וארוחות-בוקר, במחיר של 214 ש"ח לזוג (כולל מע"מ) ללילה.
תאריכי יציאה: 13.8; 16.8

סמינר בשיתוף עם "שורשים"
על החזרה ועל ההחזרה בתשובה
סמינר עיוני בן 3 ימים (סוף שבוע ארוך) לבדיקה ולימוד רעיון החזרה בתשובה והבנתו. במהלך הסמינר יובאו דו"חות ונתונים מספריים וסוציולוגיים לגבי התופעה בישראל של 87' ותיבחן משמעותה בהתייחס לרעיון הבסיסי במקורות. הסמינר יעסוק בפרשנות הדתית לרעיון התשובה ע"פ הוגי הדעות היהודים לדורותיהם ויבדוק גם את המימד הפסיכולוגי והתהליכים הנפשיים של "חזרה בתשובה" ו"חזרה בשאלה" ביהדות, בנצרות ובאסלאם.

משתתפים ומרצים:

ב-1869 הזמין שליט מצרים, ח'ליף איסמעיל, את כל גדולי העולם לטקס פתיחת תעלת סואץ. לטקס הוזמנה יצירה של ורדי, שחוברה במיוחד לאירוע זה, האופרה "אאידה".

"מועדון מטיילי מעריב" ו-"נאות הכיכר" מזמינים אתכם בראש השנה תשמ"ח, לשחזר את החוויה ולשלב בביקור במצרים צפייה והאזנה לאופרה של ורדי:

אאידה

בביצוע: TEATRO PETTRUZZELLI
תאריכי יציאה: 23.9; 27.9.
לינה במלון הילטון בקהיר.

למדבר עם נאות הככר
5 אפשרויות לטיולי חגים לנגב, מדבר יהודה וסיני, ב-4 תשלומים שקליים.

ראלי ג'יפים
4 ימי ספארי בנהיגה עצמית בנגב
יציאה: 7.10, 11.10 (סוכות)

טיול גמלים בהר הגבוה
7 ימים למטיבי לכת לאיזור ההררי סביב סנטה קטרינה
יציאה: 7.10 (סוכות)

ספארי בדרום סיני
5 ימים לנואיבה, דהב, שארם-אל-שייך וסנטה קטרינה ברכב מדברי
יציאה: 7.10 (סוכות)

ספארי צלילה
4 ימים צלילות וטיולים לאורך חופי ים סוף, כולל הפלגת צלילה לראס-מוחמד.
בשיתוף עם מועדון הצלילה אקוות-ספורט
יציאה: 23.9 (ראש השנה), 8.10 (סוכות)

טיול קומנדקרים
4 ימים למדבר יהודה והמכתשים
יציאה: 7.10 (סוכות)

ביצוע: נאות הככר

טיולי קיץ 1987
לגלות עולם נסתר עם מדריכי "נאות הכיכר"

- ★ תורכיה - מערב ומזרח. 10-18-19-20 יום.
- ★ יוגוסלביה - איטליה. 16-18-19 יום.
- ★ יוגוסלביה - הונגריה - אוסטריה. 17-18-23 יום.
- ★ פולין - הונגריה. 15 יום.
- ★ ספרד - פורטוגל והפירינאים. 15-20-21 יום.
- ★ ספרד - צרפת. 16 יום.
- ★ דרום אמריקה. 33 יום.
- ★ ספארי בקניה. 16-19-23 יום.
- ★ סקנדינביה. 18 יום.
- ★ המזרח הרחוק. 30-37 יום.
- ★ טיולים בדגש מיוחד - לחובבי טבע, אמנות או תיאטרון.